

Končno poročilo o poskusu

Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami ali duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem

Šolska leta 2013/2014, 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami ali duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem

Končno poročilo o poskusu

Šolska leta 2013/2014, 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019

Avtorica: mag. Darja Sedej Rozman

Strokovni pregled: mag. Jasna Kržin Stepišnik, dr. Miran Lavrič, dr. Marko Radovan

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izdal in založil: Zavod RS za šolstvo

Predstavnik: dr. Vinko Logaj

Spletna izdaja

Ljubljana 2020

Objava na spletnem naslovu: www.zrssi.si/pdf/koncno_porocilo_vedba_modela.pdf

Delovna skupina za uvajanje in spremljanje poskusa Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami ali duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem:

Nosilka naloge: mag. Darja Sedej Rozman

Notranji sodelavec: dr. Tomi Deutsch

Ožja skupina zunanjih sodelavcev: dr. Leonida Zalokar, Andrej Mihelčič, Mojca Centrih, Vzgojni zavod Planina

Širša skupina zunanjih sodelavcev: mag. Nadja Čobal, Ministrstvo za zdravje, Katjuša Nadižar Habjanič, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, mag. Polona Šoln Vrbinc, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Analiza statističnih podatkov: dr. Tomi Deutsch

Končno poročilo o poskusu Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami ali duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem je bilo potrjeno na:

- 4. seji Sveta za kakovost in evalvacije 14. maja 2020,
- 207. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 4. junija 2020.

Predstavitev poročila na komisijah: mag. Darja Sedej Rozman

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=20047363

ISBN 978-961-03-0501-9 (pdf)

Kazalo

1.0 UVOD	1
1.1 ANALIZA STANJA IN NAVEDBA RAZLOGOV ZA UVEDBO POSKUSA	2
1.2 FORMALNI OKVIR POSKUSA, MODEL IN NJEGOVE ZNAČILNOSTI	4
1.3 MERLJIVI CILJI POSKUSA IN KAZALNIKI S KRITERIJI	9
1.4 SKLADNOST POSKUSA S POTRJENIM NAČRTOM ZA UVEDBO POSKUSA	12
2.0 METODE DELA	12
2.1 PODATKI O ŠTEVILU POSAMEZNIKOV, VKLJUČENIH V POSKUS	12
2.2 UPORABLJENE METODE RAZISKOVANJA, OPIS ZBIRANJA PODATKOV IN UPORABLJENI INSTRUMENTARIJ TER ANALIZA PODATKOV	14
3.0 REZULTATI IN INTERPRETACIJA	16
3.1 REZULTATI, PRIKAZANI PO POSAMEZNIH CILJIH	16
3.2 REZULTATI, KI NISO NEPOSREDNO VEZANI NA ZASTAVLJENE CILJE	41
4.0 SKLEPI IN PREDLOGI	45
4.1 POVZETEK UGOTOVITEV	45
4.2 SINTEZA SPOZNANJ GLEDE NA VSE UGOTOVITVE	48
4.3 PREDLOGI ZA MOREBITNE SPREMEMBE	49
5.0 POROČILO O PORABLJENIH FINANČNIH SREDSTVIH	50
6.0 VIRI IN LITERATURA	50
7.0 PRILOGE	52

1.0 UVOD

V svetovnem in evropskem prostoru so se v zadnjih desetletjih pomembno spremenila stališča glede obravnave otrok s posebnimi potrebami. Temu se je začel prilagajati tudi sistem izobraževanja. Različne institucije (World Health Organisation & World Bank, 2011) poročajo, da se skupina prebivalstva in otrok, ki potrebujejo prilagoditve v širšem okolju in izobraževalnem procesu, iz leta v leto povečuje. Zahtevo po večji vključenosti otrok s posebnimi potrebami v splošni izobraževalni sistem pa državam nalagajo tudi številni mednarodni dokumenti. Med njimi je najpomembnejša Konvencija o pravicah invalidov (United Nations, 2006).

Primerjava evropskih modelov izobraževanja in celostne obravnave otrok s posebnimi potrebami (Meijer idr., 2003) kaže, da so v številnih evropskih državah (npr. Avstrija, Norveška, Danska, Švedska, Finska) ustanovili centre, nekatere države (npr. Ciper in Portugalska) pa zakonodajno še urejajo področje njihovega ustanavljanja. Centri s svojo dejavnostjo zagotavljajo pogoje uspešne inkluzije in zadovoljujejo potrebe več ciljnih skupin (Muijis idr., 2011; Thompson in Russell, 2010). Ključna dejavnost centrov je strokovna podpora otrokom s posebnimi potrebami, njihovim staršem, inkluzivnim šolam, stroki s področja šolstva in drugih znanstvenih področij. Opravljajo torej vzgojno-izobraževalno, svetovalno in razvojno funkcijo ter vključujejo tudi druge socialne partnerje s ciljem čim bolje usposobiti otroke s posebnimi potrebami za samostojno življenje (Pinterič idr., 2012).

Slovenija je sprejela številne mednarodne dokumente, ki zagotavljajo visoko stopnjo pozornosti in skrbi za otroke s posebnimi potrebami. V ta namen je pripravila usmeritve, zakonske in podzakonske akte, ki služijo usmerjanju teh otrok v običajne in prilagojene šolske programe. Osnovni dokumenti so: Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva do leta 2016, Program za otroke in mladino 2006–2016 z Akcijskim načrtom 2009–2010, Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva do leta 2016, Program za otroke in mladino 2006–2016 z Akcijskim načrtom 2009–2010, Predlog Resolucije o nacionalnem programu duševnega zdravja 2014–2018.

V sodobni družbi so se močno spremenile temeljne vrednote in življenjske usmeritve, kar velja tudi za novo generacijo mladih. Prevladovati je začel proces individualizacije in izbirnosti, življenjsko pot pa si morajo za razliko od klasične moderne posamezniki krojiti sami (Nastran, Ule, 2013). Najtežjo nalogo imajo pri tem otroci in mladostniki, ki se na poti v odraslost srečujejo z različnimi izzivi. Kako bodo prebrodili posamezne izzive, pa je odvisno od tega, kako velik je razkorak med njihovimi možnostmi in zahtevami ter pričakovanji družbe in okolja, v katerem živijo. Nekateri posamezniki se lažje prilagajajo na pričakovanja in zahteve okolja, drugi imajo pri tem več težav. Ti imajo nekatere posebne potrebe in jih uvrščamo v skupino otrok s posebnimi potrebami (Kobolt, 2011).

V skladu s šolsko zakonodajo, natančneje z Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami ZUOPP-1 (Ur. l. RS, št. 58/11, 40/12-ZUJIF, 90/12-ZUOPP-1A) in Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami (Ur. l. RS, št. 0073-5/2015-1 (6100), z dne 30. 6. 2015), govorimo o otrocih s posebnimi potrebami, med katerimi so tudi otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki so lahko *otroci s čustvenimi motnjami*, *otroci z lažjimi oblikami vedenjskih motenj*, *otroci s težjimi oblikami vedenjskih motenj*, *otroci s čustvenimi motnjami in lažjimi oblikami vedenjskih motenj*, *otroci s čustvenimi motnjami in težjimi oblikami vedenjskih motenj* ter *dolgotrajno bolni otroci*. Po podatkih o izdanih odločbah v RS po vrstah motnje za obdobje 2010–2015 (Zavod RS za šolstvo, 2016) komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami otroke s psihiatričnimi motnjami in težjimi oblikami agresivnega vedenja uvrščajo bodisi v kategorijo otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami bodisi med dolgotrajno bolne otroke, zato je določitev števila otrok, ki imajo težave na področju duševnega zdravja, precej zahtevno.

Čustvene in vedenjske motnje so lahko izražene v različnih stopnjah in se kažejo kot posledica nezmožnosti posameznikovega samoobvladovanja oziroma nadzora nad lastnim vedenjem. Zorc-Maver (2010) navaja, da je narava motenj zelo kompleksna, pri njihovi opredelitvi in načrtovanju pomoči pa je treba upoštevati učinke tako bioloških, socialnih, psiholoških in okoljskih dejavnikov. Duševna bolezen, ki se razvije v otroškem ali mladostniškem obdobju, pomeni visoko tveganje za nadaljnji psihosocialni razvoj in duševno zdravje posameznika. Najpogostejše so čustvene motnje, motnje pozornosti s hiperaktivnostjo, vedenjske motnje, odvisnosti in motnje hranjenja (Kessler, 2007). Velik vpliv na razvoj psihiatrične motnje in/ali duševne bolezni v otroštvu ima socialno okolje, v katerem otrok živi in odrasča. Pri omenjenih otrocih gre za

kompleksno in zahtevno problematiko, ki ji pogosto niso kos niti zdravstvene niti vzgojno-izobraževalne institucije (večinske šole), saj zato niso ne kadrovske ne prostorsko ustrezno opremljene. Wilce (2006) sicer ugotavlja, da obstaja močan argument za vključevanje otrok s posebnimi potrebami v večinske šole, vendar se dogaja, da se omenjeni otroci počutijo izolirane, učiteljem pa ni zagotovljena zadostna strokovna podpora. Zato je pomembno, da imajo posamezniki prednost pred doktrino (Balchin v Wilce, 2006) in da potrebujemo tudi posebne ustanove, ki imajo izkušnje in strokovni kader za zagotovitev pomoči nekaterim otrokom s posebnimi potrebami.

Kranjčan in Šoln Vrbinc (2015) izpostavljata dejstvo, da se v zadnjih letih v vzgojne zavode vključuje vse več otrok in mladostnikov s hudimi psihiatričnimi motnjami. Na problematiko otrok in mladostnikov, ki potrebujejo intenzivno pedopsihiatrično zdravljenje, že več let opozarja urad varuha človekovih pravic, ki problematizira zlasti zapiranje otrok in mladostnikov v psihiatrične oddelke za odrasle v primeru pojava resnejših psihiatričnih motenj.

Sama vključitev otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami in težjimi oblikami agresivnega vedenja v vzgojne zavode, diagnostika, zdravljenje in delo na šolskem ter vzgojnem področju pa brez sodelovanja med starši in ustanovo ne rešujejo problematike omenjenih otrok (povezovanje intenzivnega dela s posamezniki – različne metode dela, delo z njihovimi družinami in delo na področju njihovega izobraževanja). Tudi če so otroci oddani v ustanovo, se bodo v večini primerov vrnil v družino, in ponovno je od te odvisno, kakšna bo njihova življenjska pot, kako se bodo vključevali v šolo in socialno okolje, kako bodo dozorevali, se osamosvajali in vključevali v družbeno okolje (Skalar, 1995a). Zato sodobne intervencije izhajajo iz prepričanja, da je treba v kontekst pomoči zajeti družino in njeno socialno okolje (Žižak in Koller-Trbovič, 2007). Namen pomoči je razvijanje in zagotavljanje socialne opore in razmer, ki bodo omogočale vrnitev otroka v drugačno, predvsem pa varno okolje.

1.1 Analiza stanja in navedba razlogov za uvedbo poskusa

Analiza stanja

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju besedila MIZŠ) je v letu 2012 opravilo presečno raziskavo o iskanju pomoči zaradi duševnih bolezni pri otrocih in mladostnikih, ki so bili nastanjeni v vzgojnih zavodih v letu 2011. V zavode in domove za otroke in mladostnike s čustvenimi in vedenjskimi motnjami je bilo v letu 2011 med pridobivanjem podatkov vključenih 379 oseb. Podatki so bili pridobljeni za 159 otrok in mladostnikov, kar pomeni, da je 41,95 odstotka otrok in mladostnikov, vključenih v vzgojne zavode, potrebovalo oskrbo zaradi težav v duševnem zdravju. Raziskava je zajela vse otroke, ki so v letu 2011 obiskali ambulantnega psihiatra ali bili hospitalizirani. Otroci so imeli od ene do treh diagnoz.

Raziskava Inštituta RS za socialno varstvo (2011) z naslovom Otroci in mladostniki s hudimi motnjami vedenja je pokazala, da veliko otrok ostaja brez ustrezne obravnave oziroma v okviru zavoda potrebujejo bolj poglobljeno obliko pomoči glede na obstoječe možnosti. Težave pri obravnavah so pogoste pri otrocih in mladostnikih, ki so nasilni do sebe in drugih in imajo poleg tega tudi duševno bolezen, ter mladostnikih, ki uživajo prepovedane droge. Raziskava potrjuje, da obravnava otrok in mladostnikov s težavami na področju duševnega zdravja in pridruženim izrazito nasilnim vedenjem še zdaleč ni zgolj šolski oziroma pedagoški problem. Z velikimi težavami se srečujejo centri za socialno delo (v nadaljevanju CSD), vzgojni zavodi in centri za usposabljanje, delo in varstvo (v nadaljevanju CUDV). Raziskava kaže, da imajo centri za socialno delo velike težave na področju oddaje omenjenih otrok v vzgojne zavode in stanovanjske skupine. Samo v letu 2010 so po podatkih CSD od vzgojnih zavodov in centrov za usposabljanje, delo in varstvo prejeli 45 zavrženih vlog. Razlogi za zavračanje vlog so: neprimernost zavoda za tako hudo problematiko otrok, problemi nasilja, konfliktov, odklonskosti, uživanja nedovoljenih substanc, zasvojenosti. Otroci in mladostniki se tako vrtijo v začaranem krogu: v vzgojni zavod naj bi se vključili zato, ker jim v družini ne zmorejo pomagati, ker pa jih v vzgojnih zavodih ne sprejmejo, ostanejo doma – brez ustrezne pomoči.

Problem nameščanja mladih z izrazitim delinkventnim vedenjem, problematiko z odvisnostjo in psihiatričnimi težavami kaže tudi kvalitativna raziskava o stanju in viziji vzgojnih zavodov v Sloveniji (Kobolt idr., 2015).

Mrakar (2015) navaja, da je bilo v letu 2015 po ocenah Skupnosti centrov za socialno delo v Sloveniji blizu 300 otrok in mladostnikov, za katere so bile zavrnjene vloge centrov za socialno delo za namestitve v vzgojne zavode.

Študija Grahama je pokazala, da je v Angliji v 25 letih, med letoma 1974 in 1999 prišlo do 64-odstotnega povečanja pojava duševnih bolezni pri otrocih in mladostnikih predvsem na račun povečanja števila otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi motnjami (Gregorič, 2006).

Tudi rezultati kvalitativne raziskave (Kranjčan in Šoln Vrbinc, 2015) so pokazali, da je v vzgojnih zavodih psihiatrično obravnavanih skoraj polovica otrok, a se za njih ne najde ustrezne pomoči (Priloga 15: Pregled števila vključenih otrok v vzgojne zavode v letih 2014–2018, podatki MIZŠ).

Težave omenjenih otrok in mladostnikov so tako izrazite, da jih ni več mogoče reševati parcialno, bodisi le znotraj šolskega bodisi le zdravstvenega ali socialnega področja. Neustrezno je, da so otroci in mladostniki z duševnimi boleznimi in težjimi oblikami agresivnega vedenja »v akutnih fazah« običajno napoteni v psihiatrično oskrbo na zaprte psihiatrične oddelke za odrasle. Na pedopsihiatričnih oddelkih njihovega vedenja in agresivnih izbruhov ne zmorejo obvladovati, zato jih ne sprejemajo v obravnavo in jih odklanjajo. Po obravnavi na zaprtih psihiatričnih oddelkih za odrasle (najpogosteje z zdravili in uporabo varovalnih ukrepov), ki trenutno omilijo njihove simptome (huda agresivnost, impulzivnost, depresivnost, samopoškodbeno vedenje itd.), pa so napoteni nazaj v ustanove, ki so jih poslale v te zdravstvene institucije, ali se vrnejo v domače okolje. Njihove težave se tako ponavljajo in stopnjujejo. Zamiki pri diagnostiki in zdravljenju ter pomanjkljiva obravnava imajo lahko velike posledice za njihovo zdravje in funkcioniranje. Pomanjkljiva in prepozna obravnava povzroča stopnjevanje težav, zaradi česar lahko pride do velikih težav na področjih socialnega vključevanja, izobraževanja in zaposlovanja ter številnih incidentov. Nedvomno pa jim je s tem kršena ustavna pravica do izobraževanja in zdravstvenega varstva.

Razlogi za uvedbo poskusa

V Sloveniji za otroke in mladostnike z večjimi težavami na področju duševnega zdravja še nimamo organizirane in verificirane ustrezne celostne oblike pomoči. To je razlog, da želi Vzgojni zavod Planina (v nadaljevanju VZ Planina) s spremembo organiziranosti in širitvijo vsebin delovanja razviti model, ki poleg pedagoške in socialne obravnave otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi motnjami ter znižanimi sposobnostmi (čemer je VZ Planina prvotno namenjen) zagotavlja tudi obravnavo tistih otrok in mladostnikov, ki poleg že omenjene pomoči potrebujejo še pomoč zaradi že pridruženih duševnih bolezni in težjih oblik agresivnega vedenja.

Svenšek (2014) navaja, da je obravnava otrok in mladostnikov z agresivnim vedenjem problematična, saj jih pedagoška in medicinska stroka obravnavata vsaka posebej ali pa sploh ne. Tako so otroci in mladostniki usmerjeni v programe, ki zanje niso ustrezni, izključujejo jih iz šol in zavodov, pristanejo lahko tudi na zaprtih oddelkih psihiatričnih ustanov.

Neusklajeno delovanje služb povzroča na eni strani podvajanje storitev, medtem ko na drugi strani del otrok nima dostopa do nujno potrebnih storitev. Za celostno in učinkovito rešitev te problematike je nujno usklajeno delovanje resorjev, ki mora postati kašipot za sprejemanje dobrih odločitev in smotrne uporabe skupnih javnih sredstev s ciljem sistemskega reševanja problematike otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami in pridruženim agresivnim vedenjem.

Vzgojni zavod Planina opravlja javno službo na področju vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov:

- s čustvenimi in vedenjskimi motnjami,
- z lažjo motnjo v duševnem razvoju v kombinaciji z motnjo vedenja in čustvovanja,
- z boleznimi odvisnosti (alkohol, droga, hrana),
- z duševnimi boleznimi z različnimi razsežnostmi.

Vzgojno-izobraževalno delo v VZ Planina poteka na podlagi vzgojnega programa, ki je bil sprejet 17. junija 2004 na 69. seji Stokovnega sveta RS za splošno izobraževanje. Vzgojni zavod Planina sprejema otroke in mladostnike od 1. do 9. razreda osnovne šole s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom, izvaja pa tudi tri programe nižjega poklicnega izobraževanja: pomočnik v tehnoloških procesih, obdelovalec lesa, pomočnik v biotehniki in oskrbi. Vzgoja in izobraževanje v zavodu potekata popolnoma

individualizirano (v okviru NIS in NPI) na podlagi učno-vzgojnega individualiziranega programa, ki ga sprejme strokovna skupina. Evidenca vključenih otrok kaže, da so otroci in mladostniki ob sprejemu stari najmanj 10 in ob odpustu 17 do 18 let (tudi 21 let). Okvirni čas trajanja vključitve v zavod je od 6 mesecev do 7 let.

Zaradi otrok in mladostnikov z duševnimi boleznimi in težjimi oblikami agresivnega vedenja, vključenih v VZ Planina, je vlada RS 27. junija 2012 sprejela aneks št. 1 k splošnemu dogovoru za pogodbeno leto 2012. Z aneksom (10. člen v rubriki Program) je VZ Planina dodelila sredstva za povečanje števila delavcev in sicer za eno diplomirano medicinsko sestro in šest zdravstvenih tehnikov. Tako je od 1. septembra 2012 deloval v VZ Planina oddelk intenzivne obravnave. Danes so v VZ Planina trije oddelki intenzivne obravnave. Za vključene otroke in mladostnike je zagotovljena potrebna diagnostika, ki temelji na multidisciplinarnem pristopu. V oddelku intenzivne enote namreč sočasno delujejo strokovni delavci različnih profilov (pedopsihiater, klinični psiholog, vzgojitelji, zdravstvenik in zdravstveni tehniki). Vsak od njih je zadolžen za svoj del obravnave. Opazovanje in spremljanje je namenjeno izključno temu, da se vsakemu otroku in mladostniku zagotovi učinkovita, ustrezna, strokovna, pravočasna ter varna obravnava in pomoč. Otroci in mladostniki so deležni posebne skrbi in pozornosti z namenom varovanja telesne nedotakljivosti vrstnikov in osebja. Cilj obravnave je socialna reintegracija in zaključevanje šolanja. Kratkoročne koristi so, da pedagoško-zdravstvena obravnava pripomore k zmanjšanju števila hospitalizacij na sekundarni in terciarni ravni zdravstvenega varstva. Dolgoročne koristi pa se kažejo v sprotne strokovnem in ustreznem ukrepanju, ki omogoča, da se imajo posamezniki priložnost naučiti skrbeti za svoje zdravje, obvladovati svoja čustva in vedenje in se čim bolj usposobiti za življenje zunaj zavoda.

Poleg otrok, ki imajo znižane sposobnosti in čustvene in vedenjske težave in jih VZ Planina lahko sprejema, se kaže vse več težav pri otrocih in mladostnikih, ki sicer nimajo znižanih sposobnosti, imajo pa izrazite težave na področju duševnega zdravja in vedenja (agresivnega). Zaradi dileme, kam napotiti omenjene otroke, in zaradi dejstva, da jih pedopsihiatrični oddelki odklanjajo, nesprejemljivo pa je, da so napoteni celo na psihiatrične oddelke za odrasle, želi VZ Planina dopolniti dosedanje konceptualno-organizacijsko zasnovano delo in razviti model, ki bo omogočal, da se tudi ti otroci in mladostniki »v akutni fazi« vključijo v VZ Planina, kjer bi bili ustrezno sprejeti, razumljeni in deležni vse potrebne pomoči.

1.2 Formalni okvir poskusa, model in njegove značilnosti

Formalni okvir poskusa

Vzgojni zavod Planina je dne 11. februarja 2013 posredoval Zavodu RS za šolstvo pisno pobudo (št. dopisa 149/2013) ter predlagal uvajanje in spremljanje celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov z duševnimi boleznimi in težjimi oblikami agresivnega vedenja. Cilj modela je, da se otrokom, pri katerih se v času izobraževanja izkaže, da imajo večje težave na področju duševnega zdravja, zagotovi takojšnja diagnostika in strokovna pomoč. Ta ne vsebuje le potrebne medicinske in psihiatrične oskrbe, pač pa tudi ustrezno individualno pedagoško pomoč z namenom, da mladi uspešno zaključijo izobraževanje (v osnovni ali srednji šoli).

Ker uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov z duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem pomeni novost na področju sistema vzgoje in izobraževanja, je Zavod RS za šolstvo v skladu s Pravilnikom o posodabljanju vzgojno-izobraževalnega dela (Ur. l. RS, št. 74/2009) izpeljal vse potrebne postopke in pripravil ter verificiral načrt za uvedbo poskusa.

Minister za izobraževanje, znanost in šport je 14. februarja 2014 izdal sklep (št. sklepa 0070-20/2014) o uvedbi celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami ali duševnimi boleznimi s pridruženim neobvladljivim agresivnim vedenjem. S sklepom je bilo določeno, da bo poskus potekal v Vzgojnem zavodu Planina, ki je del šolskega sistema in namenjen otrokom ter mladostnikom z znižanimi sposobnostmi ter čustvenimi in vedenjskimi motnjami.

Za pripravo, uvajanje in spremljanje poskusa je pristojen in odgovoren Zavod Republike Slovenije za šolstvo (v nadaljevanju ZRSS). Poskus se je začel izvajati 1. marca 2014 in naj bi se končal 31. avgusta 2017. Vmesna poročila o poteku poskusa so bila pripravljena novembra 2014, 2015 in 2016 ter obravnavana na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje.

Vzgojni zavod Planina je dne 6. 3. 2017 posredoval ZRSŠ pisno pobudo o podaljšanju poskusa Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami ali duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem za dobo dveh let z namenom, da se dosedanji poskus nadgradi z vključitvijo dodatne vzgojne in socialne komponente ter spremeni naslov poskusa v Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela otrok in mladostnikov z duševnimi boleznimi in težjimi oblikami agresivnega vedenja.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je ZRSŠ z dopisom št. 6034-39/2013/5 z dne 25. 4. 2017 obvestilo, da gre za potrebno in koristno novost na področju organizacije vzgojno-izobraževalnega dela, zato kot nadgradnjo dosedanjega poskusa podpira predlog vključitve dodatne vzgojne in socialne komponente.

ZRSŠ je 12. 5. 2017 oddal Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport predlog za podaljšanje poskusa.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je 12. 6. 2017 izdalo sklep št. 0070-20/2014 o spremembi sklepa o uvedbi poskusa Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami, duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem št. 0070-20/2014 z dne 14. 2. 2014 (v nadaljevanju osnovni sklep). Osnovni sklep se v 3. členu iz razlogov, navedenih v predlogu za podaljšanje poskusa, spremeni tako, da se glasi: »Poskus se izvaja od 1. 3. 2014 do 31. 8. 2019.« Ostale določbe osnovnega sklepa ostanejo nespremenjene. Sklep navaja tudi spremembo naziva poskusa, in sicer v Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami, duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem /izpusti se beseda neobvladljivo/.

Model in njegove značilnosti

Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela temelji na celoviti obravnavi otrok, ne le otrok z znižanimi sposobnostmi ter čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki so že vključeni in se bodo še naprej vključevali v VZ Planina, pač pa tudi otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem, ki zaradi težav potrebujejo individualni pristop, oskrbo, ustrezno vodenje, spremljanje in zagotavljanje ustreznih oblik pomoči ter obiskujejo večinske šole. Če pediatrični oddelki sprejmejo omenjene otroke oziroma mladostnike, jih v primerih težkega agresivnega vedenja pogosto zelo hitro napotijo na zaprte oddelke odrasle psihiatrije, od koder pa so zaradi zakonskih določil največkrat odpuščeni še isti ali pa naslednji dan. Zaradi narave dela v vzgojnem zavodu in specifične populacije otrok in mladostnikov, za katere v Sloveniji ni ustrezno poskrbljeno, sta uvedba modela in njegovo delovanje nujna.

VZ Planina z uvedbo modela še intenzivneje sodeluje z drugimi strokovnimi službami (šole, centri za socialno delo, zdravstveni domovi, pedopsihiatrični oddelki, psihiatrične ambulate, svetovalni centri, KUOPP). Temeljni cilji, ki jih VZ Planina uresničuje z uvedbo modela, so:

- takojšnja vključitev in zagotovitev pomoči otrokom in mladostnikom s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem,
- strokovno in etično ustrežnejši pristop pri obravnavanju otrok s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem v obdobju rasti in osebostnega razvoja,
- zagotovitev diagnostike in takojšnje medicinske ter psihiatrične pomoči, vključno z individualno pedagoško pomočjo,
- izboljšanje kakovosti življenja otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem, s poudarkom na njihovem vključevanju v družbo,
- učinkovita podpora procesov inkluzije (v družini in okolju),
- povezovanje različnih strok za boljše doseganje ciljev,
- zagotavljanje multidisciplinarne strokovne obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem z namenom, da uspešno zaključijo izobraževanje,
- strokovna pomoč vsem udeležencem, ki sodelujejo v procesu izobraževanja in rehabilitacije otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem,
- preprečevanje zdravljenja otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem na zaprtih oddelkih psihiatričnih klinik za odrasle,
- razširjanje informacij in temeljnih znanj o težavah, s katerimi se srečujejo otroci in mladostniki s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem, in osveščanje okolja, saj so pogosto nerazumljeni in odrinjeni,

- razvoj in uvajanje novih pristopov v delu z otroki in mladostniki s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem.

Spremenjeni način dela vključuje psihološko, psihiatrično in socialno pomoč vključenim otrokom in mladostnikom, pomoč njihovim staršem, ustrezen, specializiran kader za timsko delo (v oddelku intenzivne obravnave znotraj zavoda), individualno obravnavo, zagotovitev prisotnosti osebe, ki je otrokom in mladostnikom v stiski na razpolago, in vsakodnevno strokovno vodenje in usmerjanje.

Čeprav je VZ Planina del šolskega sistema in namenjen otrokom ter mladostnikom z znižanimi sposobnostmi in s čustvenimi ter vedenjskimi motnjami, z uvedbo modela vključuje tudi otroke/mladostnike s težavami na področju duševnega zdravja in agresivnega vedenja. Zaradi zagotovitve učinkovite, ustrezne, strokovne, pravočasne in varne obravnave je nujna diagnostika, ki jo postavi tim strokovnjakov: socialni pedagog, socialni delavec, psiholog, specialni in rehabilitacijski pedagog, vzgojitelj, zdravstveno osebje (medicinska sestra ali zdravstveni tehnik). V že omenjenem oddelku intenzivne enote namreč sočasno delujejo strokovni delavci različnih profilov, vsak je zadolžen za svoj del obravnave.

S fleksibilnim načinom dela VZ Planina podpira tudi otroke v inkluziji, še posebno v tistih primerih, ko so v vzgojni zavod vključeni tudi otroci iz večinskih šol (OŠ in SŠ). V teh primerih VZ Planina sodeluje v smislu strokovne pomoči zaposlenim ter učencem/dijakom v večinskih šolah. Uvedba in razvoj modela temelji na procesih usklajevanja in dogovarjanja med različnimi službami o vprašanih, kaj storiti z otroki in mladostniki s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem, kako jim pomagati in kdo jim lahko pomaga. Model pa v praksi lahko zaživi le z jasno postavljenimi elementi, in sicer:

- kriteriji za vključevanje:
 - otroci in mladostniki z znižanimi sposobnostmi (lažja motnja v duševnem razvoju), s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem,
 - otroci in mladostniki s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem, ki obiskujejo večinske šole (osnovne in srednje šole);
- predlagatelji vključitve:
 - starši oziroma skrbniki otroka,
 - šola, ki jo otrok obiskuje,
 - pedopsihiatrični oddelki oziroma ambulate (če je otrok voden ambulantno ali hospitaliziran na pedopsihiatričnem oddelku),
 - psihiatrični oddelki in ambulate,
 - svetovalni centri,
 - centri za socialno delo;
- načini vključevanja:
 - strokovno mnenje KUOPP, če je otrok v postopku usmerjanja, in odločba CSD,
 - odločba CSD,
 - sklep sodišča.

Z individualnim pristopom, ustreznim vodenjem, spremljanjem in zagotavljanjem ustreznih oblik pomoči otrokom in mladostnikom s psihiatričnimi motnjami in pridruženim agresivnim vedenjem zagotavljamo potrebno pomoč z namenom, da zaključijo izobraževanje znotraj zavoda oziroma na šoli izven zavoda ter se čim bolj opremljeni in opolnomočeni vključijo v družbo oziroma vrnejo, če je le mogoče, v domače okolje. Pri slednjih to pomeni, da so vključeni v VZ Planina in vpisani v zunanjo šolo, na kateri opravljajo izpite, in se, če pride do izboljšanja stanja, vrnejo v vzgojno-izobraževalni zavod, ki so ga obiskovali pred prihodom v VZ Planina, ter bivajo doma.

Za vsakega vključenega otroka zavod pripravi načrt dela v obliki individualiziranega programa. S svojim pristopom poskušajo opolnomočiti otroke, zapolniti vrzeli v njihovih manjkajočih socialnih izkušnjah, nadoknaditi zaostanke v splošni poučenosti in z različnimi načini preverjanja znanja ugotoviti, katera znanja mora otrok usvojiti, da se bo lahko uspešno vključil v proces izobraževanja. Primeri že opravljenih obravnav otrok in mladostnikov s tako izrazitimi težavami kažejo, da so ti v času bivanja v VZ Planina z individualnim pristopom, ustreznim vodenjem, metodami dela, spremljanjem in zagotavljanjem ustreznih oblik pomoči uspešno zaključili izobraževanje.

VZ Planina je od 1. 9. 2017 v okviru operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 vzpostavil delovanje Strokovnega centra Planina, v katerem izvajajo inovativne oblike pomoči otrokom in mladostnikom z raznovrstnimi težavami, motnjami in boleznimi ter njihovim družinam z

namenom, da obravnavo še bolj prilagodijo njihovim potrebam, v še večji meri vključijo starše/skrbnike in jim storitve približajo v domače okolje.

Z angažiranostjo Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, zlasti Sektorja za posebne potrebe, bodo v Strokovnem centru Planina izvajali inovativne oblike pomoči otrokom in mladostnikom z raznovrstnimi težavami, motnjami in boleznimi ter njihovim družinam. Multidisciplinarni tim strokovnjakov Strokovnega centra Planina bo zagotovil raznovrstne oblike pomoči vsem zainteresiranim ustanovam in posameznikom.

V okviru projekta v Sloveniji skušajo implementirati kakovostne, na dokazih utemeljene, učinkovite, za uporabnike dodatne inovativne storitve in programe za otroke in mladostnike, ki so nameščeni v vzgojne zavode. V še večji meri želijo vključiti starše/skrbnike in jim storitve približati tudi v domače okolje.

Na podlagi izsledkov lastnih in tujih raziskav, ugotovljenih odsotnosti učinkovitih oblik pomoči, kot tudi upoštevajoč težave oziroma motnje otrok in mladostnikov, ki se razprostirajo na kontinuumu težav/motenj od lažjih do težje obvladljivih, so koncept delovanja Strokovnega centra Planina utemeljili na šeststopenjski obravnavi.

- *Mobilna služba* skrbi za pomoč družini na domu, z izrazito preventivno naravnostjo in namenom preprečevanja institucionalne namestitve, kot tudi za druge oblike mobilne pomoči na domu.
- *STIS – Svetovalno-terapevtsko in izobraževalno središče*, namenjeno tudi zunanjim uporabnikom, zagotavlja svetovalno delo, psihoterapevtske obravnave, socialno-pedagoško delo na področju ČVM in drugih specifičnih motenj, zakonsko in družinsko terapijo, ponudbo izobraževanj zainteresirani strokovni in laični javnosti ter sočasno vzpostavitev nove doktrine dela s tovrstno populacijo.
- *Intenzivno obravnavo* zagotavlja z ustrezno usposobljenostjo in dodatnim strokovnim kadrom, pri čemer izhajamo iz potreb posameznika. Glavni vodili pri delu sta zagotavljanje varnosti z možnostjo umika in izvajanje drugih deeskalacijskih tehnik. Tovrstna obravnava omogoča poglobljeno individualno delo.
- *Deinstitucionalni procesi in vsebinska prenova bivalnih enot* v terapevtsko umetniško, obrtno in športno skupino, s poudarkom na krepitvi posameznikovih močnih področij, kar je osnovno izhodišče obravnave z namenom razvoja posameznikovih kompetenc za samostojno življenje.
- *Terapevtska kmetija* kot dislocirana bivanjska enota na inovativen način vključuje metode intenzivne delovne terapije v neposrednem stiku z naravo, vpetost človeka v naravne življenjske cikle in nenehno skrb za živa bitja. Program dela na kmetiji je usmerjen k učenju kmetovanja, delovni disciplini, vztrajnosti, učenju tehničnih, gospodarskih in gospodinjskih del. Poudarja tudi razvoj socialnih in osebnostnih kompetenc za samostojno življenje.
- *Mladinsko stanovanje* kot prehodna oblika bivanja je zadnji korak na poti v samostojno življenje. Namenjeno je mladostnikom, ki nimajo možnosti bivanja v domačem okolju. Ob mentorstvu strokovnih delavcev je končni cilj dokončanje šole, zaposlitev in samostojno življenje.

Metode dela

Vzgojni zavod Planina je z uvedbo modela primoran razvijati različne oblike in metode dela (pomoč in podpora) v okviru svojih zmožnosti glede na aktualne potrebe otrok in mladostnikov. Vsak otrok z vedenjem in naravo bolezni namreč kaže potrebo po specifični vrsti pomoči in podpori. Vzpostavljeno je sodelovanje pedagoškega in zdravstvenega osebja ter ostalih zaposlenih (vzgojitelji, psihologinja, socialna delavka idr.). Začetek, vrsta pomoči in kdo od strokovnjakov v zavodu bo posameznemu otroku oziroma mladostniku nudil določene oblike pomoči, pa je odvisno od tega, v kakšnem stanju (psihiatrična motnja, morebitna hospitalizacija, diagnostika, domače okolje, socialno-ekonomski položaj družine, vedenje idr.) otrok vključimo v vzgojni zavod, in od vzpostavitve odnosa, ki se razvije med otrokom in posameznim strokovnjakom. Strokovnjak mora z otrokom vzpostaviti odnos, ki temelji na zaupanju in stabilnosti. Čačinovič Vogrinčič (2002) odnos med strokovnjakom in uporabnikom opredeljuje kot delovni odnos, v katerem so pomembni štirje koncepti: perspektiva moči, etika udeležенosti, znanje za ravnanje in ravnanje s sedanostjo ali koncept soprisotnosti.

Metode in oblike dela (povzeto iz Poročila notranje projektne skupine Vzgojnega zavoda Planina, 2017), ki jih v zavodu uporabljajo kot pomoč pri reševanju različnih težav in problematike pri posameznem otroku in mladostniku:

- metoda prepričevanja:
 - tehnike: razlaga, primeri, kritika, samokritika, etični pogovor, ustvarjanje idealov, primerjava,
- metoda navajanja:
 - tehnike: zahteve, razlage, vadba, kontrola, samokontrola,

- metoda spodbujanja:
 - tehnike: spodbuda, obljuba, ocenjevanje, pohvala, nagrada,
- metoda tekmovanja:
 - tehnika: tekmovanje,
- metoda preprečevanja:
 - tehnike: nadzor, opozorilo, opomin, spremeniti pozornost z menjavo motiva, omejevanje, prepoved,
- metoda usmerjene korekcije vedenja (jasna sporočila, kaj je prav in kaj je narobe):
 - tehnike: terapevtski ukrepi, usmerjeni v uvid in spremembo skrajno negativnega, razdiralnega vedenja.

Prve štiri metode so usmerjene v pozitivno delovanje posameznika, skupine. Pri tem si pomagajo tudi z nekaterimi pozitivnimi stimulacijskimi sredstvi, kot npr. omogočanje ustvarjanja lastnih motivov, zagotavljanje pomoči v neprijetnostih, v stiski, manifestiranje pozitivne narave, podaljševanje, utrjevanje, ohranjanje, pospeševanje želenega vedenja. Zadnji dve metodi sta usmerjeni v preprečevanje negativnih posledic vedenja mladih.

Dodatne metode, ki jih poleg naštetih še uporabljajo: študij diagnostične in anamnestične dokumentacije, načrtno opazovanje, snemanje in delo z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, proučevanje v igri, proučevanje likovnih izdelkov, proučevanje pisnih izdelkov, uporaba sociograma, metodični pogovori, skupinska diskusija, igralna terapija, igranje družabnih iger, uporaba literarnih del, slikanje ob glasbi, spontana igra, športne igre, tekmovanje, igranje vlog, sociodrama, pantomima, verbalizacija čustev, umetniško izražanje, neposredno socialno učenje, družbeno koristno delo, svetovanje, nagrajevanje, omejevanje, samoopazovanje, diskusijske metode, delitev vsakodnevne dela.

Večina otrok in mladostnikov, vključenih v poskus, je v svoji preteklosti doživela travmo, ki vpliva na njihovo vedenje, funkcioniranje in zdravstveno stanje. V Združenih državah Amerike so obravnave za otroke in mladostnike s travmo v vzgojnih zavodih vključene v različne programe, kot so model Sanctuary; navezanost, upravljanje in kompetenca (Attachment, Regulation and Competency); kognitivna terapija (Cognitive Processing Therapy); kognitivno-vedenjska terapija s fokusom na travmi (Trauma-Focused Cognitive Behavioral Therapy); strukturirane senzorične intervencije za otroke s travmo (Structured Sensory Intervention for Traumatized Children); vpliv travme in terapija vodenja upravljanja z njo v izobraževanju (Trauma Affect Regulation – Guide for Education and Therapy). Obravnava otrok in mladostnikov s travmo mora imeti poudarek na naslednjih komponentah: varnosti, samokontroli, procesu refleksije posameznika, integraciji travme ter z njo povezanimi dejavniki, ki vplivajo na nadaljnje funkcioniranje (Zelechowski idr., 2013, v Ivanuša, 2016).

Različne pristope uporabljamo tudi pri delu z agresivnimi otroki in mladostniki, vsi pa so usmerjeni k ravnotežju med kontrolo in čustveno podporo posamezniku. Avtorji Knorth, Klomp, Van den Berg in Noom (2007) posebej omenjajo model socialne kompetence, ki je usmerjen na vzpostavitev ravnotežja med praktičnimi, socialnimi in razvojnimi nalogami, s katerimi se srečujejo mladostniki, ter sposobnostmi, s katerimi razrešujejo te naloge. Model socialne kompetence predpostavlja kompetentnega posameznika, ki ima socialne, kognitivne in praktične sposobnosti za reševanje skrbi in nalog, s katerimi se sooča. Naloge se nanašajo na vsakodnevne izzive, kognitivno naklonjene naloge in naloge razvijanja samega sebe.

Pri otrocih in mladostnikih je izjemnega pomena delo pri prepoznavanju čustev (stiska, strah idr.). Na razvoj empatije imajo vpliv tako biološki kot socialni dejavniki. Farrington in Jolliffe (2004) navajata, da otroci, ki imajo slabše razvito empatičnost, v večji meri izkazujejo socialno manj prilagojeno vedenje in manj ustrezno vedenje, bolj so tudi nagnjeni k agresivnemu in antisocialnemu vedenju. Posebno to velja za tiste otroke, pri katerih govorimo o prisotnosti brezčutnih in neobčutljivih potez (BN poteze) in na katere želi VZ Planina še posebej opozoriti. Značilnost je pomanjkljiva oziroma omejena (afektivna) empatija, pomanjkljivo oziroma omejeno doživljanje krivde in plitvo čustvovanje. Viding in McCrory (2012) poudarjata, da so brezčutne in neobčutljive poteze značilne za skupino otrok in mladostnikov, pri katerih obstaja zelo visoko tveganje za resno in nasilno antisocialno vedenje, ki pogosto vztraja tudi v odraslosti. Frick in Viding (2009) navajata, da so te poteze povezane s povečanim tveganjem za psihopatijo v odraslosti. Literatura navaja, da je pri delu z omenjenimi otroki in mladostniki nujno treba vključiti pozitivne ojačitve (pohvale, nagrade) ob ustreznem vedenju in že ob majhnih napredkih (Zisser, Eyberg, 2010).

Strokovni delavci v VZ Planina so odprti za različne pristope, ki jih med seboj kombinirajo, upoštevajoč posameznikovo osebnost, psihiatrično motnjo /zdravljenje/, stopnjo agresivnega vedenja, izobraževanje, domače okolje otroka, dogodke iz preteklosti (izguba staršev, bolezen staršev, rejništvo, socialno-ekonomski status družine idr.). V kontekst pomoči je vključena otrokova družina oziroma domače okolje.

Delo z družino

Programi v tujini se v večini osredotočajo na področje izobraževanja posameznika, delo z njegovo družino in delo s posameznikom v smislu učenja socialnih veščin. Kobolt (2001) npr. navaja metodo Home-video training, ki se je razvila na Nizozemskem in se, kot navaja Rankelj, ne osredotoča na problem, temveč poskuša dati družini drugačno perspektivo, temelji na učenju komunikacije med družinskimi člani in pomaga staršem razviti manjkajoče starševske spretnosti (Rankelj, 2000).

V VZ Planina poteka projekt Delo s starši (povzeto iz Poročila notranje projektne skupine Vzgojnega zavoda Planina, 2017), ki temelji na spoštovanju in upoštevanju staršev kot primarnih skrbnikov, ki nosijo glavno odgovornost za otrokovo vzgojo in razvoj. Z dvigom kakovosti dela s starši in z izboljšanjem sodelovanja z njimi so načrtovali ustvariti pogoje za uspešnejšo vrnitev otroka oziroma mladostnika v družinsko okolje. Projekt poteka v treh stopnjah, in sicer *pogostejši stiki s starši, obiski na domu* (vzgojitelj, učitelj, svetovalna služba) in *delo z družinami za konec tedna ali del počitnic*, s ciljem, da starši spoznajo delo zavoda, vzpostavijo trden, sodelovalen odnos z vzgojiteljem, doživijo pozitivne izkušnje v odnosu med mladostnikom, starši in vzgojiteljem, spoznajo metode dela z otroki, izmenjajo izkušnje s starši in vzgojitelji. Takšno sodelovanje omogoča medsebojno podporo in izmenjavo izkušenj staršev (oblika samopomoči). Če otrok nima staršev ali starši ne sodelujejo (npr. prepoved stikov z otrokom), se v delo vključijo rejniki oziroma skrbniki.

Sodelovanje staršev poteka tudi pri načrtovanju individualiziranega programa za otroka, soodločanju pri načrtovanju vzgojnega, šolskega, zdravstvenega, psihološkega in socialnega dela z otrokom ter načrtovanju izhodov ob koncu tedna, počitnic v družini, sodelovanja med starši, otrokom in zavodom. Če se starši zaradi finančnih težav ne morejo udeležiti različnih oblik dela v zavodu, zavod poskrbi za njihov prihod (prevoz z zavodskim avtom, donatorska sredstva ipd.). V zavodu poteka šola za starše, katere namen so izobraževanje staršev, svetovanje, pomoč pri vzgoji otroka oziroma mladostnika v domačem okolju, spoznavanje in spreminjanje sebe ter pogovori in pomoč med starši. Nekateri starši so v okviru strokovnega centra vključeni v družinsko terapijo. Še posebno skrbno v zavodu načrtujejo vrnitev otroka oziroma mladostnika v domače okolje ali ustrezno nadomestno bivanje (vključen pristojni center za socialno delo).

1.3 Merljivi cilji poskusa in kazalniki s kriteriji

Merljivi cilji poskusa (z dodanima dvema ciljema v skladu s potrjenim načrtom za podaljšanje poskusa), prikazani v spodnji tabeli, so osredotočeni na spremljanje nove oblike dela in uspešnost vključenih učencev in dijakov. V spremljavo so zajeti vsi učenci in dijaki, ki so v času poskusa vključeni v VZ Planina, ne glede na trajanje njihove vključitve v VZ Planina. Poudarek v spremljavi je na ugotavljanju napredka pri otrocih s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem.

Št.	Cilji	Kazalniki
1.	Ugotoviti uspešnost modela oz. oblike dela z vključenimi učenci in dijaki	• Stališča in mnenja strokovnih delavcev v VZ Planina in v sodelujočih šolah o modelu dela z vključenimi učenci in dijaki • Ocena zunanjega opazovalca o vzgojno-izobraževalnem delu v VZ Planina z vključenimi učenci in dijaki
2.	Ugotoviti učno uspešnost vključenih učencev in dijakov	• Zaključni uspeh vključenih učencev in dijakov • Uspeh vključenih učencev in dijakov na zunanjem preverjanju znanja (pri učencih in dijakih, ki bodo v času poskusa sodelovali pri zunanjem preverjanju znanja)

3.	Ugotoviti napredek vključenih učencev in dijakov na osebnostno-vedenjskem področju ter pridobiti njihovo oceno o poteku izobraževanja	• Ocena strokovnih delavcev o sodelovanju in vedenju vključenih učencev in dijakov • Pogostost in vrsta agresivnega vedenja vključenih učencev in dijakov • Ocena vključenih učencev in dijakov o poteku izobraževanja
4.	Ugotoviti uspešnost vzgojnega dela z vključenimi učenci in dijaki	• Ocena o sodelovanju in vedenju vključenih učencev in dijakov v času izven rednega pouka
5.	Ugotoviti prisotnost socialne opore vključenih učencev in dijakov	• Izmerjena socialna opora pri vključenih učencih in dijakih na ključnih področjih socialne opore (druženje, emocionalna in instrumentalna opora)

Podatke pri postavljenih ciljih zbiramo takole:

Prvi cilj: Ugotoviti uspešnost modela oz. oblike dela z vključenimi učenci in dijaki

- Anketiranje strokovnih delavcev (pedagoškega osebja) v VZ Planina in sodelujočih šolah s pomočjo *ankete za strokovne delavce (prilagojene obema skupinama strokovnih delavcev)*: Anketiranje strokovnih delavcev v VZ Planina smo opravili v skladu z načrtom v zadnjem šolskem letu izvajanja poskusa. Anketiranje strokovnih delavcev v sodelujočih šolah opravimo po določenem času dela z vključenim učencem oz. dijakom – po ponovni vključitvi v šolo (čas anketiranja prilagodimo posamezni šoli).
- Strnjeno daljše opazovanje vzgojno-izobraževalnega dela v VZ Planina v času trajanja poskusa in dokumentiranje ugotovitev: Opazovanje opravimo med šolskim letom. V skladu z načrtom opravimo tri opazovanja v posameznem šolskem letu.

Drugi cilj: Ugotoviti učno uspešnost vključenih učencev in dijakov

- Zbiranje sekundarnih podatkov o učni uspešnosti učencev in dijakov: Zbiranje podatkov poteka v obliki poročanja odgovorne osebe v VZ Planina o učni uspešnosti vključenih učencev in dijakov s pomočjo vnaprej pripravljenega obrazca o učenem uspehu in drugih podatkih o učencih in dijakih.

Vprašalnike in obrazce za preverjanje prvega in drugega cilja pripravi Zavod RS za šolstvo.

Tretji cilj: Ugotoviti napredek vključenih učencev in dijakov na osebnostno-vedenjskem področju ter pridobiti njihovo oceno o poteku izobraževanja

- Spremljanje vključenih učencev in dijakov s strani strokovnih delavcev v VZ Planina v času trajanja poskusa s pomočjo za to izbranih instrumentarijev: Instrumentarije izpolnjujejo strokovni delavci (v VZ Planina in sodelujočih šolah) ter v primeru ocene o poteku izobraževanja vključeni učenci in dijaki (izpolnijo sami ali odgovarjajo ustno). Zbiranje podatkov je časovno prilagojeno posameznemu učencu oz. dijaku; vsakega učenca oz. dijaka ocenjujemo in anketiramo večkrat, najmanj dvakrat v šolskem letu.

Izbrani instrumentarij za preverjanje tretjega cilja sestavljajo trije instrumenti.

- *NICHQ Vanderbiltova ocenjevalna lestvica* (Ameriška akademija za pediatrijo in Nacionalna pobuda za kakovost zdravstvenega varstva otrok, 2002): Obrazec izpolnjujejo strokovni delavci v VZ Planina in sodelujočih šolah. Uporabljamo ga za merjenje sodelovanja pri pouku in oceno prisotnosti neprimerne vedenja vključenih učencev in dijakov. Obrazec uporabimo v izvorni (prevedeni) obliki.
- *Lestvica odkrite napadalnosti* (Yudofsky idr., b. l.): Obrazec izpolnjujejo strokovni delavci v VZ Planina in sodelujočih šolah. Z obrazcem dokumentiramo agresivno vedenje vključenih učencev in dijakov ter vrsto in resnost agresivnega vedenja. Obrazec uporabimo v izvorni (prevedeni) obliki.
- *Vprašalnik MindMatters* (MindMatters, 2010): Vprašalnik izpolnjujejo vključeni učenci in dijaki (izpolnijo sami ali odgovarjajo ustno). Z vprašalnikom pri vključenih učencih in dijakih preverjamo njihovo doživljanje različnih vidikov življenja in dela v šoli. Vprašalnik uporabimo v delno modificirani obliki (modifikacijo vprašalnika opravi Zavod RS za šolstvo).

Četrty cilj: Ugotoviti uspešnost vzgojnega dela z vključenimi učenci in dijaki

- Spremljanje z nekoliko modificirano *NICHQ Vanderbiltovo ocenjevalno lestvico* (modificiran in dopolnjen je do sedaj uporabljeni vprašalnik) in po modificiranem vprašalniku *MindMatters* (modificiran in dopolnjen je do sedaj uporabljeni vprašalnik). Za preverjanje četrtega cilja uporabimo

podatke, ki so zbrani z vprašalnikom *Lestvica odkrite napadalnosti* (v manjši meri je bil modificiran že do sedaj uporabljeni vprašalnik).

Peti cilj: Ugotoviti prisotnost socialne opore vključenih učencev in dijakov

- Spremljanje z vprašalnikom za merjenje egocentričnih omrežij (generiranje imen oseb, ki dajejo anketirancu socialno oporo, in ocena socialne bližine teh oseb anketirancu). Na podlagi teoretičnih opredelitev in empiričnih študij se je z leti oblikoval konsenz, po katerem vrste socialne opore lahko uvrstimo v štiri večje skupine: instrumentalna, informacijska, emocionalna opora in druženje (Kogovšek, 2001: 36; Zemljčič in Hlebec, 2001: 203). Vprašalnik zajema tri ključna področja socialne opore, in sicer preverja druženje, emocionalno in instrumentalno oporo (zaradi močne povezave med instrumentalno in informacijsko podporo je ti dve opori v praksi težko ločiti, zato ju merimo skupaj kot enovito instrumentalno oporo).

Vprašalnike za preverjanje četrtega cilja apliciramo dvakrat v šolskem letu, vprašalnik za preverjanje petega cilja pa enkrat v šolskem letu (ob koncu šolskega leta). Lestvico odkrite napadalnosti bomo kot do sedaj uporabili ob zaznavi incidentov.

Kriteriji preverjanja ciljev spremljave

V nadaljevanju so zapisani kriteriji pri posameznih ciljih, s katerimi bomo preverjali uspešnost posameznih ciljev poskusa.

Prvi cilj: Ugotoviti uspešnost modela oz. oblike dela z vključenimi učenci in dijaki

- Pozitivna stališča in mnenja strokovnih delavcev v VZ Planina in sodelujočih šolah (vrednosti, ki so v primeru pozitivnih trditev večje od srednje vrednosti na lestvici; odsotnost večjih težav)
- Pozitivne ocene zunanjega opazovalca (ocena zunanjega opazovalca, da je izvedba pedagoškega procesa skladna s programom ter primerna zmožnostim vključenih učencev in dijakov)

Drugi cilj: Ugotoviti učno uspešnost vključenih učencev in dijakov

- Napredovanje v višji razred ali letnik oz. uspešen zaključek šolanja vključenih učencev in dijakov v deležu, ki je primerljiv s celotno populacijo

Tretji cilj: Ugotoviti napredek vključenih učencev in dijakov na osebnostno-vedenjskem področju ter pridobiti njihovo oceno o poteku izobraževanja

- Izboljšanje stanja med začetnimi in končnimi ocenami o sodelovanju in vedenju vključenih učencev in dijakov (zmanjšanje povprečne ocene oz. zmanjšanje pogostosti nesodelovanja in neprimernih ter motečih vedenj)
- Zmanjšanje agresivnega vedenja med začetnimi in kasnejšimi obdobji merjenja (zmanjšanje števila zabeleženih incidentov oz. agresivnega vedenja med primerljivimi časovnimi intervali)
- Izboljšanje ocen vključenih učencev in dijakov o poteku izobraževanja oz. pozitivne ocene ob končnih merjenjih (izboljšanje povprečne ocene med začetnimi in končnimi merjenji; ocene ob končnem merjenju, ki so večje od srednje vrednosti na lestvici)

Četrti cilj: Ugotoviti uspešnost vzgojnega dela z vključenimi učenci in dijaki

- Ocene o sodelovanju in vedenju vključenih učencev in dijakov v času izven rednega pouka, ki so večje, oz. če je smiselno, manjše od srednje vrednosti

Peti cilj: Ugotoviti prisotnost socialne opore vključenih učencev in dijakov

- Prisotnost minimalne socialne opore pri učencih in dijakih v poskusu na ključnih področjih socialne opore (druženje, emocionalna in instrumentalna opora)

1.4 Skladnost poskusa s potrjenim načrtom za uvedbo poskusa

Poskus uvajanja celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami, duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem poteka v skladu s sprejetim načrtom dela št. 0070-20/2014 z dne 14. 2. 2014 in sklepom št. 0070-20/2014 o spremembi sklepa o uvedbi poskusa z dne 12. 6. 2017.

2.0 METODE DELA

2.1 Podatki o številu posameznikov, vključenih v poskus

V šolskem letu 2018/19 je bilo v poskus vključenih skupaj 40 otrok in mladostnikov (del šolskega leta ali vse šolsko leto). Tekom šolskega leta se je število vključenih spreminjalo.

V poskusu so v šolskem letu 2018/19 sodelovali:

- 17 učencev in 6 učenk, ki so vključeni v prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom v VZ Planina,
- 1 učenec OŠ, ki biva v VZ Planina,
- 8 dijakov in 5 dijakinj, ki so vključeni v program nižjega poklicnega izobraževanja v VZ Planina,
- 2 dijakinji, ki sta vključeni v programe srednjega strokovnega izobraževanja in bivata v VZ Planina,
- 1 dijakinja, vključena v program gimnazija, ki biva v VZ Planina.

Prikazani vzorec udeležencev poskusa se nanaša na šolsko leto 2018/19 (1. september 2018 – 31. avgust 2019). Udeleženci poskusa, ki so z izobraževanjem v VZ Planina zaključili pred 1. septembrom 2018 niso prikazani. Dinamika spreminjanja vzorca v šolskem letu 2018/19 je razvidna iz podatkov o datumih vključitve učencev in dijakov v VZ Planina ter odhoda iz VZ Planina.

Tabela 1: Vzorec udeležencev poskusa (učenci in dijaki, vključeni v VZ Planina)

<i>Udeleženec (spol)</i>	<i>Program ob vključitvi</i>	<i>Razred/letnik ob vključitvi</i>	<i>Datum vključitve</i>	<i>Razlog vključitve</i>	<i>Način vključitve</i>	<i>Datum odhoda</i>
U 14 (m)	OŠ-NIS	3. razred	3. 3. 2014	Težka družinska situacija, agresivno vedenje	Odločba CSD	
U 22 (ž)	OŠ-NIS	8. razred	1. 9. 2015	Težka družinska situacija, hiperkinetična motnja, agresivno vedenje	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 25 (m)	OŠ-NIS	5. razred	8. 10. 2015	Težka družinska situacija, agresivno vedenje, ADHD	Odločba CSD	
U 28 (m)	OŠ-NIS	3. razred	23. 2. 2016	Hiperkinetična motnja, MVČ, PTSM, težka družinska situacija	Odločba CSD	
U 31 (m)	OŠ-NIS	3. razred	7. 9. 2016	ADHD, MVČ, spektroavtistična motnja	Odločba CSD	
U 33 (ž)	OŠ-NIS	9. razred	5. 9. 2016	ADHD, MVČ, agresivno vedenje, samopoškodbeno vedenje	Odločba CSD	29. 8. 2019
U 34 (ž)	SSI	3. letnik	1. 9. 2016	MVČ, PTSM, sum na psihozo	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 35 (ž)	SPI; od 1. 2. 2017 NPI	1. letnik	5. 9. 2016	Hiperkinetična motnja, MVČ, agresivno vedenje	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 36 (m)	OŠ-NIS	2. razred	30. 11. 2016	MVČ, hiperkinetična motnja, agresivno vedenje, neprimeren starševski nadzor, neobiskovanje šole	Odločba CSD	
U 37 (m)	OŠ-NIS	9. razred	7. 4. 2015	MVČ, PTSM	Odločba CSD	5. 6. 2019
U 38 (ž)	NPI	1. letnik	18. 10. 2016	MVČ, PTSM	Odločba CSD	26. 7. 2019
U 39 (ž)	OŠ-NIS	6. razred	10. 11. 2016	MVČ, avto- in heteroagresivno vedenje, neprimeren starševski nadzor, neobiskovanje pouka	Odločba CSD	24. 6. 2019
U 41 (m)	NPI	1. letnik	15. 11. 2016	MVČ, duševne bolezni zaradi uživanja sedativov, agresivno vedenje	Sklep sodišča	5. 2. 2019

U 42 (ž)	NPI	1. letnik	19. 4. 2018	Odvzem iz družine, PTSM	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 43 (ž)	NPI	1. letnik	14. 5. 2018	Depresija, poskusi suicida, samopoškodbeno vedenje	Odločba CSD	
U 44 (m)	OŠ-NIS	5. razred	8. 5. 2018	Odvzem iz družine, PTSM	Odločba CSD	
U 46 (m)	OŠ-NIS	7. razred	21. 3. 2017	MVČ, hiperkinetična motnja, agresivno vedenje, vzgojna nemoč staršev, droge, neobiskovanje šole	Odločba CSD	4. 12. 2018
U 49 (m)	NPI	1. letnik	5. 9. 2017	Psihoza, agresivno vedenje, samopoškodbeno vedenje, PTSM	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 50 (ž)	OŠ-NIS	7. razred	7. 9. 2017	Težja MVČ, ADHD, agresivno vedenje, samopoškodbeno vedenje	Odločba CSD	
U 51 (m)	OŠ-NIS	8. razred	4. 9. 2017	Težja MVČ, ADHD, agresivno vedenje, samopoškodbeno vedenje	Odločba CSD	
U 53 (ž)	OŠ-NIS	9. razred	7. 9. 2017	MVČ, PTSM, agresivno vedenje	Odločba CSD	8. 1. 2019
U 54 (m)	NPI	2. letnik	4. 9. 2017	MVČ, agresivno vedenje, nasilništvo	Sklep sodišča	12. 12. 2018
U 55 (m)	OŠ	6. razred	6. 9. 2017	Aspergerjev sindrom	Odločba CSD	
U 56 (m)	NPI	1. letnik	6. 9. 2017	Agresivno vedenje	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 57 (ž)	SSI	1. letnik	17. 10. 2017	MVČ, motnja aktivnosti in pozornosti, motnja razpoloženja, težka družinska situacija	Odločba CSD	
U 58 (ž)	Gimnazija	2. letnik	28. 2. 2018	Poskusi suicida, akutna psihotična motnja, osebnostna motnja	Odločba CSD	18. 2. 2019
U 59 (ž)	NPI	1. letnik	26. 2. 2018	Samopoškodbeno vedenje, depresija	Odločba CSD	12. 6. 2019
U 60 (m)	NPI	1. letnik	5. 3. 2018	Psihoza, kazniva dejanja	Sklep sodišča	6. 5. 2019
U 61 (ž)	OŠ-NIS	9. razred	5. 11. 2018	MVČ, prilagoditvena motnja, odvzem iz družine	Odločba CSD	
U 62 (m)	OŠ-NIS	6. razred	20. 8. 2018	Odvzem iz družine, MVČ, ADHD	Odločba CSD	
U 63 (m)	OŠ-NIS	6. razred	20. 8. 2018	Odvzem iz družine, MVČ, ADHD	Odločba CSD	
U 64 (m)	OŠ-NIS	7. razred	1. 4. 2019	ADHD, MVČ	Odločba CSD	
U 65 (m)	OŠ-NIS	4. razred	8. 1. 2019	MVČ, ADHD	Odločba CSD	
U 66 (m)	NPI	2. letnik	21. 11. 2018	MVČ, PTSM, poskus suicida	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 67 (m)	OŠ-NIS	2. razred	12. 2. 2019	PTSM, MVČ, težka družinska situacija	Odločba CSD	
U 68 (m)	OŠ-NIS	5. razred	3. 9. 2018	Depresija, PTSM, odvzem iz družine, ADHD	Odločba CSD	
U 69 (m)	OŠ-NIS	8. razred	4. 9. 2018	MVČ, ADHD	Odločba CSD	
U 70 (m)	NPI	1. letnik	21. 1. 2019	ADHD, MVČ, PTSM	Odločba CSD	
U 71 (m)	OŠ-NIS	7. razred	5. 3. 2019	PTSM, MVČ, spektroatvistična motnja	Odločba CSD	
U 72 (m)	NPI	1. letnik	5. 9. 2018	Kazniva dejanja, MVČ	Sklep sodišča	5. 3. 2019

2.2 Uporabljene metode raziskovanja, opis zbiranja podatkov in uporabljeni instrumentarij ter analiza podatkov

Prvi cilj: Ugotoviti uspešnost modela oz. oblike dela z vključenimi učenci in dijaki

Opazovanje pouka

V šolskem letu 2018/19 so bili tako kot v štirih šolskih letih pred tem predvideni trije opazovalni dnevi. Uporabljen je bil opazovalni obrazec (Opazovanje pouka – beleženje opisov in ugotovitev, priloga 1), ki obsega tri področja: izvedba pouka, vloga učencev, dijakov pri pouku ter prostor izvedbe in uporaba pripomočkov. Opazovalec je zaposleni na ZRSS in je vodja poskusa. Opazovalna enota je učna ura z učencem/dijakom (v primeru, da je bilo v razredu več učencev/dijakov, je bil obrazec izpolnjen za vsakega učenca posebej).

V vsakem šolskem letu so bila realizirana vsa načrtovana opazovanja (100,0-odstotna realizacija), pri čemer je bilo v šolskem letu 2014/15 izpolnjenih 41, v šolskem letu 2015/16 44, v šolskem letu 2016/17 51, v šolskem letu 2017/18 55 in v šolskem letu 2018/19 80 opazovalnih obrazcev.

V šolskem letu 2018/19 so bili opazovani trije izvajani programi, in sicer osnovnošolski program z NIS (42 izpolnjenih opazovalnih obrazcev), osnovnošolski program (1 izpolnjen opazovalni obrazec) in srednješolski program NPI (37 izpolnjenih opazovalnih obrazcev).

Pri opazovanem pouku je v zadnjih petih šolskih letih prisostvovalo od eden do največ šest učencev ali dijakov. V šolskem letu 2018/19 je pri pouku prisostvovalo od dva do šest učencev ali dijakov.

Anketiranje strokovnih delavcev iz sodelujočih šol

Anketiranje strokovnih delavcev na sodelujočih šolah je potekalo v drugi polovici šolskega leta 2018/19. V anketiranje je bil vključen strokovni delavec iz šole, na kateri je v sodelovanju z VZ Planina potekalo izobraževanje enega udeleženca poskusa.

Drugi cilj: Ugotoviti učno uspešnost vključenih učencev in dijakov

Učna uspešnost učencev in dijakov

Podatke o učni uspešnosti učencev/dijakov v poskusu smo pridobili iz poročil odgovorne osebe v VZ Planina. Podatki so bili posredovani na obrazcu, s katerim so bili zbrani tudi podatki o vzorcu oz. udeležencih poskusa.

Podatki o uspehu so bili zbrani za 33 od 36 udeležencev poskusa ob koncu šolskega leta 2018/19, kar predstavlja 91,7-odstotno realizacijo.

Tretji cilj: Ugotoviti napredek vključenih učencev in dijakov na osebnostno-vedenjskem področju ter pridobiti njihovo oceno o poteku izobraževanja

Anketiranje in opazovanje učencev ter dijakov

Podatki so bili zbrani s pomočjo dveh opazovalnih lestvic in vprašalnika, ki jih pri svojem delu uporabljajo v VZ Planina; opazovalni lestvici (modificirana NICHQ Vanderbiltova ocenjevalna lestvica in Lestvica odkrite napadalnosti) so izpolnjevali učitelji, vprašalnik (modificirana različica MindMatters) pa učenci in dijaki v poskusu. Ocenjevanje napredka udeležencev poskusa, ki so ga opravili učitelji, se nanaša na čas izvajanja šolskih aktivnosti v VZ Planina. Za namene preverjanja tretjega cilja uporabimo tisti del vprašalnika MindMatters, ki se nanaša na obiskovanje šole (drugi del vprašalnika se nanaša na vzgojno skupino).

Ocenjevalna lestvica NICHQ in vprašalnik MindMatters sta bila izpolnjevana približno na pol leta. Ocenjevalne lestvice za šolski del so izpolnjevali učitelji, ki so največ delali s posameznimi udeleženci poskusa. V šolskih letih 2017/18 in 2018/19 sta bila oba vprašalnika izpolnjevana dvakrat. V preteklih šolskih letih so ta dva vprašalnika (prilogi 2 in 3: takratni različici vprašalnikov) izpolnjevali zgolj učitelji. V prvem

terminu je z vprašalnikom NICHQ za šolski del udeležence poskusa ocenjevalo 10 učiteljev, v drugem terminu pa 12.

Učitelji so v šolskem letu 2018/19 ocenjevalno lestvico NICHQ ob prvem ocenjevanju izpolnili za 32 od 37 takratnih udeležencev poskusa (86,5-odstotna realizacija), ob drugem ocenjevanju pa za 33 od 33 takratnih udeležencev poskusa (100,0-odstotna realizacija).

Vprašalnik MindMatters je v šolskem letu 2018/19 na prvem anketiranju izpolnilo 29 od 37 takratnih udeležencev poskusa (78,4-odstotna stopnja odgovora), na drugem anketiranju pa 31 od 33 takratnih udeležencev poskusa (93,9-odstotna stopnja odgovora).

Ocenjevalna lestvica odkrite napadalnosti je bila v šolskem letu 2018/19 izpolnjena ob vsakem zaznanem incidentu v času pouka in tudi izven njega – v letu 2018/19 so bili po navedbah zaposlenih v celoti zabeleženi incidenti, ki so se dogajali v času pouka (in čez dan v šoli) in tudi izven pouka (v vzgojni skupini). Izpolnjenih je bilo 306 obrazcev, od tega se 162 obrazcev nanaša na šolski del in so jih izpolnili učitelji. Sklepamo, da je stopnja realizacije beleženja incidentov v času pouka 100,0-odstotna ali blizu 100,0 odstotkov.

Glede načina ukrepanja ob incidentu so v šolskem letu 2018/19 učitelji vpisali podatke v 145 od 162 obrazcev (pri vpisu izvedenih ukrepov je nekaj manjkajočih podatkov).

V šolskem letu 2018/19 je bilo evidentiranih 306 agresivnih vedenj oz. incidentov (šolski in vzgojni del skupaj), kar je manj kot v predhodnem šolskem letu, ko je bilo skupaj evidentiranih 377 agresivnih vedenj.

Četrty cilj: Ugotoviti uspešnost vzgojnega dela z vključenimi učenci in dijaki

Anketiranje in opazovanje učencev ter dijakov

Doseganje četrtega cilja je bilo preverjeno z instrumenti, ki smo jih uporabili za preverjanje doseganja tretjega cilja. Podatki so bili tako zbrani s pomočjo dveh opazovalnih lestvic ter vprašalnika, ki jih pri svojem delu uporabljajo v VZ Planina; za preverjanje četrtega cilja so opazovalni lestvici (modificirano NICHQ Vanderbiltovo ocenjevalno lestvico in Lestvico odkrite napadalnosti) izpolnjevali vzgojitelji, vprašalnik (modificirano različico MindMatters) pa učenci in dijaki v poskusu. Ocenjevanje napredka udeležencev poskusa, ki so ga opravili vzgojitelji, se nanaša na čas bivanja udeležencev poskusa v vzgojni skupini. Za namene preverjanja četrtega cilja uporabimo tisti del vprašalnika MindMatters, ki se nanaša na vzgojno skupino.

Ocenjevalna lestvica NICHQ in vprašalnik MindMatters sta bila izpolnjevana približno na pol leta. Ocenjevalne lestvice za vzgojni del so izpolnjevali vzgojitelji, ki so največ delali s posameznimi udeleženci poskusa. V šolskem letu 2018/19 sta bila za vzgojni del ocenjevalna lestvica in vprašalnik izpolnjevana dvakrat. Z vprašalnikom NICHQ za vzgojni del je udeležence poskusa v prvem terminu ocenjevalo 25, v drugem terminu pa 23 vzgojiteljev.

Vzgojitelji so ocenjevalno lestvico NICHQ ob prvem ocenjevanju izpolnili za 34 od 37 takratnih udeležencev poskusa (91,9-odstotna realizacija), ob drugem ocenjevanju pa za 33 od 33 takratnih udeležencev poskusa (100,0-odstotna realizacija).

Ker gre za en vprašalnik z dvema vsebinskima deloma, je delež vrnjenih vprašalnikov MindMatters za vzgojni del isti kot pri šolskem delu. Vprašalnik MindMatters je tako v šolskem letu 2018/19 pri prvem anketiranju izpolnilo 29 od 37 takratnih udeležencev poskusa (78,4-odstotna stopnja odgovora) in na drugem anketiranju 31 od 33 takratnih udeležencev poskusa (93,9-odstotna stopnja odgovora).

Od skupaj 306 v šolskem letu 2018/19 izpolnjenih obrazcev za beleženje agresivnih vedenj oz. incidentov (Lestvica odkrite napadalnosti) so vzgojitelji izpolnili 144 obrazcev. V šolskem letu so bili tako po navedbah zaposlenih v celoti zabeleženi tudi incidenti, ki so se dogajali izven pouka (v vzgojni skupini). Sklepamo, da je stopnja realizacije za vzgojni del 100,0-odstotna ali blizu 100,0 odstotkov.

Glede načina ukrepanja ob incidentu so v šolskem letu 2018/19 vzgojitelji vpisali podatke v 138 od 144 obrazcev (pri vpisu izvedenih ukrepov je nekaj manjkajočih podatkov).

Peti cilj: Ugotoviti prisotnost socialne opore vključenih učencev in dijakov

Merjenje socialne opore učencev in dijakov

Vprašalnik za merjenje socialnega omrežja oz. socialne opore učencev/dijakov smo aplicirali v drugi polovici šolskega leta 2018/19. Anketiranje udeležencev poskusa je opravila socialna delavka VZ Planina.

V času anketiranja je bilo v poskus vključenih 33 učencev in dijakov. Anketiranje z namenom ugotavljanja velikosti socialne opore je zavrnil en udeleženec; v merjenju egocentričnih omrežij je tako sodelovalo 32 udeležencev poskusa. Stopnja realizacije je 97,0-odstotna.

3.0 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

3.1 Rezultati, prikazani po posameznih ciljih

3.1.1 PRVI CILJ: Ugotoviti uspešnost modela oziroma oblike dela z vključenimi učenci in dijaki

Realizacijo prvega cilja smo presojali na temelju dveh kriterijev: pozitivnih stališč in mnenj strokovnih delavcev v sodelujočih šolah (vrednosti, ki so v primeru pozitivnih trditev večje od srednje vrednosti na lestvici; odsotnost večjih težav) ter pozitivne ocene zunanjega opazovalca (ocena zunanjega opazovalca, da je izvedba pedagoškega procesa skladna s programom in primerna zmožnostim vključenih učencev in dijakov).

3.1.1.1 Ocena zunanjega opazovalca o vzgojno-izobraževalnem delu v VZ Planina z vključenimi učenci in dijaki

V nadaljevanju so prikazani podatki, pridobljeni z opazovalnim obrazcem Opazovanje pouka – beleženje opisov in ugotovitev (priloga 1), zbrani z opazovanjem vzgojno-izobraževalnega dela v VZ Planina. Podatki se nanašajo na pet šolskih let, in sicer 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18 in 2018/19, in so vezani na čas opazovanj.

V šolskem letu 2018/19 so bili tako kot v štirih šolskih letih pred tem, predvideni trije opazovalni dnevi. Uporabljen je bil opazovalni obrazec Opazovanje pouka – beleženje opisov in ugotovitev (priloga 1), ki obsega tri področja: izvedba pouka, vloga učencev, dijakov pri pouku ter prostor izvedbe in uporaba pripomočkov. Opazovalec je zaposleni na ZRSS in je vodja poskusa. Opazovalna enota je učna ura z učencem/dijakom (v primeru, da je bilo v razredu več učencev/dijakov, je bil obrazec izpolnjen za vsakega učenca posebej).

V vsakem šolskem letu so bila realizirana vsa načrtovana opazovanja (100,0-odstotna realizacija), pri čemer je bilo v šolskem letu 2014/15 izpolnjenih 41, v šolskem letu 2015/16 44, v šolskem letu 2016/17 51, v šolskem letu 2017/18 55 in v šolskem letu 2018/19 80 opazovalnih obrazcev.

V šolskem letu 2018/19 so bili opazovani trije izvajani programi, in sicer osnovnošolski program z NIS (42 izpolnjenih opazovalnih obrazcev), osnovnošolski program (1 izpolnjen opazovalni obrazec) in srednješolski program NPI (37 izpolnjenih opazovalnih obrazcev).

Pri opazovanem pouku je v zadnjih petih šolskih letih prisostvovalo od eden do največ šest učencev ali dijakov. V šolskem letu 2018/19 je pri pouku prisostvovalo od dva do šest učencev ali dijakov.

Opazovanje izvedbe pouka

Tabela 2: Skladnost izvedbe pouka s programom

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število*	Odstotek	Število*	Odstotek	Število*	Odstotek	Število*	Odstotek
2014/15	3	7,3	13	31,7	25	61,0	41	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	4	8,2	8	16,3	37	75,5	49	100,0
2017/18	0	0,0	5	9,1	50	90,9	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	7	2,6	26	9,7	236	87,7	269	100,0

* Število opazovalnih obrazcev

Izvedba pouka je bila v času opazovanj v šolskem letu 2014/15 v 60 odstotkih, v šolskem letu 2015/16 kar v 100 odstotkih, v šolskem letu 2016/2017 v 75 odstotkih, v šolskem letu 2017/18 skoraj v 91 odstotkih in v šolskem letu 2018/2019 v 100 odstotkih skladna s programom, ki ga učenci/dijaki obiskujejo. V času trajanja poskusa je bila izvedba pouka (v času opazovanj) v povprečju v skoraj 88 odstotkih skladna s programom, ki ga učenci/dijaki obiskujejo. Skladnost izvedbe pouka s programom je pogojena z zdravstvenim stanjem učencev/dijakov, usvojenim znanjem pred vključitvijo v VZ Planina, zmožnostjo razumevanja, prilagajanja in koncentracije, z razredom, kombinacijo oddelkov, snovjo, podajanjem snovi s strani učiteljev in drugimi dejavniki.

Tabela 3: Jasna in razumljiva navodila

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	41	100,0	41	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	0	0,0	49	100,0	49	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	0	0,0	269	100,0	269	100,0

Navodila učiteljev je v času opazovanj v šolskem letu 2018/19 (tako kot v prejšnjih letih) opazovalec zaznal kot jasna in razumljiva, podana večkrat, z dodatnimi obrazložitvami in vprašanji glede na razumevanje učencev/dijakov. Med razlago so učitelji sprva snov le sporočali, kasneje pa podali dodatne razlage in učencem/dijakom postavljali vprašanja ter jih s tem vključili v razmišljanje (zaznamki opazovalca v času opazovanj).

Tabela 4: Vsebina in izvedba, primerni zmožnostim učencev/dijakov

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	20	48,8	21	51,2	41	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	8	16,3	41	83,7	49	100,0
2017/18	0	0,0	1	1,8	54	98,2	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	29	10,8	240	89,2	269	100,0

Razlage so učitelji pri opazovanih urah podkrepili s posebej pripravljenimi učnimi viri, navodili, nalogami, besedilnim delovnim gradivom, grafi, modeli in slikami ter jih sproti prilagajali vsakemu posamezniku. Vsebino in izvedbo ur so v času opazovanj v šolskem letu 2014/15 v 51,2 odstotka, v šolskem letu 2015/16 v 100 odstotkih, v šolskem letu 2016/17 v 84 odstotkih, v šolskem letu 2017/18 v 98 odstotkih in v šolskem letu 2018/19 v 100 odstotkih po presoji opazovalca prilagodili zmožnostim učencev/dijakov. V času trajanja poskusa so učitelji vsebino in izvedbo, po presoji opazovalca v 89 odstotkih prilagodili zmožnostim učencev/dijakov (glede na zdravstveno stanje, zmožnost sodelovanja, koncentracije, interesov, motivacije idr.).

Tabela 5: Ustreznost individualizacije in diferenciacije učnega procesa

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	40	100,0	40	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	0	0,0	49	100,0	49	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	0	0,0	268	100,0	268	100,0

Diferenciacija učnega procesa glede na zmožnosti učencev/dijakov je bila v času opazovanj prisotna v 100 odstotkih. Učitelji imajo dodatna znanja in se stalno izobražujejo za pomoč in reševanje težav otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami in pridruženim agresivnim vedenjem. Učencem/dijakom so omogočali različne prilagoditve pri delu glede na posameznika in njegove posebnosti.

Tabela 6: Obvladovanje situacije in ustreznost ukrepanja ob neprimernem vedenju

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	41	100,0	41	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	1	2,0	48	98,0	49	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	4	5,0	76	95,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	5	1,9	264	98,1	269	100,0

Iz tabele 6 je razvidno, da so učitelji v času opazovanj ustrezno obvladali neprimerno vedenje učencev/dijakov in ustrezno ukrepali. Izkazalo se je, da so učitelji nekoliko slabše obvladovali situacijo in iskali ustrezen način ukrepanja ob neprimernem vedenju, ko se je učenec/dijak na novo vključil v razred.

Tabela 7: Primernost socialnega in čustvenega vidika dela z učencem/dijakom

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	41	100,0	41	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	0	0,0	49	100,0	49	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	0	0,0	269	100,0	269	100,0

Vsi učitelji so v času opazovanj učence/dijake spodbujali in pozivali k sodelovanju. Odzivali so se na njihove pobude, mnenja in zamisli, ki so bile povezana s snovjo, jih spodbujali in pripeljali do zelenih odgovorov, rešitev, ciljev ter jih ustrezno pohvalili. Prav tako so odreagirali na izjave, ki niso bile vezane na trenutno snov, in njihovo pozornost ves čas skušali preusmeriti nanjo. S tem so učitelji obvladovali položaj v razredih. Delo učiteljev je temeljilo na tem, da učence/dijake vključujejo v t. i. vzgojno-izobraževalno okolje. Izražali so spoštovanje do učencev/dijakov v skupini.

Tabela 8: Zmožnost za delo (zdravstveno stanje)

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	6	14,6	29	70,7	6	14,6	41	100,0
2015/16	7	15,9	18	40,9	19	43,2	44	100,0
2016/17	8	15,7	35	68,6	8	15,7	51	100,0
2017/18	0	0,0	47	85,5	8	14,5	55	100,0
2018/19	8	10,0	62	77,5	10	12,5	80	100,0
Skupaj	29	10,7	191	70,5	51	18,8	271	100,0

V šolskem letu 2014/15 se je povečalo število učencev/dijakov, ki zaradi slabega zdravstvenega stanja niso bili zmožni za delo, in zmanjšalo število tistih, ki so bili zmožni za delo (v času opazovanja). V šolskem letu 2015/16 se je v primerjavi z letom 2014/15 povečalo število učencev/dijakov, ki so bili zmožni za delo. V šolskih letih 2016/17 in 2017/18 je bilo največ učencev/dijakov, ki so bili le delno zmožni za delo. V šolskem letu 2017/18 ni bilo učencev/dijakov, ki za delo ne bi bili zmožni. V šolskem letu 2018/19 pa je bilo tako kot skozi celotno trajanje poskusa največ učencev/dijakov, ki so bili le delno zmožni za delo. Pri tem je pomembno poudariti, da so rezultati vezani na čas opazovanj. Pogojeni so z zdravstvenim stanjem vsakega posameznika, datumom vključitve v VZ Planina, zdravljenjem, družinskimi razmerami in prejeto pomočjo v VZ Planina.

Tabela 9: Interes in motivacija za delo

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	23	56,1	17	41,5	1	2,4	41	100,0
2015/16	9	20,5	18	40,9	17	38,6	44	100,0
2016/17	20	39,2	25	49,0	6	11,8	51	100,0
2017/18	15	27,3	37	67,3	3	5,5	55	100,0
2018/19	11	13,8	62	77,5	7	8,8	80	100,0
Skupaj	78	28,8	159	58,7	34	12,5	271	100,0

Tabela 10: Pozornost in koncentracija

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	21	51,2	20	48,8	0	0,0	41	100,0
2015/16	10	22,7	26	59,1	8	18,2	44	100,0
2016/17	15	29,4	35	68,6	1	2,0	51	100,0
2017/18	12	21,8	42	76,4	1	1,8	55	100,0
2018/19	11	13,8	64	80,0	5	6,3	80	100,0
Skupaj	69	25,5	187	69,0	15	5,5	271	100,0

V šolskem letu 2014/15 so bili učenci/dijaki v času opazovanj slabše motivirani za delo (tabela 9), povečalo se je število tistih, ki za delo niso bili motivirani, niti niso kazali interesa zanj. V šolskem letu 2015/16 se je za približno 35 odstotkov zmanjšalo število tistih, ki za delo niso bili motivirani, medtem ko se je delež tistih, ki so bili motivirani za delo, povečal za 36 odstotkov. V šolskih letih 2016/17, 2017/18 in 2018/19 je bilo največ učencev/dijakov, ki so bili le delno motivirani za delo. V času trajanja poskusa, v času opazovanj, je bilo 60 odstotkov učencev/dijakov slabše motiviranih za delo.

Tabela 10 prikazuje, da sta pozornost in koncentracija v šolskem letu 2014/15 pri 51 odstotkih opazovanih učencev/dijakov nizki, kar kaže na nezmožnost sodelovanja pri pouku in je od tega odvisno tudi razumevanje obravnavane snovi ter sodelovanje. V času trajanja poskusa je največ učencev/dijakov s slabšima koncentracijo in pozornostjo. Med vzroki za slabši pozornost in koncentracijo so lahko slabše zdravstveno stanje, razred in moteči dejavniki v njem, obremenjenost z družinskimi razmerami, čas vključitve, čas trajanja bivanja v VZ Planina idr.

Tabela 11 prikazuje, da so opazovani učenci/dijaki v šolskih letih 2015/16, 2016/17, 2017/18 izkazovali primerno vedenje in odnos do drugih, medtem ko je učencev/dijakov, ki bi izkazovali povsem neprimerno vedenje in odnos do drugih zelo malo. V šolskih letih 2014/15 in 2018/19 je bilo več učencev/dijakov, ki so se le delno primerno vedli in imeli le delno primeren odnos do drugih (slabše zdravstveno stanje, neprimerno vedenje ipd.).

Tabela 11: Primerno vedenje in odnos do drugih

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	5	12,2	29	70,7	7	17,1	41	100,0
2015/16	0	0,0	7	15,9	37	84,1	44	100,0
2016/17	1	2,0	19	37,3	31	60,8	51	100,0
2017/18	6	10,9	24	43,6	25	45,5	55	100,0
2018/19	4	5,0	43	53,8	33	41,3	80	100,0
Skupaj	16	5,9	122	45,0	133	49,1	271	100,0

Tabela 12: Razumevanje obravnavane snovi

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	1	2,4	31	75,6	9	22,0	41	100,0
2015/16	3	6,8	26	59,1	15	34,1	44	100,0
2016/17	4	7,8	36	70,6	11	21,6	51	100,0
2017/18	2	3,6	43	78,2	10	18,2	55	100,0
2018/19	4	5,0	60	75,0	16	20,0	80	100,0
Skupaj	14	5,2	196	72,3	61	22,5	271	100,0

Kljub slabi koncentraciji in pozornosti, nizkemu interesu za delo ter dejstvu, da učenci/dijaki zaradi bolezni in drugih razlogov težko zdržijo pri delu dalj časa, je odstotek tistih, ki obravnavano snov po presoji opazovalca delno razumevajo, vsa leta (v času opazovanj) najvišji.

Tabela 13: Aktivno sodelovanje pri pouku

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	23	56,1	14	34,1	4	9,8	41	100,0
2015/16	13	29,5	18	40,9	13	29,5	44	100,0
2016/17	23	45,1	24	47,1	4	7,8	51	100,0
2017/18	28	50,9	25	45,5	2	3,6	55	100,0
2018/19	24	30,0	48	60,0	8	10,0	80	100,0
Skupaj	111	41,0	129	47,6	31	11,4	271	100,0

Tabela 13 prikazuje delež aktivnega sodelovanja pri pouku. V primerjavi s šolskim letom 2014/15 je delež v šolskem letu 2015/16 višji za skoraj 20 odstotkov. V šolskih letih 2016/17 in 2017/18 se v primerjavi s šolskim letom 2015/16 kaže porast pri učencih/dijakih, ki pri pouku ne zmorejo aktivno sodelovati. V šolskem letu 2018/19 je 60 odstotkov učencev/dijakov, ki delno zmorejo aktivno sodelovati pri pouku, medtem ko je manj tistih, ki sodelovanja ne zmorejo. Med razloge za slabše sodelovanje pri pouku lahko štejemo slabše zdravstveno stanje, koncentracijo, zmožnost za delo, motivacijo in številne druge.

Tabela 14: Ustreznost prostora in opreme

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	40	100,0	40	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	0	0,0	51	100,0	51	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	0	0,0	270	100,0	270	100,0

Tabela 15: Ustreznost didaktičnih in drugih pripomočkov

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	40	100,0	40	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	0	0,0	51	100,0	51	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	0	0,0	270	100,0	270	100,0

Rezultati kažejo (tabela 14), da so prostori/učilnice, v katerih poteka pouk, primerno opremljeni, zagotovljeni so številni didaktični in drugi pripomočki (tabela 15), ki jih v času pouka tudi uporabljajo pri vseh predmetih.

3.1.1.2 Stališča strokovnih delavcev iz sodelujočih šol

V nadaljevanju so prikazani odgovori zaposlenih na šolah, na katerih se izobražujejo otroci/mladostniki, vključeni v VZ Planina (udeleženci poskusa). V šolskem letu 2018/19 je na vprašalnik odgovarjal en strokovni delavec.

Zaradi velikih specifik v populacijah iz posameznih šolskih let spremljave in velikih razlikah v številu odgovorov po letih podatki v tem delu niso primerljani s predhodnimi šolskimi leti. Neprimerljivost izhaja predvsem iz nihanja števila udeležencev, ki so vključeni v zunanje šole, ter zaradi različnih načinov vključenosti udeležencev poskusa vanje, kar vpliva na število strokovnih delavcev, ki odgovarjajo na vprašalnik o poteku izobraževanja določenega udeleženca poskusa.

Anketiranje strokovnih delavcev na sodelujočih šolah je potekalo v drugi polovici šolskega leta 2018/19. V anketiranje je bil vključen en strokovni delavec iz šole, na kateri je v sodelovanju z VZ Planina potekalo izobraževanje enega udeleženca poskusa.

Tabela 16: Ali ste seznanjeni s poskusom Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami ali duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem, ki poteka v VZ Planina?

	Število
Ne	0
Da	1

Tabela 17: Ali ste se v zadnjih treh letih udeležili usposabljanja za delo z otroki/mladostniki z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem?

	Število
Ne	1
Da	0

Tabeli 16 in 17 prikazujeta, da je zaposleni na sodelujoči šoli seznanjen s poskusom Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami ali duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem. Zaposleni se v zadnjih treh letih ni udeležil usposabljanja za delo z omenjenimi učenci/dijaki.

Tabela 18: Stališča o izobraževanju oseb z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti – niti	Se strinjam	Popolnoma se strinjam
<i>Prav je, da se dijake z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem za čas intenzivne obravnave vključi v za to primeren vzgojno-izobraževalni zavod (v VZ Planina).</i>	0	0	1	0	0
<i>Dijake z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem se po uspešni intenzivni obravnavi lahko ponovno vključi v redne vzgojno-izobraževalne zavode.</i>	0	0	1	0	0
<i>Dijakom z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem mora biti tudi po ponovni vključitvi v redne vzgojno-izobraževalne zavode namenjena posebna skrb.</i>	0	0	0	1	0
<i>Zaposleni v rednih vzgojno-izobraževalnih zavodih potrebujemo redno pomoč in svetovanje zunanjih strokovnjakov pri izobraževanju dijakov z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem po njihovi ponovni vključitvi v redne vzgojno-izobraževalne zavode.</i>	0	0	0	0	1
<i>Vključitev dijakov z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem v primeren vzgojno-izobraževalni zavod (v VZ Planina) za čas intenzivne obravnave je tudi v njihovo dobro.</i>	0	0	0	0	1

Zaposleni na šoli ima pozitiven odnos do izobraževanja otrok/mladostnikov z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem. Prav tako je v svojih odgovorih izrazil potrebo po redni pomoči in svetovanju zunanjih strokovnjakov pri izobraževanju omenjenih otrok/mladostnikov. Vidi, da omenjeni otroci/mladostniki tudi po ponovni vključitvi v redne vzgojno-izobraževalne zavode potrebujejo posebno skrb.

Tabela 19: Ali ste ustrezno usposobljeni za delo z dijakom iz VZ Planina?

	Število
<i>Ne</i>	1
<i>Da</i>	0

Tabela 20: Ali veste, kako ukrepati, če bi se dijak iz VZ Planina vedel agresivno?

	Število
<i>Ne</i>	0
<i>Da</i>	1

Zaposleni je odgovoril, da ni ustrezno usposobljen za delo, ve pa, kako ukrepati, če bi se otroci/mladostniki z omenjenimi težavami vedli agresivno kljub odgovoru, da se v zadnjih treh letih ni udeležil usposabljanja za delo z otroki/mladostniki iz VZ Planina.

Tabela 21: Ali ste se glede dela z dijakom iz VZ Planina kdaj osebno posvetovali z zaposlenimi v VZ Planina oz. bili osebno deležni svetovanja, kako pristopiti k delu s tem dijakom?

	Število
<i>Ne</i>	0
<i>Da</i>	1

Tabela 22: Ali se pri delu z dijakom iz VZ Planina usklajujete s sodelavci v timu?

	<i>Število</i>
Ne	0
Da, v manjši meri	0
Da, v veliki meri	1

Pri delu z dijakom iz VZ Planina se zaposleni posvetuje z zaposlenimi v VZ Planina, v veliki meri se usklajuje s sodelavci v timu.

Tabela 23: Se je dijak iz VZ Planina po vključitvi v vaš vzgojno-izobraževalni zavod kdaj vedel agresivno?

	<i>Število</i>
Ne	0
Da, enkrat	0
Da, več kot enkrat	1

Tabela 24: Ali je vključitev dijaka iz VZ Planina negativno vplivala na potek pouka v vašem vzgojno-izobraževalnem zavodu?

	<i>Število</i>
Ne	1
Da	0

Tabeli 23 in 24 prikazujeta, da se je dijak iz VZ Planina po vključitvi v izbrano šolo večkrat vedel agresivno, njegova vključitev pa ni negativno vplivala na potek pouka. Ob tem je treba upoštevati dejstvo, da omenjeni otroci/mladostniki v času izbruha bolezni in intenzivnega zdravljenja niso prisotni pri pouku.

Tabela 25: Kako dijak iz VZ Planina razume navodila pri pouku?

	<i>Število</i>
Navodila razume brez težav	0
Pri razumevanju navodil ima manjše težave	0
Pri razumevanju navodil ima večje težave	1

Tabela 26: Kako dijak iz VZ Planina razume snov pri pouku?

	<i>Število</i>
Snov razume brez težav	0
Pri razumevanju snovi ima manjše težave	0
Pri razumevanju snovi ima večje težave	1

Tabeli 25 in 26 prikazujeta, da ima dijak večje težave tako pri razumevanju navodil kot tudi pri razumevanju snovi.

Tabela 27: Ocenite, kako je dijak iz VZ Planina motiviran za obiskovanje pouka?

	<i>Število</i>
Je nemotiviran	0
Je motiviran v manjši meri	1
Je zelo motiviran	0

Tabela 28: Ocenite, kakšni so odnosi dijaka iz VZ Planina z drugimi dijaki v vašem vzgojno-izobraževalnem zavodu.

	<i>Število</i>
Z drugimi dijaki je v dobrih odnosih	1
Njegove odnose z drugimi dijaki ocenjujem kot slabe	0

Tabeli 27 in 28 prikazujeta motiviranost dijaka za obiskovanje pouka in odnose dijaka iz VZ Planina do drugih dijakov. Nemotiviranost oziroma slabšo motiviranost za obiskovanje pouka lahko povežemo z zdravstvenim stanjem in zdravljenjem pri dijaku. Je pa dijak iz VZ Planina v dobrih odnosih z drugimi dijaki.

Na temelju dveh kazalnikov, in sicer stališč in mnenj strokovnega delavca v sodelujoči šoli o modelu dela z vključenim dijakom in ocene zunanega opazovalca o vzgojno-izobraževalnem delu v VZ Planina z vključenimi učenci in dijaki, ugotavljamo, da lahko model, ki ga uvaja/izvaja VZ Planina ovrednotimo kot uspešen.

3.1.2 DRUGI CILJ: Ugotoviti učno uspešnost vključenih učencev in dijakov

Podatke o učni uspešnosti učencev in dijakov v poskusu smo pridobili s poročili odgovorne osebe v VZ Planina. Podatki so bili posredovani na obrazcu, s katerim so bili zbrani tudi podatki o vzorcu oz. udeležencih poskusa.

Podatki o uspehu so bili zbrani za 33 od 36 udeležencev poskusa ob koncu šolskega leta 2018/19, kar predstavlja 91,7-odstotno realizacijo.

Kot merilo učne uspešnosti obravnavamo zaključne ocene pri predmetih v posameznem šolskem letu ter učni uspeh na zaključnem preverjanju znanja. Podatki so prikazani v tabeli 29. Zaradi nekaterih posebnosti v podatkih in zaradi majhnega števila udeležencev v posameznih programih so prikazani vsi zbrani podatki (brez izračuna frekvenc ali povprečij). V tabeli je prikazan učni uspeh za štiri šolska leta (za šolsko leto 2018/19 in predhodna tri šolska leta) ter uspeh na zaključnem preverjanju znanja za tiste udeležence, ki so končali izobraževanje na določeni stopnji.

Tabela 29: Učni uspeh učencev in dijakov v poskusu

<i>Udeleženec (spol)</i>	<i>Uspeh v šolskem letu 2015/16</i>	<i>Uspeh v šolskem letu 2016/17</i>	<i>Uspeh v šolskem letu 2017/18</i>	<i>Uspeh v šolskem letu 2018/19</i>	<i>Zaključno preverjanje znanja</i>
U 14 (m)	1 x odl(5), 2 x pd(4), 4 x zd(2)	1 x odl(5), 7 x db(3), 1 x zd(2)	1 x odl(5), 4 x pd(4), 2 x db(3), 2 x zd(2)	1 x odl(5), 4 x pd(4), 2 x db(3), 4 x zd(2)	
U 22 (ž)	5 x pd(4), 4 x db(3), 2 x zd(2)	1 x odl(5), 3 x pd(4), 7 x db(3)	8 x pd(4), 3 x db(3)	8 x pd(4), 3 x db(3)	Zaključni izpit 3,0 točke
U 25 (m)	6 x pd(4), 3 x db(3)	8 x db(3), 1 x zd(2)	1 x odl(5), 2 x pd(4), 4 x db(3), 2 x zd(2), 2 x nzd(1)	1 x odl(5), 2 x pd(4), 4 x db(3), 2 x zd(2), 2 x nzd(1)	
U 28 (m)	OŠPP z NIS: opisna ocena – napreduje	3 x odl(5), 3 x pd(4), 1 x db(3)	3 x odl(5), 7 x pd(4)	1 x odl(5), 2 x pd(4), 7 x db(3)	
U 31 (m)	Opisno ocenjen – napreduje	Opisno ocenjen – napreduje	5 x odl(5), 2 x pd(4)	1 x odl(5), 4 x pd(4), 4 x db(3)	
U 33 (ž)	3 x odl(5), 2 x pd(4), 5 x db(3), 1 x zd(2)	1 x odl(5), 8 x db(3), 2 x zd(2)	2 x odl(5), 6 x pd(4), 3 x db(3)	2 x odl(5), 4 x pd(4), 4 x db(3), 2 x zd(2)	Zaključni izpit 4,0 točke
U 34 (ž)	2. letnik – odličen uspeh	3 x odl(5), 4 x pd(4), 2 x db(3)	3 x odl(5), 5 x pd(4)	Izpisala – neocenjena	
U 35 (ž)		4 x pd(4), 5 x db(3), 2 x zd(2)	5 x pd(4), 5 x db(3), 1 x zd(2)	5 x odl(5), 2 x pd(4)	Zaključni izpit 4,0 točke
U 36 (m)	Ne napreduje – opisno ocenjevanje	Prešolanje v OŠ NIS: napreduje – opisno ocenjevanje	Opisno ocenjevanje – napreduje	1 x odl(5), 5 x pd(4), 3 x db(3), 1 x zd(2)	
U 37 (m)	2 x odl(5), 5 x pd(4), 4 x db(3)	4 x odl(5), 5 x pd(4), 2 x db(3)	1 x odl(5), 3 x pd(4), 3 x db(3)	2 x odl(5), 1 x pd(4), 5 x db(3)	Zaključni izpit 4,0 točke
U 38 (ž)	8. razred: 1 x odl(5), 5 x pd(4), 7 x db(3), 2 x zd(2)	3 x odl(5), 7 x pd(4), 1 x db(3)	3 x odl(5), 7 x pd(4), 1 x db(3)	2 x odl(5), 7 x pd(4), 1 x db(3)	Zaključni izpit 5,0 točke

U 39 (ž)	3 x db(3), 2 x zd(2), 3 x nzd(1), 3 x neoc.	2 x pd (4), 4 x db(3), 3 x2 (zd)	2 x odl(5), 5 x pd(4), 3 x db(3), 1 x zd(2)	4 x pd(4), 5 x db(3), 2 x zd(2)	
U 41 (m)		3 x pd (4), 5 x db(3)	2 x odl(5), 6 x db(3)		Zaključni izpit 3,0 točke
U 42 (ž)			3 x pd (4), 5 x db(3), 3 x zd(2), ni opravila PUD	Ni podatka	
U 43 (ž)			11 x neocenjena, ni opravila PUD	Ni podatka	
U 44 (m)	Opisno ocenjevanje – napreduje	6 x odl(5), 1 x pd(4), 1 x db(3)	3 x odl(5), 5 x pd(4), 3 x db(3), 1 x2 (zd)	Ni podatka	
U 46 (m)	6. razred OŠ: 1 x pd (4), 4 x db(3), 3 x zd(2), 3 x nzd(1)	OŠ NIS: 1 x odl(5), 6 x pd(4), 4 x db(3)	6 x odl(5), 3 x pd(4), 2 x db(3)		
U 49 (m)			2 x odl(5), 2 x pd(4), 3 x db(3)	1 x odl(5), 4 x pd(4), 3 x db(3)	Zaključni izpit 3,0 točke
U 50 (ž)	6. razred redne OŠ: 4 x pd(4), 5 x db(3), 3x zd(2)	7. razred redne OŠ: 13 x nzd(1)	8 x odl(5), 1 x pd(4), 3 x db(3)	3 x odl(5), 5 x pd(4), 3 x db(3)	
U 51 (m)			1 x odl(5), 1 x pd(4), 8 x db(3), 1 x zd(2)	2 x odl(5), 5 x pd(4), 3 x db(3)	
U 53 (ž)			1 x pdb(4), 5 x db(3), 2 x zd(2), 3 x nzd(1)		
U 54 (m)			2 x odl(5), 6 x pdb(4)		Zaključni izpit 4,0 točke
U 55 (m)			1 x odl(5), 8 x pdb(4), 2 x db(3)	2 x odl(5), 6 x pd(4), 3 x db(3)	
U 56 (m)			1 x pd(4), 3 x db(3), 3 x zd(2)	1 x pd(4), 1 x db(3), 10 x neoc.	Zaključni izpit 3,0 točke
U 57 (ž)			1 x pd(4), 1 db(3), 10 x neoc.	5 x pd(4), 6 x db(3), 2 x zd(2), 1 x nzd(1)	
U 58 (ž)			12 x neoc.	Neocenjena	
U 59 (ž)			5 x odl(5), 6 x pd(4), ni opravil PUD	8 x odl(5), 3 x pd(4)	Zaključni izpit 5,0 točke
U 60 (m)			1 x pd(4), 2 x db(3), 1 x zd(2), ni opravil PUD	Neocenjen	
U 61 (ž)			3 x odl(5), 3 x pd(4), 5 x db(3)	2 x odl(5), 6 x pd(4), 1 x db(3), 2 x zd(2)	
U 62 (m)			1 x odl(5), 4 x pd(4), 5 x db(3)	1 x odl(5), 2 x pd(4), 4 x db(3), 2 x zd(2)	
U 63 (m)			4 x odl(5), 2 x pd(4), 5 x db(3)	3 x pd (4), 4 x db(3), 2 x 2 (zd)	
U 64 (m)			2 x odl(5), 4 x pd(4), 2 x db(3), 1 x zd(2)	1 x odl(5), 3 x pd(4), 2 x db(3)	
U 65 (m)			Opisno ocenjevanje – napreduje	2 x odl(5), 3 x pd(4), 2x db(3)	
U 66 (m)			1 x odl(5), 6 x pd(4)	4 x odl(5), 3 x pd(4)	Zaključni izpit 5,0 točke
U 67 (m)		Opisno ocenjevanje – ne napreduje	Opisno ocenjevanje – ne napreduje	Opisno ocenjevanje – ne napreduje	

U 68 (m)			3 x odl(5), 2 x pd(4), 2 x zd(2)	2 x pd(4), 5 x db(3), 2 x zd(2)	
U 69 (m)			2 x odl(5), 2 x pd(4), 6 x db(3), 1 x zd(2)	2 x pd(4), 4 x db(3), 5 x zd(2)	
U 70 (m)			Neocenjen	6 x pd(4), 2 x db(3)	
U 71 (m)			4 x pd(4), 5 x db(3), 2 x zd(2)	1 x odl(5), 7 x pd(4), 2 x db(3), 1 x zd(2)	
U 72 (m)				Neocenjen	

V šolskem letu 2014/15 so se v okviru poskusa v VZ Planina v NPI na novo vključili 3 dijaki s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem. V septembru 2014 se je VZ Planina zaradi težke psihiatrične motnje vključil dijak SSI, program tehnik računalništva.

V šolskem letu 2015/16 so bili v poskus v VZ Planina na novo vključeni 2 učenca in 2 učenki s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem v program NIS, 1 učenka redne OŠ (po hospitalizaciji, OŠ je obiskovala v VZ Veržej) ter 3 dijaki v program NPI.

V šolskem letu 2016/17 je bilo v poskus v VZ Planina na novo vključenih 13 otrok/mladostnikov, in sicer 2 učenki in 3 učenci v program NIS, 4 dijakinje in 2 dijaka v program NPI, 1 dijakinja in 1 dijak v program SSI izven zavoda z bivanjem v VZ Planina.

V šolskem letu 2017/18 je bilo del šolskega leta ali celo šolsko leto 15 učencev (10 učencev in 5 učenk) vključenih v OŠ – NIS; 6 jih je doseglo prav dober in 9 dober učni uspeh; 2 učenca sta bila vključena v OŠ izven zavoda – eden je razred zaključil s prav dobrim uspehom, drugi je VZ Planina zapustil pred koncem šolskega leta. Med dijaki, ki obiskujejo programe NPI (skupaj 17 – 9 dijakov in 8 dijakinj), jih je 9 zaključilo letnik z dobrim, 6 s prav dobrim uspehom in 1 z odličnim uspehom. Ena dijakinja je bila ob koncu šolskega leta neocenjena. Zaključni izpit je opravljalo 10 dijakov in vsi so ga opravili uspešno.

V šolskem letu 2018/19 je bilo del šolskega leta ali celo šolsko leto 23 učencev (17 učencev in 6 učenk) vključenih v OŠ – NIS; 5 jih je doseglo prav dober in 12 dober učni uspeh. En učenec je bil vključen v OŠ izven zavoda – razred je zaključil s prav dobrim uspehom. Med dijaki, ki obiskujejo programe NPI (skupaj 13 – 8 dijakov in 5 dijakinj), so trije zaključili letnik z dobrim, 5 s prav dobrim uspehom in 1 z odličnim uspehom. Dva dijaka sta bila ob koncu šolskega leta neocenjena. Za dva dijaka nismo prejeli podatkov o učnem uspehu. Zaključni izpit je opravljalo 6 dijakov in 5 dijakinj, vsi so ga uspešno opravili.

Dijakinji, ki sta bili vključeni v srednje strokovno izobraževanje, in dijakinja, ki je bila vključena v program gimnazija, so od vključitve dalje pridobivali ocene. Zaradi težke psihiatrične bolezni so v lanskem šolskem letu le delno obiskovali pouk in letnika niso uspešno končali (neocenjeni).

Na podlagi zbranih podatkov o zaključnem uspehu vključenih učencev in dijakov ter uspeha vključenih učencev in dijakov pri zunanjem preverjanju znanja (pri učencih, ki v času poskusa opravijo to preverjanje) lahko sklepamo, da so učenci in dijaki učno uspešni kljub težavam z boleznijo, domačimi razmerami, vedenjem, koncentracijo, pozornostjo in številnim drugim težavam.

3.1.3 TRETJI CILJ: Ugotoviti napredek vključenih učencev in dijakov na osebnostno-vedenjskem področju ter pridobiti njihovo oceno o poteku izobraževanja

Napredek učencev in dijakov na osebnostno-vedenjskem področju smo ugotavljali na temelju ocene strokovnih delavcev o sodelovanju in vedenju vključenih učencev in dijakov ter njihovega beleženja pogostosti in vrste agresivnega vedenja učencev in dijakov. Uporabili smo NICHQ Vanderbiltovo ocenjevalno lestvico in Lestvico odkrite napadnosti. Oceno poteka izobraževanja pa smo pridobili od učencev in dijakov z vprašalnikom MindMatters.

3.1.3.1 Ocena vključenih učencev in dijakov o poteku izobraževanja

V nadaljevanju so prikazani podatki, ki so bili zbrani z vprašalnikom MindMatters (šolski del), s katerim preverjamo zaznavanje in počutje učencev in dijakov v šoli ter njihov odnos do šolskega dela; v tabeli 30 so prikazani podatki zbrani s sklopom trditev, s katerimi preverjamo napredek učencev/dijakov pri šolskem delu. Podatki so zbrani na podlagi dveh merjenj (ob polletju ter ob koncu šolskega leta). V tabeli 31 je narejena primerjava med šolskima letoma 2017/18 in 2018/19 (primerjani so podatki drugega anketiranja).

Prikazana povprečja so izračunana na podlagi petstopenjske lestvice z vrednostmi od 1 – sploh se ne strinjam do 5 – popolnoma se strinjam. Ali so povprečja različna od srednje vrednosti 3, je preverjeno s t-testom za en vzorec (testna vrednost je 3). Zaradi modifikacije vprašalnika v šolskem letu 2017/18 niso narejene primerjave s preteklimi šolskimi leti.

Tabela 30: Vprašalnik MindMatters (šolski del) – povprečja pri posameznih trditvah

	Prvo anketiranje		Drugo anketiranje	
	Povprečje (n)	t-test za en vzorec*; t (sig.)	Povprečje (n)	t-test za en vzorec*; t (sig.)
V VZ Planina se počutim varno.	3,83 (29)	3,722 (0,001)	4,03 (31)	5,177 (0,000)
Zaposlene v VZ Planina lahko prosim za pomoč ali nasvet.	4,19 (26)	8,113 (0,000)	4,26 (31)	6,789 (0,000)
Rad/a hodim k pouku.	3,46 (28)	1,609 (0,119)	3,37 (30)	1,515 (0,141)
Pravila v VZ Planina so poštena.	3,31 (29)	1,159 (0,256)	3,32 (31)	1,222 (0,231)
V VZ Planina probleme z nadlegovanjem ter nasiljem rešujemo pošteno in hitro.	3,86 (28)	3,753 (0,001)	3,65 (31)	2,808 (0,009)
Zaposlenim v VZ Planina je moje dobro počutje pomembno.	4,04 (28)	5,291 (0,000)	4,13 (31)	6,820 (0,000)
Šolsko delo in obveznosti opravljam z veseljem.	3,44 (27)	1,688 (0,103)	3,45 (31)	1,916 (0,065)
Zaposleni v VZ Planina me razumejo.	3,66 (29)	3,272 (0,003)	3,65 (31)	2,559 (0,016)
V VZ Planina se pogovarjamo o našem počutju, odnosih z drugimi ipd.	4,07 (29)	5,396 (0,000)	3,81 (31)	3,673 (0,001)
Zaposlenim v VZ Planina ni vseeno zame.	4,30 (27)	8,180 (0,000)	3,87 (31)	4,124 (0,000)
Drugi učenci/dijaki so do mene prijazni.	3,52 (29)	2,483 (0,019)	3,29 (31)	1,223 (0,231)
V VZ Planina imam prijatelje.	4,17 (29)	6,298 (0,000)	3,90 (31)	4,030 (0,000)
Z veseljem obiskujem interesne dejavnosti, ki se izvajajo v VZ Planina.	4,17 (29)	5,557 (0,000)	3,81 (31)	3,449 (0,002)
V VZ Planina imam dovolj možnosti za preživljanje prostega časa.	3,76 (29)	3,211 (0,003)	3,71 (31)	2,990 (0,006)
MindMatters (šolski del) – skupaj	3,84 (29)	6,572 (0,000)	3,73 (31)	4,877 (0,000)

* Testna vrednost = 3.

Z vprašalnikom MindMatters (šolski del) smo želeli izvedeti, kaj učenci/dijaki menijo o šoli, ki jo obiskujejo, predvsem o tem, kako se počutijo v šoli in ali so jim zaposleni v pomoč, ko jo potrebujejo. Z večino trditev se učenci/dijaki strinjajo in šolo ocenjujejo pozitivno. Nekoliko nižje je strinjanje s trditvami, da radi hodijo v šolo, da so pravila poštena in da radi opravljajo šolsko delo. Do razlike med prvim in drugim anketiranjem prihaja pri odnosih med njimi, in sicer so ti slabši pri drugem anketiranju.

Tabela 31: Vprašalnik MindMatters (šolski del) – drugo anketiranje – primerjava med šolskima letoma

	Drugo anketiranje	
	Šolsko leto 2017/18 (n)	Šolsko leto 2018/19 (n)
V VZ Planina se počutim varno.	4,00 (34)	4,03 (31)
Zaposlene v VZ Planina lahko prosim za pomoč ali nasvet.	4,24 (34)	4,26 (31)
Rad/a hodim k pouku.	3,58 (33)	3,37 (30)
Pravila v VZ Planina so poštena.	3,24 (34)	3,32 (31)
V VZ Planina probleme z nadlegovanjem ter nasiljem rešujemo pošteno in hitro.	3,32 (34)	3,65 (31)
Zaposlenim v VZ Planina je moje dobro počutje pomembno.	4,06 (33)	4,13 (31)

Šolsko delo in obveznosti opravljam z veseljem.	3,59 (34)	3,45 (31)
Zaposleni v VZ Planina me razumejo.	3,70 (33)	3,65 (31)
V VZ Planina se pogovarjamo o našem počutju, odnosih z drugimi ipd.	3,88 (34)	3,81 (31)
Zaposlenim v VZ Planina ni vseeno zame.	3,88 (33)	3,87 (31)
Drugi učenci/dijaki so do mene prijazni.	3,79 (33)	3,29 (31)
V VZ Planina imam prijatelje.	4,48 (33)	3,90 (31)
Z veseljem obiskujem interesne dejavnosti, ki se izvajajo v VZ Planina.	4,03 (33)	3,81 (31)
V VZ Planina imam dovolj možnosti za preživljanje prostega časa.	3,64 (33)	3,71 (31)
MindMatters (šolski del) – skupaj	3,81 (34)	3,73 (31)

Z navedenimi trditvami so se učenci/dijaki ravno tako strinjali in šolo ocenjevali pozitivno tudi v šolskem letu 2017/2018 (drugo anketiranje). Do opaznejših razlik med šolskima letoma 2017/18 in 2018/2019 prihaja pri trditvah, da imajo v VZ Planina prijatelje in da so drugi učenci/dijaki prijazni do njih. Povprečji sta v obeh primerih nižji v šolskem letu 2018/19. Podatke lahko povežemo z večjo fluktuacijo (prihodi/odhodi učencev/dijakov v/iz VZ Planina v šolskem letu 2018/19), ki vpliva na odnose med učenci/dijaki.

3.1.3.2 Ocena strokovnih delavcev o sodelovanju in vedenju vključenih učencev/dijakov

V nadaljevanju so prikazani podatki, ki so bili zbrani z ocenjevalno lestvico NICHQ, s katero preverjamo napredek učencev/dijakov na osebnostno-vedenjskem področju (šolski del). Ocenjevalne lestvice za šolski del so izpolnjevali učitelji, ki so največ delali s posameznimi udeleženci poskusa. V tabeli 32 so prikazani podatki za šolsko leto 2018/19. Primerjava podatkov s podatki iz šolskega leta 2017/18 (primerjano je drugo anketiranje) se za šolski del nahaja v tabeli 33. Ocenjevalno lestvico so izpolnili učitelji dvakrat v šolskem letu (v jesenskem terminu je lestvico izpolnjevalo 10, v spomladanskem pa 12 učiteljev).

Učitelji so v šolskem letu 2018/19 ocenjevalno lestvico NICHQ ob prvem ocenjevanju izpolnili za 32 od 37 takratnih udeležencev poskusa (86,5-odstotna realizacija) in ob drugem ocenjevanju za 33 od 33 takratnih udeležencev poskusa (100,0-odstotna realizacija).

Prikazana povprečja so izračunana na podlagi štiristopenjske lestvice z vrednostmi 0 – nikoli, 1 – občasno, 2 – pogosto, 3 – zelo pogosto.

Tabela 32: Simptomi po NICHQ (šolski del) – povprečja po posameznih trditvah

	Prvo anketiranje (n)	Drugo anketiranje (n)
Ni pozoren/-na na podrobnosti ali dela površne napake pri delu.	1,53 (32)	1,73 (33)
Ima težave z ohranjanjem pozornosti pri delu ali igri.	1,66 (32)	1,76 (33)
Se zdi, da ne posluša, ko je ogovorjen/-a.	1,38 (32)	1,52 (33)
Ne sledi navodilom ali ne dokonča dela.	1,53 (32)	1,48 (33)
Ima težave z organiziranjem dela in aktivnosti.	1,50 (32)	1,61 (33)
Se izogiba nalogam, ki zahtevajo stalen umski napor, jih ne mara ali se jih loteva z odporom.	1,97 (32)	1,82 (33)
Izgublja stvari, potrebne za delo ali aktivnosti.	1,19 (32)	0,88 (33)
Ga/jo zlahka zmotijo zunanji dražljaji.	1,88 (32)	1,67 (33)
Je pozabljiv/-a.	1,34 (32)	1,12 (33)
Ne zna se sam/-a zamotiti z delom ali aktivnostjo.	1,34 (32)	0,85 (33)
Ne more mirovati (npr. pri miru sedeti), ko se to od njega/nje pričakuje.	1,31 (32)	1,03 (33)
Ima težave v odnosu z vrstniki.	1,72 (32)	1,58 (33)
Ima težave z mirnim igranjem ali vključevanjem v prostocasne in druge aktivnosti.	1,09 (32)	0,97 (33)
Se nenehno premika ali deluje, kot da ga poganja motor.	1,09 (32)	1,12 (33)
Prekomerno govori.	1,16 (32)	1,48 (33)
Blekne odgovore, še preden so dokončana vprašanja.	1,13 (32)	1,33 (33)
Ima težave s čakanjem na vrsto.	1,28 (32)	1,24 (33)
Prekinja ali moti druge pri pogovoru, delu ali aktivnostih.	1,47 (32)	1,52 (33)

Se hitro razjezi.	1,63 (32)	1,48 (33)
Namerno uničuje lastnino drugih.	0,66 (32)	0,58 (33)
Aktivno kljubuje ali odklanja izpolnjevanje zahtev ali pravil odraslih.	1,66 (32)	1,52 (33)
Kaže jezo in nevoščljivost.	1,47 (32)	1,42 (33)
Je zloben/-na in maščevalen/-na.	0,88 (32)	0,88 (32)
Drugim grozi, jih ustrahuje ali se verbalno izživlja nad njimi.	1,19 (32)	0,91 (32)
Začenja fizične spopade ali se fizično izživlja nad drugimi.	0,84 (32)	0,72 (32)
Laže, da bi se okoristil/-a ali izognil/-a obveznostim.	1,28 (32)	0,82 (33)
Krade stvari manjše ali večje vrednosti.	0,42 (31)	0,13 (31)
Je prestrašen/-a, zaskrbljen/-a ali vznemirjen/-a.	1,66 (32)	1,36 (33)
Je sramežljiv/-a ali hitro v zadregi.	0,84 (32)	0,88 (33)
Ga/je strah poskusiti nove stvari iz strahu pred napako.	1,00 (32)	1,06 (33)
Se počuti ničvredno ali manjvredno.	1,00 (32)	0,97 (33)
Krivi sebe za težave, se počuti krivo.	0,81 (32)	0,52 (33)
Se počuti osamljeno, nezaželeno ali neljubljeno.	0,94 (32)	1,06 (33)
Je žalosten/-na, nesrečen/-na ali potr/-a.	1,31 (32)	1,00 (33)
NICHQ – skupaj	1,25 (32)	1,16 (33)

Iz tabele 32 je razvidno, da so se učitelji najmanj pogosto srečali s tem, da bi učenci/dijaki uničevali lastnino drugih, kradli stvari manjše ali večje vrednosti, začenjali fizične spopade ali se fizično izživljali nad drugimi, bili sramežljivi ali hitro v zadregi, zlobni in maščevalni. Pogostejše (še vedno občasno do pogosto) se učenci/dijaki izogibajo nalogam, ki zahtevajo od njih stalen umski napor, jih ne marajo ali se jih lotevajo z odporom, imajo težave v odnosu z vrstniki, z ohranjanjem pozornosti, zlahka jih zmotijo zunanji dražljaji, se hitro razjezijo, počutijo se osamljene, nezaželeni ali neljube, manjvredne. Zdi se, da ne poslušajo, ko so ogovorjeni, slabše sledijo navodilom ali ne dokončajo dela.

Tabela 33: Simptomi po NICHQ (šolski del) – drugo anketiranje – primerjava med šolskima letoma

	Drugo anketiranje	
	Šolsko leto 2017/18 (n)	Šolsko leto 2018/19 (n)
Ni pozoren/-na na podrobnosti ali dela površne napake pri delu.	1,73 (33)	1,73 (33)
Ima težave z ohranjanjem pozornosti pri delu ali igri.	1,88 (33)	1,76 (33)
Se zdi, da ne posluša, ko je ogovorjen/-a.	1,64 (33)	1,52 (33)
Ne sledi navodilom ali ne dokonča dela.	1,64 (33)	1,48 (33)
Ima težave z organiziranjem dela in aktivnosti.	1,45 (33)	1,61 (33)
Se izogiba nalogam, ki zahtevajo stalen umski napor, jih ne mara ali se jih loteva z odporom.	1,79 (33)	1,82 (33)
Izgublja stvari, potrebne za delo ali aktivnosti.	0,94 (33)	0,88 (33)
Ga/je zlahka zmotijo zunanji dražljaji.	1,82 (33)	1,67 (33)
Je pozabljen/-a.	1,24 (33)	1,12 (33)
Ne zna se sam/-a zamotiti z delom ali aktivnostjo.	1,15 (33)	0,85 (33)
Ne more mirovati (npr. pri miru sedeti), ko se to od njega/nje pričakuje.	1,21 (33)	1,03 (33)
Ima težave v odnosu z vrstniki.	1,97 (33)	1,58 (33)
Ima težave z mirnim igranjem ali vključevanjem v prostočasne in druge aktivnosti.	1,09 (33)	0,97 (33)
Se nenehno premika ali deluje, kot da ga poganja motor.	1,12 (33)	1,12 (33)
Prekomerno govori.	1,58 (33)	1,48 (33)
Blekne odgovore, še preden so dokončana vprašanja.	1,33 (33)	1,33 (33)
Ima težave s čakanjem na vrsto.	1,36 (33)	1,24 (33)
Prekinja ali moti druge pri pogovoru, delu ali aktivnostih.	1,61 (33)	1,52 (33)
Se hitro razjezi.	1,70 (33)	1,48 (33)
Namerno uničuje lastnino drugih.	0,76 (33)	0,58 (33)
Aktivno kljubuje ali odklanja izpolnjevanje zahtev ali pravil odraslih.	1,55 (33)	1,52 (33)
Kaže jezo in nevoščljivost.	1,52 (33)	1,42 (33)
Je zloben/-na in maščevalen/-na.	1,09 (33)	0,88 (32)

Drugim grozi, jih ustrahuje ali se verbalno izživlja nad njimi.	1,27 (33)	0,91 (32)
Začenja fizične spopade ali se fizično izživlja nad drugimi.	0,82 (33)	0,72 (32)
Laže, da bi se okoristil/-a ali izognil/-a obveznostim.	1,06 (33)	0,82 (33)
Krade stvari manjše ali večje vrednosti.	0,30 (33)	0,13 (31)
Je prestrašen/-a, zaskrbljen/-a ali vznemirjen/-na.	1,73 (33)	1,36 (33)
Je sramežljiv/-a ali hitro v zadregi.	0,91 (33)	0,88 (33)
Ga/jo je strah poskusiti nove stvari iz strahu pred napako.	1,15 (33)	1,06 (33)
Se počuti ničvredno ali manjvredno.	1,42 (33)	0,97 (33)
Krivi sebe za težave, se počuti krivo.	1,06 (33)	0,52 (33)
Se počuti osamljeno, nezaželeno ali neljubljeno.	1,30 (33)	1,06 (33)
Je žalosten/-na, nesrečen/-na ali potr/-a.	1,61 (33)	1,00 (33)
NICHQ – skupaj	1,33 (33)	1,16 (33)

Primerjava med šolskima letoma 2017/18 in 2018/19 (drugo anketiranje) prikazuje, da se učitelji niso pogosto srečali s tem, da bi učenci/dijaki kradli stvari manjše ali večje vrednosti, namerno uničevali lastnino drugih, izgubljali stvari, potrebne za delo ali aktivnosti, začinjali fizične spopade ali se fizično izživljali nad drugimi, bili sramežljivi ali hitro v zadregi. Pogostejše (še vedno občasno do pogosto) imajo težave v odnosu z vrstniki, z ohranjanjem pozornosti, zlahka jih zmotijo zunanji dražljaji, se hitro razjezijo, ne poslušajo, ko so ogovorjeni, slabše sledijo navodilom ali ne dokončajo dela. Manj težav v šolskem letu 2018/19 v primerjavi s šolskim letom 2017/18 imajo pri tem, da bi krivili sebe za težave oziroma se počutili krive, da bi se počutili manjvredne in bili zlobni, maščevalni. Nekoliko več težav pri šolskem delu je zaznanih v šolskem letu 2017/18.

3.1.3.3 Pogostost in vrste agresivnega vedenja vključenih učencev/dijakov

V šolskem letu 2018/19 je bilo s pomočjo ocenjevalne lestvice odkrite napadalnosti evidentiranih 306 agresivnih vedenj oz. incidentov, od teh so o 162 incidentih poročali učitelji (šolski del). Število evidentiranih incidentov je nižje kot v preteklem šolskem letu; delno lahko razliko pripišemo različnosti populacij, delno pa razširitvi metodologije poskusa v tem šolskem letu (v preteklih letih so sicer glede incidentov ob učiteljih poročali tudi vzgojitelji, vendar to poročanje ni bilo celovito). V šolskih letih 2017/18 in 2018/19 so incidente zaznavali tako učitelji kot vzgojitelji.

Vsi izpolnjeni obrazci so vsebovali podatke, ki se nanašajo na vrsto in stopnjo agresivnosti, medtem ko je pri vpisu izvedenih ukrepov nekaj manjkajočih podatkov; glede načina ukrepanja ob incidentu so v šolskem letu 2018/19 učitelji vpisali podatke v 145 od 162 obrazcev.

V tabeli 34 so prikazani incidenti v šolskem letu 2018/19, do katerih je prišlo v času pouka (poročajo učitelji). Kako so strokovni delavci ukrepali ob incidentih, je prikazano v tabeli 35. Ker je pri posameznem incidentu praviloma dokumentiranih več različnih agresivnih vedenj (in ukrepanj), se seštevek prikazanih frekvenc v tem delu ne ujema s številom incidentov.

Tabela 34: Zaznani incidenti z lestvico odkrite napadalnosti (šolski del)

	Število	Odstotek
<i>Besedna napadalnost: prva stopnja</i>	116	71,6
<i>Besedna napadalnost: druga stopnja</i>	123	75,9
<i>Besedna napadalnost: tretja stopnja</i>	101	62,3
<i>Besedna napadalnost: četrta stopnja</i>	32	19,8
<i>Telesna napadalnost do predmetov: prva stopnja</i>	58	35,8
<i>Telesna napadalnost do predmetov: druga stopnja</i>	52	32,1
<i>Telesna napadalnost do predmetov: tretja stopnja</i>	17	10,5
<i>Telesna napadalnost do predmetov: četrta stopnja</i>	0	0,0
<i>Telesna napadalnost do sebe: prva stopnja</i>	5	3,1
<i>Telesna napadalnost do sebe: druga stopnja</i>	12	7,4
<i>Telesna napadalnost do sebe: tretja stopnja</i>	2	1,2
<i>Telesna napadalnost do sebe: četrta stopnja</i>	0	0,0

Telesna napadalnost do drugih: <i>prva stopnja</i>	73	45,1
Telesna napadalnost do drugih: <i>druga stopnja</i>	45	27,8
Telesna napadalnost do drugih: <i>tretja stopnja</i>	3	1,9
Telesna napadalnost do drugih: <i>četrt stopnja</i>	0	0,0

* 162 = 100,0 %

Rezultati tabele 34 kažejo temeljne značilnosti problematike, s katero se ukvarjajo v VZ Planina. V času pouka je odkrite največ verbalne napadalnosti, temu sledi telesna napadalnost do predmetov, napadalnost do drugih oseb, telesna napadalnost do sebe. V takem zaporedju otroci/mladostniki tudi stopnjujejo svojo napadalnost, da bi prišli do želenega učinka ali cilja. Visoko število pojavov verbalne napadalnosti pomeni precejšnjo vsakodnevno obremenitev za otroka/mladostnika in okolico ter pomeni tveganje, da se bo napadalnost stopnjevala. Po drugi strani pa je lahko preventiva za druge oblike napadalnosti, saj lahko pravočasno izrazijo svoje psihično stanje. Naloga zaposlenih je, da preprečujejo vse vrste napadalnosti in ukrepajo.

Največkrat se je pojavila verbalna napadalnost prve in druge stopnje. V času pouka lahko opazimo visoko stopnjo telesne napadalnosti do predmetov prve in druge stopnje. Število napadalnosti pada glede na stopnjo po posamezni kategoriji. Sklepamo lahko, da je visoka stopnja verbalne napadalnosti pomemben pokazatelj, da se bodo pojavile tudi druge oblike napadalnosti.

Tabela 35: Ukrepanje ob zaznanih incidentih (šolski del)

	Število	Odstotek
Brez	1	0,7
Pogovor	136	93,8
Opazovanje	52	35,9
Držanje	31	21,4
Medikacija – peroralno	0	0,0
Medikacija – injekcija	1	0,7
Izolacija brez osamitve	69	47,6
Osamitev	1	0,7
Oviranje	25	17,2
Zdravljenje poškodbe otroka/mladostnika	1	0,7
Zdravljenje poškodbe druge osebe	17	11,7

* 145 = 100,0 %

Zaposleni so ob različnih vrstah napadalnosti opazili različna posredovanja. Posredovanje zaposlenih je pogojeno s stopnjo in vrsto napadalnosti. Ob zaznanih incidentih je največkrat prišlo do pogovora, sledita izolacija brez osamitve in opazovanje.

Na temelju treh kazalnikov ugotavljamo, da je zadovoljstvo udeležencev poskusa ob prvem anketiranju boljše kot ob drugem in da se tekom poskusa (z upoštevanjem modifikacije vprašalnika v šolskem letu 2017/18) kaže rahel trend poslabšanja počutja. Ugotavljamo, da je število evidentiranih incidentov nekoliko nižje kot v preteklih šolskih letih. Razliko lahko pripišemo različnosti populacij (bolezen, domače razmere, počutje v zavodu idr.).

3.1.4 ČETRTI CILJ: Ugotoviti uspešnost vzgojnega dela z vključenimi učenci in dijaki

Uspešnost vzgojnega dela smo presojali na temelju ocen vzgojiteljev o sodelovanju in vedenju otrok/mladostnikov v času izven rednega pouka. Uporabili smo vprašalnik MindMatters, ki so ga izpolnili vzgojitelji dvakrat letno, ter ocenjevalno lestvico odkrite napadalnosti, s katero so vzgojitelji sproti spremljali pojavnost in vrsto agresivnih vedenj učencev in učenek.

3.1.4.1 Ocene otrok/mladostnikov o življenju in delu v vzgojni skupini

V nadaljevanju so prikazani podatki, ki so bili zbrani z vprašalnikom MindMatters (vzgojni del); v tabeli 36 so prikazana povprečja ocen učencev in dijakov na trditve vprašalnika, ki se nanašajo na različne vidike doživljanja vzgojne skupine in vzgojiteljice oz. vzgojitelja. Učenci/dijaki so vprašalnik izpolnili dvakrat med šolskim letom 2018/19. V tabeli 37 je prikazana primerjava med šolskima letoma 2017/18 in 2018/19 (primerjani so podatki drugega anketiranja).

Prikazana povprečja so izračunana na podlagi petstopenjske lestvice z vrednostmi od 1 – sploh se ne strinjam do 5 – popolnoma se strinjam. Ali so povprečja različna od srednje vrednosti 3, je preverjeno s t-testom za en vzorec (testna vrednost je 3). Zaradi modifikacije vprašalnika v šolskem letu 2017/18 niso opravljene primerjave za pretekla šolska leta.

Tabela 36: Vprašalnik MindMatters (vzgojni del) – povprečja pri posameznih trditvah

	Prvo anketiranje		Drugo anketiranje	
	povprečje (n)	t-test za en vzorec*; t (sig.)	povprečje (n)	t-test za en vzorec*; t (sig.)
V vzgojni skupini se počutim varno.	3,97 (29)	4,944 (0,000)	3,90 (31)	3,947 (0,000)
Med preostalimi učenci/dijaki v moji vzgojni skupini se počutim sprejeto.	3,97 (29)	4,653 (0,000)	3,97 (31)	5,140 (0,000)
Vzgojitelju/vzgojiteljici v moji vzgojni skupini zaupam.	4,00 (29)	5,588 (0,000)	4,10 (31)	5,376 (0,000)
Če potrebujem pomoč, se lahko obrnem na vzgojitelja/vzgojiteljico v moji vzgojni skupini.	4,00 (28)	5,612 (0,000)	4,29 (31)	6,523 (0,000)
V vzgojni skupini imam dovolj zasebnosti.	3,55 (29)	2,289 (0,030)	3,13 (31)	0,502 (0,619)
Če želim imeti čas zase, si ga lahko v vzgojni skupini brez težav vzamem.	3,31 (29)	1,330 (0,194)	3,48 (31)	1,848 (0,074)
V vzgojni skupini imam na voljo dovolj opreme (računalnik, revije, knjige, TV, radio idr.) za preživljanje prostega časa.	3,52 (27)	1,929 (0,065)	3,90 (31)	4,317 (0,000)
V vzgojni skupini lahko v prostem času počnem tisto, kar si sam/-a želim.	3,31 (29)	1,224 (0,231)	3,58 (31)	2,683 (0,012)
Bivanje v vzgojni skupini je zame pozitivna izkušnja.	3,62 (29)	2,306 (0,029)	3,81 (31)	3,206 (0,003)
MindMatters (vzgojni del) – skupaj	3,70 (29)	4,341 (0,000)	3,80 (31)	4,888 (0,000)

* Testna vrednost = 3

Z vprašalnikom MindMatters (vzgojni del) smo želeli izvedeti, kako se otroci/mladostniki počutijo izven časa pouka, tj. v vzgojnih skupinah VZ Planina. Otroci/mladostniki so navedli, da se v vzgojnih skupinah počutijo sprejete, da vzgojitelje/vzgojiteljice lahko prosijo za pomoč in da jim zaupajo. V vzgojnih skupinah se počutijo varno, na voljo imajo dovolj opreme in pripomočkov za preživljanje prostega časa. Lahko si vzamejo čas zase, prav tako so navedli, da je bivanje v vzgojnih skupinah zanje pozitivna izkušnja. Želeli bi si več zasebnosti in več časa zase.

Odgovori otrok/mladostnikov v šolskem letu 2018/19 so precej podobni odgovorom otrok/mladostnikov v šolskem letu 2017/18 (tabela 37).

Tabela 37: Vprašalnik MindMatters (vzgojni del) – drugo anketiranje – primerjava med šolskima letoma

	Drugo anketiranje	
	Šolsko leto 2017/18 (n)	Šolsko leto 2018/19 (n)
V vzgojni skupini se počutim varno.	3,88 (34)	3,90 (31)
Med preostalimi učenci/dijaki v moji vzgojni skupini se počutim sprejeto.	3,97 (34)	3,97 (31)
Vzgojitelju/vzgojiteljici v moji vzgojni skupini zaupam.	3,88 (32)	4,10 (31)
Če rabim pomoč, se lahko obrnem na vzgojitelja/vzgojiteljico v moji vzgojni skupini.	4,00 (34)	4,29 (31)
V vzgojni skupini imam dovolj zasebnosti.	3,24 (33)	3,13 (31)
Če želim imeti čas zase, si ga lahko v vzgojni skupini brez težav vzamem.	3,62 (34)	3,48 (31)

V vzgojni skupini imam na voljo dovolj opreme (računalnik, revije, knjige, TV, radio idr.) za preživljanje prostega časa.	3,76 (33)	3,90 (31)
V vzgojni skupini lahko v prostem času počnem tisto, kar si sam/-a želim.	3,30 (33)	3,58 (31)
Bivanje v vzgojni skupini je zame pozitivna izkušnja.	3,79 (34)	3,81 (31)
MindMatters (vzgojni del) – skupaj	3,72 (34)	3,80 (31)

3.1.4.2 Ocene vzgojiteljev o sodelovanju in vedenju otrok

V nadaljevanju so prikazani podatki, ki so bili zbrani z ocenjevalno lestvico NICHQ, s katero preverjamo napredek otrok/mladostnikov pri četrtem cilju (vzgojni del). Ocenjevanje napredka udeležencev poskusa, ki so ga opravili vzgojitelji, se nanaša na čas bivanja udeležencev poskusa v vzgojni skupini.

V šolskem letu 2018/19 je bila ocenjevalna lestvica za vzgojni del izpolnjena dvakrat. Z ocenjevalno lestvico NICHQ za vzgojni del je udeležence poskusa v prvem terminu ocenjevalo 25 vzgojiteljev, v drugem terminu pa 23. Ocenjevalne lestvice za vzgojni del so izpolnjevali vzgojitelji, ki so največ delali s posameznimi udeleženci poskusa.

Vzgojitelji so ocenjevalno lestvico NICHQ ob prvem ocenjevanju izpolnili za 34 od 37 takratnih udeležencev poskusa (91,9-odstotna realizacija), ob drugem ocenjevanju pa za 33 od 33 takratnih udeležencev poskusa (100,0-odstotna realizacija).

Prikazana povprečja v tabeli 38 so izračunana na podlagi štiristopenjske lestvice z vrednostmi 0 – nikoli, 1 – občasno, 2 – pogosto, 3 – zelo pogosto.

Tabela 38: Simptomi po NICHQ (vzgojni del) – povprečja po posameznih trditvah

	Prvo anketiranje (n)	Drugo anketiranje (n)
Ni pozoren/-na na podrobnosti ali dela površne napake pri delu.	1,47 (34)	1,73 (33)
Ima težave z ohranjanjem pozornosti pri delu ali igri.	1,50 (34)	1,58 (33)
Se zdi, da ne posluša, ko je ogovorjen/-a.	1,18 (34)	1,15 (33)
Ne sledi navodilom ali ne dokonča dela.	1,21 (34)	1,27 (33)
Ima težave z organiziranjem dela in aktivnosti.	1,41 (34)	1,39 (33)
Se izogiba nalogam, ki zahtevajo stalen umski napor, jih ne mara ali se jih loteva z odporom.	1,71 (34)	1,67 (33)
Izgublja stvari, potrebne za delo ali aktivnosti.	0,94 (34)	1,06 (33)
Ga/jo zlahka zmotijo zunanji dražljaji.	1,97 (34)	1,82 (33)
Je pozabljiv/-a.	1,18 (34)	1,18 (33)
Ne zna se sam/-a zamotiti z delom ali aktivnostjo.	1,21 (34)	1,12 (33)
Ne more mirovati (npr. pri miru sedeti), ko se to od njega/nje pričakuje.	1,06 (34)	1,06 (33)
Ima težave v odnosu z vrstniki.	1,59 (34)	1,48 (33)
Ima težave z mirnim igranjem ali vključevanjem v prostočasne in druge aktivnosti.	1,21 (34)	1,06 (33)
Se nenehno premika ali deluje, kot da ga poganja motor.	1,03 (34)	1,09 (33)
Prekomerno govori.	1,26 (34)	1,42 (33)
Blekne odgovore, še preden so dokončana vprašanja.	1,32 (34)	1,39 (33)
Ima težave s čakanjem na vrsto.	1,35 (34)	1,45 (33)
Prekinja ali moti druge pri pogovoru, delu ali aktivnostih.	1,45 (33)	1,39 (33)
Se hitro razjezi.	1,74 (34)	1,64 (33)
Namerno uničuje lastnino drugih.	0,56 (34)	0,42 (33)
Aktivno kljubuje ali odklanja izpolnjevanje zahtev ali pravil odraslih.	1,36 (33)	1,21 (33)
Kaže jezo in nevoščljivost.	1,41 (34)	1,33 (33)
Je zloben/-na in maščevalen/-na.	0,74 (34)	0,64 (33)
Drugim grozi, jih ustrahuje ali se verbalno izživlja nad njimi.	0,91 (34)	0,91 (33)
Začenja fizične spopade ali se fizično izživlja nad drugimi.	0,74 (34)	0,58 (33)
Laže, da bi se okoristil/-a ali izognil/-a obveznostim.	1,24 (34)	1,09 (33)

Krade stvari manjše ali večje vrednosti.	0,47 (34)	0,24 (33)
Je prestrašen/-a, zaskrbljen/-a ali vznemirjen/-a.	1,50 (34)	1,36 (33)
Je sramežljiv/-a ali hitro v zadregi.	1,15 (34)	1,00 (33)
Ga/je strah poskusiti nove stvari iz strahu pred napako.	1,24 (34)	1,18 (33)
Se počuti ničvredno ali manjvredno.	1,32 (34)	1,00 (33)
Krivi sebe za težave, se počuti krivo.	1,00 (34)	0,82 (33)
Se počuti osamljeno, nezaželeno ali neljubljeno.	1,26 (34)	1,12 (33)
Je žalosten/-na, nesrečen/-na ali potr/-a.	1,32 (34)	1,21 (33)
NICHQ – skupaj	1,21 (34)	1,15 (33)

Vzgojitelji so se podobno kot učitelji najmanj pogosto srečali s tem, da bi otroci/mladostniki uničevali lastnino drugih, kradli stvari manjše ali večje vrednosti, začenjali fizične spopade ali se fizično izživljali nad drugimi, drugim grozili in jih ustražovali, izgubljali stvari, potrebne za delo ali aktivnosti. Pogostejše (še vedno občasno do pogosto) jih zmotijo zunanji dražljaji, niso pozorni na podrobnosti ali delajo napake pri delu, izogibajo se nalogam, ki zahtevajo od njih stalen umski napor, jih ne marajo ali se jih lotevajo z odporom, se hitro razjezijo, so prestrašeni, zaskrbljeni ali vznemirjeni.

Tabela 39: Simptomi po NICHQ (vzgojni del) – drugo anketiranje – primerjava med šolskima letoma

	Drugo anketiranje	
	Šolsko leto 2017/18 (n)	Šolsko leto 2018/19 (n)
Ni pozoren/-na na podrobnosti ali dela površne napake pri delu.	1,51 (35)	1,73 (33)
Ima težave z ohranjanjem pozornosti pri delu ali igri.	1,29 (35)	1,58 (33)
Se zdi, da ne posluša, ko je ogovorjen/-a.	1,12 (34)	1,15 (33)
Ne sledi navodilom ali ne dokonča dela.	1,06 (35)	1,27 (33)
Ima težave z organiziranjem dela in aktivnosti.	1,23 (35)	1,39 (33)
Se izogiba nalogam, ki zahtevajo stalen umski napor, jih ne mara ali se jih loteva z odporom.	1,49 (35)	1,67 (33)
Izgublja stvari, potrebne za delo ali aktivnosti.	0,74 (35)	1,06 (33)
Ga/je zlahka zmotijo zunanji dražljaji.	1,66 (35)	1,82 (33)
Je pozabljen/-a.	1,14 (35)	1,18 (33)
Ne zna se sam/-a zamotiti z delom ali aktivnostjo.	1,03 (35)	1,12 (33)
Ne more mirovati (npr. pri miru sedeti), ko se to od njega/nje pričakuje.	0,76 (34)	1,06 (33)
Ima težave v odnosu z vrstniki.	1,26 (35)	1,48 (33)
Ima težave z mirnim igranjem ali vključevanjem v prostočasne in druge aktivnosti.	0,94 (35)	1,06 (33)
Se nenehno premika ali deluje, kot da ga poganja motor.	0,80 (35)	1,09 (33)
Prekomerno govori.	0,94 (35)	1,42 (33)
Blekne odgovore, še preden so dokončana dokončana.	0,97 (35)	1,39 (33)
Ima težave s čakanjem na vrsto.	1,11 (35)	1,45 (33)
Prekinja ali moti druge pri pogovoru, delu ali aktivnostih.	0,91 (35)	1,39 (33)
Se hitro razjezi.	1,34 (35)	1,64 (33)
Namerno uničuje lastnino drugih.	0,31 (35)	0,42 (33)
Aktivno kljubuje ali odklanja izpolnjevanje zahtev ali pravil odraslih.	1,17 (35)	1,21 (33)
Kaže jezo in nevoščljivost.	1,03 (34)	1,33 (33)
Je zloben/-na in maščevalen/-na.	0,66 (35)	0,64 (33)
Drugim grozi, jih ustražuje ali se verbalno izživlja nad njimi.	0,80 (35)	0,91 (33)
Začenja fizične spopade ali se fizično izživlja nad drugimi.	0,57 (35)	0,58 (33)
Laže, da bi se okoristil/-a ali izognil/-a obveznostim.	0,94 (35)	1,09 (33)
Krade stvari manjše ali večje vrednosti.	0,17 (35)	0,24 (33)
Je prestrašen/-a, zaskrbljen/-a ali vznemirjen/-a.	1,40 (35)	1,36 (33)
Je sramežljiv/-a ali hitro v zadregi.	1,09 (35)	1,00 (33)
Ga/je strah poskusiti nove stvari iz strahu pred napako.	1,29 (35)	1,18 (33)
Se počuti ničvredno ali manjvredno.	0,97 (34)	1,00 (33)

Krivi sebe za težave, se počuti krivo.	0,71 (35)	0,82 (33)
Se počuti osamljeno, nezaželeno ali neljubljeno.	0,77 (35)	1,12 (33)
Je žalosten/-na, nesrečen/-na ali potr/-a.	1,03 (35)	1,21 (33)
NICHQ – skupaj	0,98 (35)	1,15 (33)

Primerjava med šolskima letoma 2017/18 in 2018/19 (drugo anketiranje) prikazuje, da so se vzgojitelji v obeh šolskih letih najmanj pogosto srečali s tem, da bi otroci/mladostniki namerno uničevali lastnino drugih, kradli stvari manjše ali večje vrednosti, začenjali fizične spopade ali se fizično izživljali nad drugimi, drugim grozili in jih ustražovali, izgubljali stvari, potrebne za delo ali aktivnosti, bili zlobni, maščevalni, začenjali fizične spopade. Pogostejše (še vedno občasno do pogosto) jih v obeh šolskih letih zmotijo zunanji dražljaji, niso pozorni na podrobnosti ali delajo napake pri delu, izogibajo se nalogam, ki zahtevajo od njih stalen umski napor, jih ne marajo ali se jih lotevajo z odporom, se hitro razjezijo, so prestrašeni, zaskrbljeni ali vznemirjeni. Več težav pri vzgojnem delu se kaže v šolskem letu 2018/19, saj so povprečja v tem šolskem letu v glavnem večja od povprečij v predhodnem letu; v šolskem letu 2018/19 so bila povprečja višja pri trditvah, da otroci/mladostniki prekomerno govorijo, da prekinjajo ali motijo druge pri pogovoru, delu ali aktivnostih, da bleknejo odgovore, še preden so dokončana vprašanja, da se počutijo osamljeno, nezaželeno ali neljubljeno, da izgubljajo stvari, potrebne za delo ali aktivnosti. Je pa kljub povečani stopnji težav pri vzgojnem delu v tem šolskem letu evidentiranih manj agresivnih vedenj kot v šolskem letu 2017/18.

3.1.4.3 Pogostost in vrste agresivnega vedenja v vzgojni skupini

V šolskem letu 2018/19 je bilo s pomočjo ocenjevalne lestvice odkrite napadalnosti evidentiranih 306 agresivnih vedenj oz. incidentov, od tega so o 144 incidentih poročali vzgojitelji (vzgojni del). Število vseh evidentiranih incidentov je nižje kot v preteklih šolskih letih, razliko lahko pripišemo različnosti populacij.

Vsi izpolnjeni obrazci so vsebovali podatke, ki se nanašajo na vrsto in stopnjo agresivnosti, medtem ko je pri vpisu izvedenih ukrepov nekaj manjkajočih podatkov; glede načina ukrepanja ob incidentu so v šolskem letu 2018/19 vzgojitelji vpisali podatke v 138 od 144 obrazcev.

V tabeli 40 so prikazani incidenti v šolskem letu 2018/19, do katerih je prišlo v času izven pouka (poročajo vzgojitelji). Kako so strokovni delavci ukrepali ob incidentih, je prikazano v tabeli 41. Ker je pri posameznem incidentu praviloma dokumentiranih več različnih agresivnih vedenj (in ukrepanj), se seštevek prikazanih frekvenc v tem delu ne ujema s številom incidentov.

Tabela 40: Zaznani incidenti z lestvico odkrite napadalnosti (vzgojni del)

	Število	Odstotek
Besedna napadalnost: prva stopnja	98	68,1
Besedna napadalnost: druga stopnja	64	44,4
Besedna napadalnost: tretja stopnja	77	53,5
Besedna napadalnost: četrta stopnja	30	20,8
Telesna napadalnost do predmetov: prva stopnja	41	28,5
Telesna napadalnost do predmetov: druga stopnja	45	31,3
Telesna napadalnost do predmetov: tretja stopnja	20	13,9
Telesna napadalnost do predmetov: četrta stopnja	2	1,4
Telesna napadalnost do sebe: prva stopnja	10	6,9
Telesna napadalnost do sebe: druga stopnja	21	14,6
Telesna napadalnost do sebe: tretja stopnja	15	10,4
Telesna napadalnost do sebe: četrta stopnja	2	1,4
Telesna napadalnost do drugih: prva stopnja	46	31,9
Telesna napadalnost do drugih: druga stopnja	44	30,6
Telesna napadalnost do drugih: tretja stopnja	8	5,6
Telesna napadalnost do drugih: četrta stopnja	1	0,7

* 144 = 100,0 %

Rezultati tabele 40 kažejo, da je v času vzgojnega dela odkrite največ verbalne napadalnosti, temu sledi telesna napadalnost do predmetov, napadalnost do drugih oseb, telesna napadalnost do sebe. Največkrat se je

pojavi verbalna napadnost prve in druge stopnje. Tudi v času vzgojnega dela lahko opazimo visoko stopnjo telesne napadnosti prve in druge stopnje. Število napadnosti pada glede na stopnjo po posamezni kategoriji. Sklepamo lahko, da je visoka stopnja verbalne napadnosti pomemben pokazatelj, da se bodo pojavile tudi druge oblike napadnosti.

Tabela 41: Ukrepanje ob zaznanih incidentih

	Število	Odstotek
Brez	1	0,7
Pogovor	129	93,5
Opazovanje	104	75,4
Držanje	50	36,2
Medikacija – peroralno	4	2,9
Medikacija – injekcija	4	2,9
Izolacija brez osamitve	10	7,2
Osamitev	15	10,9
Oviranje	17	12,3
Zdravljenje poškodbe otroka/mladostnika	3	2,2
Zdravljenje poškodbe druge osebe	1	0,7

* 138 = 100,0 %

Kot v šolskem je tudi v vzgojnem delu ob zaznanem incidentu najbolj pogosto prišlo do pogovora. V vzgojnem delu po pogostosti pogovoru sledita opazovanje in držanje.

Pri ugotavljanju uspešnosti vzgojnega dela z vključenimi otroki in mladostniki ugotavljamo, da se ti v vzgojnih skupinah počutijo sprejete in varne in da je bivanje v vzgojnih skupinah zanje pozitivna izkušnja. Tako kot pri šolskem delu je tudi v vzgojnih skupinah odkrite veliko napadnosti, največ verbalne. Število napadnosti pada glede na stopnjo po posamezni kategoriji.

3.1.5 PETI CILJ: Ugotoviti prisotnost socialne opore vključenih učencev in dijakov

V šolskem letu 2018/19 smo v celoti zbrali podatke o socialnih omrežjih 32 udeležencev poskusa. Odgovori so bili zbrani s pomočjo vprašalnika (Priloga 7: Vprašalnik za merjenje socialnega omrežja, 2018).

Analiza je izvedena na dveh ravneh, na ravni anketiranih udeležencev poskusa (32 udeležencev) in na ravni oseb, ki so jih udeleženci navedli kot člane svojih socialnih omrežij (315 navedb).

Morebitne razlike v strukturah socialnih omrežij so prikazane glede na spol in starost udeležencev (dve starostni skupini) in glede na čas trajanja vključitve udeleženca poskusa v VZ Planina (dve skupini).

Anketirane osebe (udeleženci poskusa)

Spol udeleženca poskusa

Tabela 42: Spol udeleženca poskusa

	Število	Odstotek
Moški	20	62,5
Ženski	12	37,5
Skupaj	32	100,0

Starost udeleženca poskusa (dve skupini)

Tabela 43: Starost udeleženca poskusa

	Število	Odstotek
Do vključno 16 let	14	43,8
17 ali več let	18	56,3
Skupaj	32	100,0

Trajanje vključitve (dve skupini)

Tabela 44: Trajanje vključitve

	Število	Odstotek
Do vključno 1,5 leta	20	62,5
Nad 1,5 leta	12	37,5
Skupaj	32	100,0

Iz tabel 42, 43 in 44 izhaja, da je na vprašalnike odgovarjalo 12 udeleženk in 20 udeležencev poskusa; 14 udeležencev se giblje v starosti do vključno 16 let, 18 pa v starosti 17 do 22 let. V času anketiranja je bilo 20 udeležencev v zavod vključenih manj kot 1 leto in 6 mesecev ter 12 več kot 1 leto in 6 mesecev.

Število vseh oseb v socialnem omrežju osebe

Tabela 45: Število vseh oseb v omrežju

	Število	Odstotek
Do 5 oseb	2	6,3
Od 6 do 10 oseb	17	53,1
Od 11 do 15 oseb	11	34,4
16 ali več oseb	2	6,3
Skupaj	32	100,0

Število oseb, ki anketirancu zagotavljajo emocionalno oporo (1): Pogovor o pomembnih osebnih stvareh

Tabela 46: Število oseb za emocionalno oporo (1)

	Število	Odstotek
0 oseb	0	0,0
1 oseba	3	9,4
2 osebi	3	9,4
3 osebe	6	18,8
4 osebe	6	18,8
5 oseb	14	43,8
Skupaj	32	100,0

Število oseb, ki anketirancu zagotavljajo emocionalno oporo (2): Posvetovanje o pomembnih odločitvah

Tabela 47: Število oseb za emocionalno oporo (2)

	Število	Odstotek
0 oseb	1	3,1
1 oseba	3	9,4
2 osebi	3	9,4
3 osebe	7	21,9
4 osebe	3	9,4
5 oseb	15	46,9
Skupaj	32	100,0

Vsi anketirani udeleženci poskusa so navedli, da imajo razvito vsaj minimalno socialno mrežo. Kar 14 med njimi ima vsaj 5 oseb, s katerimi se lahko pogovarjajo o pomembnih osebnih stvareh. Tudi glede pomembnih odločitev jih je 15 navedlo, da imajo v omrežju 5 oseb, medtem ko je 7 anketirancev navedlo, da imajo 3 osebe, s katerimi se lahko posvetujejo ali jih povprašajo za nasvet, če je pred njimi kakšna pomembna odločitev.

Število oseb, ki anketirancu zagotavljajo instrumentalno oporo (1): Pomoč pri vsakodnevni stvareh

Tabela 48: Število oseb za instrumentalno oporo (1)

	Število	Odstotek
0 oseb	1	3,1
1 oseba	3	9,4
2 osebi	5	15,6
3 osebe	6	18,8
4 osebe	6	18,8
5 oseb	11	34,4
Skupaj	32	100,0

Število oseb, ki anketirancu zagotavljajo instrumentalno oporo (2): Izposoja manjše vsote denarja

Tabela 49: Število oseb za instrumentalno oporo (2)

	Število	Odstotek
0 oseb	3	9,4
1 oseba	3	9,4
2 osebi	8	25,0
3 osebe	8	25,0
4 osebe	5	15,6
5 oseb	5	15,6
Skupaj	32	100,0

Iz tabel 48 in 49 je razvidno, da imajo vsi razen enega anketiranega udeleženca osebe, ki jim zagotavljajo instrumentalno oporo. Med njimi jih je kar 11 navedlo, da imajo 5 ali več oseb, na katere se lahko obrnejo, ko potrebujejo pomoč pri vsakodnevni stvareh. Prav tako jih je 8 navedlo, da imajo 2 do 3 osebe, pri katerih si lahko izposodijo denar. Pri enem mladostniku se je izkazalo, da nima osebe, ki bi mu nudila pomoč pri vsakodnevni opravi, je pa navedel, da ima osebe, ki mu dajejo emocionalno oporo. Sklepamo lahko, da razlogi izvirajo iz slabih družinskih razmer in težke duševne bolezni mladostnika.

Število oseb, s katerimi se anketiranelec pogosto družijo oz. z njimi preživlja prosti čas

Tabela 50: Število oseb za druženje

	Število	Odstotek
0 oseb	2	6,3
1 oseba	1	3,1
2 osebi	1	3,1
3 osebe	7	21,9
4 osebe	4	12,5
5 oseb	17	53,1
Skupaj	32	100,0

Iz tabele 50 je razvidno, da imajo vsi razen dveh anketiranih udeležencev osebe, s katerimi se lahko družijo. Kar 17 jih je navedlo, da ima 5 ali več oseb za druženje.

Povprečno število oseb v socialnem omrežju (skupaj in po posameznih vrstah opore) glede na spol anketiranca

Tabela 51: Povprečno število oseb v socialnem omrežju glede na spol anketiranca

Spol (n)	Število vseh oseb v omrežju	Emocionalna opora 1	Emocionalna opora 2	Instrumentalna opora 1	Instrumentalna opora 2	Druženje v prostem času
Moški (20)	9,95	4,05	3,90	3,55	2,60	3,65
Ženski (12)	9,67	3,33	3,25	3,25	3,00	4,33
Skupaj (32)	9,84	3,78	3,66	3,44	2,75	3,91

Povprečno število oseb v socialnem omrežju (skupaj in po posameznih vrstah opore) glede na starost anketiranca

Tabela 52: Povprečno število oseb v socialnem omrežju glede na starost anketiranca

Starost (n)	Število vseh oseb v omrežju	Emocionalna opora 1	Emocionalna opora 2	Instrumentalna opora 1	Instrumentalna opora 2	Druženje v prostem času
Do 16 let (14)	9,43	3,79	3,71	3,50	2,64	3,36
17 ali več let (18)	10,17	3,78	3,61	3,39	2,83	4,33
Skupaj (32)	9,84	3,78	3,66	3,44	2,75	3,91

Povprečno število oseb v socialnem omrežju (skupaj in po posameznih vrstah opore) glede na trajanje vključitve anketiranca v VZ Planina

Tabela 53: Povprečno število oseb v socialnem omrežju glede na trajanje vključitve

Trajanje vključitve v letih (n)	Število vseh oseb v omrežju	Emocionalna opora 1	Emocionalna opora 2	Instrumentalna opora 1	Instrumentalna opora 2	Druženje v prostem času
Do 1,5 leta (20)	9,60	3,75	3,65	3,60	2,80	3,95
Nad 1,5 leta (12)	10,25	3,83	3,67	3,17	2,67	3,83
Skupaj (32)	9,84	3,78	3,66	3,44	2,75	3,91

Moški udeleženci poskusa poročajo v povprečju o nekoliko večjih socialnih omrežjih. Izjema je spona manjše vsote denarja, pri čemer o večjem socialnem omrežju poročajo udeleženci poskusa. Do nekaj razlik v posameznih segmentih socialnega omrežja prihaja tudi glede na starost udeležencev poskusa in glede na trajanje vključitve udeležencev poskusa v VZ Planina. Pri skupnem številu oseb v socialnem omrežju je razlika glede na trajanje vključitve v VZ Planina med obema primerjanima skupinama minimalna.

Osebe (ki dajejo socialno oporo anketiranim osebam)

V kakšnem odnosu so navedene osebe z anketiranimi (z udeleženci poskusa)

Tabela 54: Odnos med navedenimi osebam in anketirancem

	Število	Odstotek
Družinski član	96	30,5
Sorodnik, družinski prijatelj, sosed	19	6,0
Prijatelj/-ica (ali fant/dekle) iz VZ Planina	70	22,2
Prijatelj/-ica (ali fant/dekle), ki ni iz VZ Planina	23	7,3
Zaposleni v VZ Planina	104	33,0
Zaposleni izven VZ Planina	2	0,6
Drugo	1	0,3
Skupaj	315	100,0

Spol navedenih oseb

Tabela 55: Spol navedenih oseb

	Število	Odstotek
Moški	144	45,7
Ženski	171	54,3
Skupaj	315	100,0

Način običajnega stika z navedenimi osebam

Tabela 56: Način običajnega stika z navedenimi osebam

	Število	Odstotek
Osebno	166	52,7
Preko medija	6	1,9
Osebno in preko medija	143	45,4
Skupaj	315	100,0

Pogostost stikov z navedenimi osebami

Tabela 57: Pogostost stikov z navedenimi osebami

	Število	Odstotek
Vsak dan ali skoraj vsak dan	206	65,4
Tedensko	78	24,8
Enkrat do dvakrat mesečno	28	8,9
Nekajkrat na leto	3	1,0
Skupaj	315	100,0

Kako blizu so anketirancu navedene osebe

Tabela 58: Socialna bližina navedenih oseb

	Število	Odstotek
Zelo blizu	203	64,4
Ni zelo blizu, vendar pomemben	93	29,5
Manj pomembna oseba v omrežju	19	6,0
Skupaj	315	100,0

Udeleženci poskusa so navedli, da so zaposleni v VZ Planina ter družinski člani tisti, ki jim dajejo oporo, ko jo potrebujejo (najpogosteje). Med osebami, ki udeležencem poskusa dajejo socialno oporo, je nekoliko več oseb ženskega spola. Največ se z njimi srečujejo ali osebno ali pa osebno in prek različnih medijev (telefon, e-pošta, Facebook idr.). Udeleženci poskusa so za več kot 65 odstotkov oseb v socialnih omrežjih navedli, da imajo stike z njimi vsak dan ali skoraj vsak dan. Več kot 64 odstotkov teh oseb je udeležencem poskusa socialno in čustveno zelo blizu. Dobljeni rezultati kažejo veliko navezavo na zaposlene in sošolce/sošolke oziroma prijatelje/prijateljice v VZ Planina kot tudi na družinske člane ter hkrati na slabšo socialno mrežo izven VZ Planina (v delu, ki se ne nanaša na družino).

Primerjava med šolskima letoma 2017/18 in 2018/19

Povprečno število oseb v socialnem omrežju (skupaj in po posameznih vrstah opore) glede na šolsko leto

Tabela 59: Povprečno število oseb v socialnem omrežju – primerjava med letoma

Šolsko leto (n)	Število vseh oseb v omrežju	Emocionalna opora 1	Emocionalna opora 2	Instrumentalna opora 1	Instrumentalna opora 2	Druženje v prostem času
2017/18 (33)	10,36	4,00	3,39	3,18	3,06	3,73
2017/18 (32)	9,84	3,78	3,66	3,44	2,75	3,91
t (sig.)	0,590 (0,558)	0,688 (0,494)	-0,727 (0,470)	-0,675 (0,502)	0,893 (0,375)	-0,463 (0,645)

Način običajnega stika z navedenimi osebami glede na šolsko leto

Tabela 60: Način običajnega stika z navedenimi osebami – primerjava med letoma

	Šolsko leto 2017/18		Šolsko leto 2018/19	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek
Osebno	178	52,2	166	52,7
Prek medija	19	5,6	6	1,9
Osebno in prek medija	144	42,2	143	45,4
Skupaj	341	100,0	315	100,0

χ^2 (sig.) = 6,161 (0,046)

Tabela 61: Pogostost stikov z navedenimi osebami – primerjava med letoma

	Šolsko leto 2017/18		Šolsko leto 2018/19	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek
Vsak dan ali skoraj vsak dan	209	61,3	206	65,4
Tedensko	94	27,6	78	24,8
Enkrat do dvakrat mesečno	31	9,1	28	8,9
Nekajkrat na leto	7	2,1	3	1,0
Skupaj	341	100,0	315	100,0

χ^2 (sig.) = 2,236 (0,525)

Kako blizu so anketirancu navedene osebe glede na šolsko leto

Tabela 62: Socialna bližina navedenih oseb – primerjava med letoma

	Šolsko leto 2017/18		Šolsko leto 2018/19	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek
Zelo blizu	200	58,5	203	64,4
Ni zelo blizu, vendar pomemben	126	36,8	93	29,5
Manj pomembna oseba v omrežju	16	4,7	19	6,0
Skupaj	342	100,0	315	100,0

χ^2 (sig.) = 4,149 (0,126)

Na temelju odgovorov otrok in mladostnikov glede prisotnosti socialne opore (druženje, emocionalna in instrumentalna opora) ugotavljamo, da imajo vključeni otroci in mladostniki razvito socialno oporo. Kaže se navezava na zaposlene, sošolce/-ke in prijatelje/-ice v VZ Planina in družinske člane. Med šolskima letoma 2017/18 in 2018/19 ni zaznati pomembnih razlik glede prisotnosti socialne opore pri udeležencih poskusa.

3.2 Rezultati, ki niso neposredno vezani na zastavljene cilje

V tem poglavju predstavljamo poročilo, ki ga je pripravila notranja projektna skupina VZ Planina.

3.2.1 Poročilo projektna skupine Vzgojnega zavoda Planina

Uvod

Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami s pridruženim agresivnim vedenjem bistveno vpliva na vzgojno-izobraževalno delo v VZ Planina. Na podlagi dosedanjih izkušenj ocenjujemo, da je poskusni projekt smiseln. Otrokom/mladostnikom s psihiatričnimi motnjami ter pridruženim agresivnim vedenjem omogočamo izobraževanje oziroma nadaljevanje izobraževanja. Večina otrok/mladostnikov je bila v šolskem sistemu neuspešnih (šoloobvezni otroci so bili pogosto tudi večkrat prešolani na številne šole, dijaki so bili že po nekaj mesecih izobraževanja izključeni iz srednjih šol).

Otroci in mladostniki so vključeni v zdravstveno-psihiatrično obravnavo, ki je v drugih izobraževalnih sistemih ne bi bili deležni. S tem jim je omogočeno nadaljevanje izobraževanja, možnost dokončanja osnovne šole in možnost pridobitve poklica. Pri vzgojno-izobraževalnem delu na šoli sodelujejo zdravstveni delavci, ki zagotavljajo otrokom/mladostnikom strokovno pomoč pri poslabšanju zdravstvenega stanja, zagotavljajo preventivno zdravstveno vzgojo ter pomagajo učiteljem pri kriznih intervencijah na šoli. Z vključitvijo zdravstvene službe v model se je zmanjšalo število hospitalizacij otrok/mladostnikov in skrajšal čas do vrnitve otrok v vzgojno-izobraževalni program.

Otroci/mladostniki s psihiatričnimi motnjami so vključeni v razredne oddelke skupaj z otroki/mladostniki brez diagnosticiranih psihiatričnih motenj. V tem delu sledimo načelu inkluzije, odpravljamo oziroma zmanjšujemo stigmatizacijo učencev s psihiatričnimi motnjami, preprečujemo izolacijo ter jim omogočamo integracijo v širše družbeno okolje.

Življenje v zavodu

V poskus je bilo vključeno opazovanje učencev/dijakov v dopoldanskem in popoldanskem času. Zaradi lažjega razumevanja problematike dodajamo kratek opis vsakdana v zavodu.

»V VZ Planina izvajamo izobraževanje otrok v osnovni šoli z nižjim izobrazbenim standardom ter tri programe nižjega poklicnega izobraževanja, in sicer obdelovalec lesa, pomočnik v tehnoloških procesih in pomočnik v biotehnikih in oskrbi. Prav tako so v zavod vključeni učenci in dijaki, ki opravljajo izpite na redni osnovni šoli oziroma v tri- ali štiriletnih programih srednješolskega izobraževanja.

Praktični pouk NPI se začne ob 7:00 zjutraj. Mladostniki opravljajo praktični pouk v delavnici oziroma kuhinji. Pouk traja do 13:00. V tem času učitelj ves čas neposredno dela z učenci. Ostali učenci, tako v osnovni šoli kot v srednješolskem izobraževanju, začnejo pouk ob 7:50. Pouk poteka po urniku z vmesnim glavnim odmorom. Šolska ura traja 45 minut. Učitelj v tem času učencem razloži učno snov, pri čemer upošteva vse prilagoditve, ki jih potrebujejo med poukom. Učitelji so z učenci/dijaki ves čas, tudi v med odmori, saj jim glede na pretekle izkušnje, ko je med odmori med njimi prihajalo do konfliktov in fizičnih obračunavanj, le tako lahko zagotavljajo varnost.

Neredko med učnim procesom prihaja do konfliktnih situacij med učenci oz. dijaki ali do poskusa samopoškodb. Tako kot v nadaljevanju dokazujejo tudi rezultati vprašalnikov, je odklonilen odnos do usvajanja učne snovi pri učencih pogost pojav, zaradi česar mora učitelj uporabiti različne motivacijske tehnike. Učitelj v času pouka uporablja veliko didaktičnih pripomočkov za lažje razumevanje učne snovi. Skoraj vsi otroci oz. mladostniki so močno čustveno prikrajšani, zato neredko potrebujejo dodatno pozornost učitelja v obliki razbremenilnega pogovora, dodatnih usmeritev ipd., sicer bi lahko njihova stiska pripeljala do agresije. Dejstvo je, da je problematika otrok in mladostnikov v zavodu prekompleksna, da bi kot napredek otroka upoštevali samo učni uspeh.

Izobraževalni del se konča ob 13:00. Učenci nato odidejo v vzgojno skupino. V popoldanskem času se odvijajo različne interesne dejavnosti (športne aktivnosti, razni krožki ipd.). Ob 16:00 se začnejo učne ure. V tem času otroci s pomočjo vzgojiteljev opravijo domače naloge, se učijo, ponavljajo snov. Vzgojitelji se popoldne srečujejo s podobnimi težavami v zvezi z otroki in mladostniki kot učitelji v dopoldanskem času. Tudi oni zelo pomembno vplivajo na uspešnost učnega procesa v dopoldanskem izobraževanju, saj nadaljujejo kontinuiteto jasnih pravil in mej, ki jih otroci in mladostniki potrebujejo za svoj razvoj. Učne ure trajajo do 18:00. Nato imajo otroci čas za medsebojno druženje, sledi večerja, večerne dejavnosti (opravljanje dežurstev) ter priprava na nočni počitek.«

Pomemben vidik izobraževalnega programa je vzgojni program, ki ga pri individualnem vzgojno-izobraževalnem delu z otrokom/mladostnikom izvajajo učitelji in socialni pedagogi. Pri vzgojnem programu, ki ga definiramo na podlagi individualiziranega programa za vsakega otroka/mladostnika, je poleg individualnega izobraževalnega dela pomembno učenje socialnih in komunikacijskih veščin.

Učitelji morajo imeti poleg formalne izobrazbe tudi pridobljena dodatna znanja s področja psihiatrije, nevrologije in razvojne psihologije. V prvi vrsti pa je pomembna osebnost učitelja, predvsem socialna in čustvena stabilnost. Otroci/mladostniki potrebujejo vzor zdrave osebnostne strukture z možnostjo zdrave navezave, občutka varnosti in zaupanja.

Metode, oblike in cilji našega dela

V okviru poskusa smo s pomočjo metode intervizije definirali nekaj pomembnih področij, ki pomembno vplivajo na uspešnost našega modela. Vzgojni načrt šole in pravila zavoda še dodatno opredeljujejo nekatere cilje in metode.

- Učenec/dijak je točno seznanjen s potekom pouka, ure so strukturirane z odmori (uporabljamo metode in tehnike za delo z otroki z avtizmom). Poseben poudarek je na odnosni ravni, s tem krepimo občutek pripadnosti skupini, zaupanje, občutek varnosti.
- Vzpostavljeni odnos strokovnemu delavcu omogoča hitro prepoznavanje okoliščin, ko je otrok oz. mladostnik v stiski ali nemiren. Tako lažje ustrezno ukrepa, npr. s pogovorom ali napotitvijo na pogovor k drugemu strokovnemu delavcu.

- Ves učiteljski zbor deluje timsko, smo povezani, si svetujemo, skupaj ukrepamo in smo enotni pri realizaciji ciljev.
- Dobro in podporno vzdušje med učitelji ter kakovostni profesionalni in človeški odnosi z drugimi strokovnimi delavci ključno vplivajo na vzgojno-izobraževalno delo (hitrejša predelava travmatskih izkušenj zaposlenih, manjše posledice stresa, večja pripadnost kolektivu ipd.).
- Na šoli je prisoten zdravstveni tehnik, ki zagotavlja zdravstveno pomoč v primeru poslabšanja zdravstvenega stanja učenca/dijaka.
- Postavljena so jasna pravila; zahtevamo njihovo dosledno upoštevanje z vnaprej določenimi individualnimi posebnostmi učenca/dijaka, ki so že opredeljene v individualiziranem programu.
- Učenje učnih vsebin je osredotočeno na specifična znanja, ko bodo za učenčev/dijakov nadaljnji razvoj nujno potrebna. Pri ocenjevanju iščemo znanje, in ne neznanja, ter upoštevamo močna področja pri vsakem posamezniku.
- Odgovorno se zavedamo svojega pomembnega vpliva v življenju učencev/dijakov (modelno učenje).
- Do otrok izražamo pozitivno naravnost.
- Učitelji pozitivno razmišljamo in opazimo vsak najmanjši napredek pri učenču/dijaku.
- Probleme ter napake učencev/dijakov rešujemo sproti. Vsako pozitivno vedenje takoj opazimo in ustrezno nagradimo.
- Ustvarjamo pozitivno delovno okolje z urejenimi prostori.
- Normaliziramo učno obremenjenost.
- Spodbujamo in krepimo pozitivna ravnanja, vedenja.
- Iščemo močna področja, ki mladostnikom omogočajo uspešnost (igra, glasba, ples, likovno ustvarjanje in izražanje, igre z lutkami idr.).
- Izogibamo se konfliktnim situacijam.
- Učence/dijake navajamo na ustrezno komunikacijo.
- Spodbujamo jih, da se zavedo svojih napak, in jim jih pomagamo premostiti.
- Razvijamo rutino z namenom, da ne pride do eskalacije nemira v agresivni preboj.
- Trudimo se za poznavanje in razumevanje življenjskih razmer posameznika (aktivno sodelovanje v multidisciplinarnem timu, branje zapisnikov, osebnih map, stiki s starši).
- Prizadevamo si za zavedanje in uporabo medosebne komunikacije I-Thou (Buber) ter za integracijo psihologije dveh oseb.
- Vedemo se strokovno; pozornost usmerjamo v potrebe mladostnikov, ne pa v svoja čustva, ki nam jih vzbudijo njihova dejanja.

Ob psihiatričnih motnjah in agresivnem vedenju je pomembna tudi vloga zdravstvenih strokovnih delavcev. Ti posredujejo pri kakršnem koli incidentu in zaščitijo posameznike, ki so vključeni vanj. Poleg tega se vključujejo tudi v vzgojno-zdravstvene procese in pripomorejo k temu, da se otrok/mladostnik izobražuje na področju varovanja zdravja. Poleg skrbi za psihofizično počutje mladostnikov po potrebi zagotavljajo prvo pomoč in oskrbo, kurativo ob nastanku bolezni in poškodbah, preventivo in izobraževanje s področja bolezni in poškodb.

Značilnost vseh otrok/mladostnikov v zavodu je, da so nemalokrat impulzivni in v najtežjih stanjih potrebujejo možnost umika ter po potrebi ustrezno zdravstveno oskrbo, sicer lahko postanejo ogrožajoči do sebe in drugih. V tem času mora učitelj/vzgojitelj razbremeniti druge otroke/mladostnike.

Vzgojni cilji, ki so pomembni za nas

- Naučiti otroka/mladostnika prave, ustrezne komunikacije v smislu ustreznega izražanja čustev, želja, frustracij.
- Naučiti jih osebne odgovornosti in avtonomije.
- Razvijati njihova znanja in spretnosti, ki jih bodo potrebovali v življenju, ne zgolj v obdobju formalnega izobraževanja.
- Razvijati njihovo samostojno kritično presojanje in odgovorno ravnanje.
- Razvijati njihove socialne veščine in skrbeti za ustrezno komunikacijo.
- Sistematično izvajati preventivne dejavnosti za preprečevanje zasvojenosti in nasilništva.
- Vzgajati za odgovorno, strpno sožitje ter spoštovanje soljudi.
- Izboljšati kakovost življenja otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami.

- Zmanjšati agresivno vedenje.

Ker ima dolgoročna usposobljenost otroka in kasneje mladostnika vedno večji pomen pri vstopanju na trg delovne sile, mora praktični pouk (v okviru izobraževanja) dijake v večji meri pripravljati na razmere pri delodajalcu. To pomeni pripraviti jih na prvo zaposlitev in nadaljnje samostojno življenje v današnjem vse bolj zahtevnem svetu.

- Dijaki na delovno mesto prihajajo točno, urejeno in odgovorno.
- Učijo se, kako naj ravna v dani situaciji, ko na delovnem mestu pride do zapletov in nesporazumov (neuspeh, kritika nadrejenih, sodelavcev).
- Dijakom skušamo bolj približati realne razmere in zahteve na trgu dela.
- Dijake seznanjamo in izobražujemo, kako naj razpolagajo z danimi sredstvi v današnjih kriznih časih.

Pedagoško področje

Učitelji z uvedbo poskusa ugotavljamo trend zmanjševanja neželenih vedenj na treh področjih.

- Zmanjšalo se je število neopravičenih izostankov zaradi begov in število begov samih. Pri tem je treba upoštevati specifične generacij v zavodu in notranjih trendov (postavljanje pred vrstniki z begi), kar se lahko zelo hitro spremeni in terja dodatne ukrepe.
- Zmanjšala sta se število prijav nasilnega vedenja policiji znotraj zavoda in tudi pojavnost izrazitega heteroagresivnega vedenja z nasiljem.
- Manj je zanemarjanja šolskih obveznosti.

Po sklopu izobraževanj strokovnih delavcev smo še povečali uporabo metod nagrajevanja in pohval, kar krepi želena vedenja. Metode našega dela pogosteje vključujejo razvoj zavedanja in izražanja pozitivnih lastnih osebnostnih lastnosti in lastnosti drugih.

Več pozornosti bo treba v prihodnosti nameniti motivaciji dijakov za šolsko delo, vendar je razveseljivo, da je stanje na tem področju v primerjavi s prejšnjimi leti dobro. Vse to se kaže tudi na področju ocen zaključnih izpitov, pri katerih so dijaki v letošnjem letu v povprečju dosegali višje ocene kot prejšnja leta.

Sodelovanje s starši

Posebno pozornost v zavodu namenjamo *sodelovanju in delu s starši*. S starši sodelujemo na različne načine v okviru sestankov pri pripravi individualiziranih programov, govorilnih ur ter roditeljskih sestankov, prostovoljnega obiska delavnic, prireditev in osebnega oz. telefonskega komuniciranja tako s svetovalno službo kot z učitelji in vzgojitelji ter zdravstvenim osebjem. Sodelovanje staršev poteka pri *načrtovanju individualiziranega programa*: soodločanje staršev pri načrtovanju vzgojnega, šolskega, zdravstvenega, psihološkega in socialnega dela z otrokom, načrtovanje vikend izhodov, počitnic v družini, načrtovanje sodelovanja med starši, otrokom in zavodom. *Z obiski na domu* spoznavamo otrokovo domače okolje. *Starši lahko preživijo vikend ali del počitnic z otrokom/mladostnikom v zavodu* s ciljem, da spoznajo delo zavoda, vzpostavijo trden, sodelovalen odnos z vzgojiteljem, doživijo pozitivne izkušnje v odnosih med mladostniki, starši in vzgojitelji, učijo se metod dela z otroki, v tem času poteka izmenjava izkušenj med starši in vzgojitelji.

Izvajamo *šolo za starše* z namenom izobraževanja staršev, pomoči pri vzgoji otroka/mladostnika v domačem okolju, spoznavanja in spreminjanja sebe ter pogovorov in pomoči med starši.

Posebno skrbno načrtujemo (skupaj s starši) *vrnitev otroka v domače okolje ali s pomočjo pristojnih centrov za socialno delo zagotovimo otroku ustrezno nadomestno bivanje*.

Težave pri sodelovanju s starši se pojavijo zaradi oddaljenosti njihovega prebivališča do zavoda, slabih prometnih povezav, slabšega finančnega stanja v družini. V primeru, da se starši zaradi finančnih težav ne morejo udeležiti različnih oblik dela v zavodu, zavod poskrbi za njihov prihod (prevoz z zavodskim avtom, donatorska sredstva idr.). Večino dejavnosti s starši organiziramo ob petkih, ko se otroci skupaj s starši vračajo domov.

Druge dejavnosti

Ob obisku strokovnih delavcev zavoda na zunanji šoli se je izkazalo, da njihovo razumevanje dela z dijakom sovпада z našim, da dijak v šoli dobro funkcionira in nima posebnih težav. Podobnega interesa druge šole niso pokazale, zato so bile vse zunanje šole, v katere so vključeni naši mladostniki, obveščene, da smo jim na voljo za kakršno koli pomoč in svetovanje pri obravnavi mladostnika, v prihodnosti pa jih želimo tudi bolj vključiti v pripravo individualiziranega programa.

Prednosti projekta

- Učitelj/vzgojitelj dovolj zgodaj prepozna znake napetosti (verbalna in neverbalna sporočila) ter se odzove z različnimi metodami in tehnikami.
- Bolje pozna različne oblike nasilja (tudi prikritega), ima natančno opredeljen protokol ukrepov.
- Konkretno delo z otroki/mladostniki je bolj opredeljeno, za doseg končnega cilja je postavljenih več manjših ciljev.
- Z ustreznim načrtovanjem bolj optimiziramo delavnost, storilnost.
- Izvajamo vsakodnevno evalvacijo dela in vedenja otrok/mladostnikov.
- Zmanjšuje se stopnja agresije; otroci/mladostniki so ozaveščeni, da sodelujejo v projektu in da opazujemo njihovo vedenje.
- Poteka multidisciplinarna obravnava otrok/mladostnikov, ki temelji na pohvalah otrok/mladostnikov pri dosežkih ali ustreznem vedenju.

4.0 SKLEPI IN PREDLOGI

4.1 Povzetek ugotovitev

Prvi cilj: Ugotoviti uspešnost modela oz. oblike dela z vključenimi učenci in dijaki.

- Izvedba pouka je bila v času opazovanj v šolskem letu 2014/15 v približno 60 odstotkih, v šolskem letu 2015/16 kar v 100 odstotkih, v šolskem letu 2016/2017 v 75 odstotkih, v šolskem letu 2017/18 skoraj v 91 odstotkih in v šolskem letu 2018/2019 v 100 odstotkih skladna s programom, ki ga učenci/dijaki obiskujejo. V času trajanja poskusa je bila izvedba pouka v povprečju v skoraj 88 odstotkih skladna s programom, ki ga učenci/dijaki obiskujejo (rezultati so vezani na čas opazovanja pouka). Skladnost izvedbe pouka s programom je pogojena z zdravstvenim stanjem učencev/dijakov, usvojenim znanjem pred vključitvijo v VZ Planina, zmožnostjo razumevanja, prilagajanja, koncentracije, z razredom, kombinacijo oddelkov, snovjo, podajanja snovi učiteljev in od drugih dejavnikov.
- Vidna je vloga učencev/dijakov pri pouku, kar lahko povežemo z vloženim znanjem in trudom učiteljev, ki si prizadevajo, da je vidna participacija vsakega izmed njih. Ustrezna je tako individualizacija kot diferenciacija učnega procesa (rezultati so vezani na čas opazovanja pouka).
- V šolskem letu 2018/19 je bilo tako kot skozi vse trajanje poskusa največ tistih učencev/dijakov, ki so bili le delno zmožni za delo. Med razloge za slabo sodelovanje pri pouku lahko naštejemo slabo zdravstveno stanje, poslabšanje zdravstvenega stanja, slabo koncentracijo, slabšo zmožnost za delo, slabo motivacijo in še kaj. Pomembna je bila tudi tema, ki so jo obravnavali, ter način učiteljevega posredovanja informacij in motiviranja za delo.
- V času trajanja poskusa je največ učencev/dijakov, ki imajo slabšo koncentracijo in pozornost; to je povezano s slabšo zmožnostjo sodelovanja pri pouku in zaradi tega s slabšim razumevanjem učne snovi. Med vzroki za slabo pozornost in koncentracijo so lahko slabo zdravstveno stanje oziroma njegovo poslabšanje, razred in moteči dejavniki v njem, obremenjenost z družinskimi razmerami, čas vključitve, čas trajanja bivanja v VZ Planina idr.
- Sodelujoče šole so seznanjene s poskusom, se pa posamezniki ne udeležujejo seminarjev, študijskih skupin ipd., niti usposabljanja za delo z učenci/dijaki z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem. Izražajo pozitiven odnos do izobraževanja omenjenih učencev/dijakov in se pri delu z njimi usklajujejo in posvetujejo s sodelavci, prav tako z zaposlenimi v VZ Planina.
- Sodelujoče šole so navedle, da vključitev učencev/dijakov z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem iz VZ Planina ni negativno vplivala na potek pouka. Ob tem je pomembno poudariti, da

otroci/mladostniki v času izbruha bolezni in intenzivnega zdravljenja niso bili prisotni pri pouku.

Na temelju kazalnikov, in sicer stališč in mnenj sodelujoče šole o modelu dela in ocene zunanjega opazovalca o vzgojno-izobraževalnem delu v VZ Planina z vključenimi učenci in dijaki, ugotavljamo, da lahko model, ki ga izvaja VZ Planina, ovrednotimo kot uspešen.

Drugi cilj: Ugotoviti učno uspešnost vključenih učencev in dijakov.

- V šolskem letu 2018/19 je bilo del šolskega leta ali celo šolsko leto 23 učencev (17 učencev in 6 učenk) vključenih v OŠ – NIS; 5 jih je doseglo prav dober in 12 dober učni uspeh. En učenec je bil vključen v OŠ izven zavoda – razred je zaključil s prav dobrim uspehom. Med dijaki, ki obiskujejo programe NPI (skupaj 13 – 8 dijakov in 5 dijakinj), so trije zaključili letnik z dobrim, 5 s prav dobrim in 1 z odličnim uspehom. Dva dijaka sta bila ob koncu šolskega leta neocenjena. Za dva dijaka nismo prejeli podatkov o učnem uspehu. Zaključni izpit je opravljalo 6 dijakov in 5 dijakinj in vsi so ga opravili uspešno.
- Diakinji, ki sta bili vključeni v srednje strokovno izobraževanje, in diakinja, ki je bila vključena v program gimnazija, so od vključitve dalje pridobivali ocene. Zaradi težke psihiatrične bolezni, so v lanskem šolskem letu le delno obiskovali pouk, letnika niso uspešno končali (neocenjeni).

Na podlagi zbranih podatkov ugotavljamo, da so bili vključeni učenci in dijaki tudi v šolskem letu 2018/19 učno uspešni.

Tretji cilj: Ugotoviti napredek vključenih učencev/diakov na osebnostno-vedenjskem področju ter pridobiti njihovo oceno o poteku izobraževanja

- Učenci/dijaki so navedli, da zaposlene na šoli lahko zaprosijo za pomoč ali nasvet in da vidijo, da zaposlenim ni vseeno zanje in da se jim zdi pomembno njihovo počutje. Bolj kot sam pouk radi obiskujejo interesne dejavnosti, ki potekajo v VZ Planina. V šoli se počutijo varne, probleme z nadlegovanjem ter nasiljem rešujejo pošteno in hitro, drugi učenci/dijaki so do njih prijazni. Šolska pravila se jim zdijo kar poštena. Zadovoljstvo učencev/diakov je ob drugem anketiranju nekoliko slabše kot ob prvem – do razlike prihaja pri odnosih med njimi, in sicer so ti nekoliko slabši pri drugem anketiranju. Do razlike med šolskima letoma 2017/18 in 2018/19 prihaja pri trditvah, da imajo v VZ Planina prijatelje in da so drugi učenci/dijaki do njih prijazni. Podatke lahko povežemo z večjo fluktuacijo (prihodi/odhodi učencev/diakov v/iz VZ Planina v šolskem letu 2018/19), ki vplivajo na odnose med učenci/dijaki.
- Rezultati pojavnosti simptomov so pokazali, katera področja učitelji pri učencih in dijakih zaznavajo kot bolj kritična. Pogostejše (še vedno občasno do pogosto) imajo učenci/dijaki težave v odnosu z vrstniki, z ohranjanjem pozornosti, zlahka jih zmotijo zunanji dražljaji, izogibajo se nalogam, ki zahtevajo od njih stalen umski napor, jih ne marajo ali se jih lotevajo z odporom, se hitro razjezijo, počutijo se osamljene, nezaželeni ali neljube, manjvredni, so žalostni, nesrečni ali potrti. Zdi se, da ne poslušajo, ko so ogovorjeni, slabše sledijo navodilom ali ne dokončajo dela. Najmanj pogosto so se učitelji srečali s tem, da bi učenci/dijaki uničevali lastnino drugih, kradli stvari manjše ali večje vrednosti, začenjali fizične spopade ali se fizično izživljali nad drugimi, bili sramežljivi ali hitro v zadregi, zlobni in maščevalni.
- V šolskem letu 2018/19 je bilo v času pouka odkrite daleč največ verbalne napadalnosti, temu sledi telesna napadalnost do drugih oseb, napadalnost do predmetov, telesna napadalnost do sebe. V takem zaporedju otroci/mladostniki tudi stopnjujejo svojo napadalnost, da bi prišli do njim želenega učinka ali cilja.
- Največkrat se je pojavila verbalna napadalnost prve in druge stopnje. V času pouka lahko opazimo visoko stopnjo telesne napadalnosti prve in druge stopnje. Število napadalnosti pada glede na stopnjo po posamezni kategoriji. Sklepamo lahko, da je visoka stopnja verbalne napadalnosti pomemben pokazatelj, da se bodo pojavile tudi druge oblike napadalnosti. Veliko število pojavov verbalne napadalnosti pomeni precejšnje vsakodnevno obremenitev za otroka/mladostnika in okolico ter pomeni tveganje, da se bo napadalnost stopnjevala. Po drugi strani pa je lahko preventiva za druge oblike napadalnosti, saj lahko učenci/dijaki pravočasno izrazijo svoje psihično stanje. Naloga zaposlenih je, da preprečujejo vse vrste napadalnosti in ukrepajo.
- Učenci/dijaki z nizko stopnjo verbalne napadalnosti imajo tudi nizko število pojavov drugih oblik napadalnosti.

- V trditvah se kažejo njihove velike odnosne potrebe ter poudarjajo pomembnost strokovnega dela tako zdravstvenih kot pedagoških delavcev. Neredko se izkaže, da so agresivnejše oblike vedenja zgolj sekundarni izraz prej omenjenih težav.
- Posredovanje zaposlenih je pogojeno s stopnjo in vrsto napadalnosti. Ob zaznanih incidentih je največkrat prišlo do pogovora.
- Na temelju treh kazalnikov ugotavljamo, da je zadovoljstvo udeležencev poskusa v šolskem letu 2018/19 ob prvem anketiranju boljše kot ob drugem.
- Število evidentiranih incidentov v šolskem letu 2018/19 je nekoliko nižje kot v preteklih šolskih letih. Razliko lahko pripišemo poglobljenemu delu učiteljev, boljšemu razumevanju težav učencev/dijakov pri učiteljih, fluktuaciji idr.).

Na temelju kazalnikov in na podlagi zbranih podatkov ugotavljamo, da je bilo v času pouka zaznanih manj incidentov in da je večina vključenih učencev in dijakov napredovala na osebnostno-vedenjskem področju. Obenem ugotavljamo, da so pozitivno ocenili potek izobraževanja.

Četrty cilj: Ugotoviti uspešnost vzgojnega dela z vključenimi učenci in dijaki.

- Otroci/mladostniki se v vzgojnih skupinah počutijo sprejete, vzgojitelje/vzgojiteljice lahko prosijo za pomoč, lahko jim zaupajo. V vzgojnih skupinah se počutijo varno, na voljo imajo dovolj opreme in pripomočkov za preživljanje prostega časa. Lahko si vzamejo čas zase, bivanje v vzgojnih skupinah je zanje pozitivna izkušnja. Želeli bi si več zasebnosti in več časa zase.
- Vzgojitelji so se podobno kot učitelji najmanj pogosto srečali s tem, da bi otroci/mladostniki uničevali lastnino drugih, kradli stvari manjše ali večje vrednosti, začenjali fizične spopade ali se fizično izživljali nad drugimi, grozili drugim in jih ustražovali, izgubljali stvari, potrebne za delo ali aktivnosti. Pogosteje (še vedno občasno do pogosto) jih zmotijo zunanji dražljaji, niso pozorni na podrobnosti ali delajo napake pri delu, izogibajo se nalogam, ki zahtevajo od njih stalen umski napor, jih ne marajo ali se jih lotevajo z odporom, se hitro razjezijo, so prestrašeni, zaskrbljeni ali vznemirjeni.
- Tako kot v času pouka je tudi v času vzgojnega dela odkrite daleč največ verbalne napadalnosti, temu sledijo telesna napadalnost do drugih oseb, napadalnost do predmetov, telesna napadalnost do sebe. Največkrat se je pojavila verbalna napadalnost prve in druge stopnje. Tudi v času vzgojnega dela lahko opazimo visoko stopnjo telesne napadalnosti prve in druge stopnje. Število napadalnosti pada glede na stopnjo po posamezni kategoriji.
- Učenci/dijaki bivanje v vzgojnih skupinah ocenjujejo pozitivno.
- Izvedena merjenja tekom anketiranj kažejo razlike med šolskim in vzgojnim delom. Več težav se kaže pri vzgojnem delu, pri čemer so težave bolj izrazite v šolskem letu 2018/19 kot v šolskem letu 2017/18.
- V šolskem letu 2018/19 je evidentiranih manj incidentov oziroma agresivnega vedenja kot v šolskem letu 2017/18. Razliko lahko pripišemo različnosti populacij (datum vključitve, stanje ob vključitvi, bolezen, domače razmere, počutje v zavodu idr.).

Na podlagi zbranih podatkov v šestem letu spremljave ugotavljamo, da model vzgojnega dela z vključenimi učenci in dijaki daje nekatere pozitivne rezultate.

Peti cilj: Ugotoviti prisotnost socialne opore vključenih učencev in dijakov

- Otroci/mladostniki imajo razvito vsaj minimalno socialno mrežo; zaposleni, sošolci/sošolke in prijatelji/prijateljice v VZ Planina ter družinski člani so pretežno tisti, ki jim dajejo oporo, ko jo potrebujejo. Z osebami, ki so jih navedli v okviru socialne mreže, se lahko pogovarjajo o pomembnih osebnih stvareh in odločitvah. Kaže se velika navezanost na zaposlene oziroma prijatelje/prijateljice v VZ Planina ter na družinske člane.
- Pri enem mladostniku se je izkazalo, da nima osebe, ki bi mu dajala instrumentalno oporo, niti osebe, s katero bi lahko preživljal prosti čas, je pa navedel, da ima osebe, ki mu dajejo emocionalno oporo. Sklepamo lahko, da razlogi izvirajo iz težkih družinskih razmer in težke duševne bolezni mladostnika.
- Z osebami v okviru socialne mreže se srečujejo osebno ali osebno in prek različnih medijev. Udeleženci so z več kot 60 odstotki oseb v njihovem socialnem omrežju tako rekoč v dnevnem stiku.

Na podlagi zbranih podatkov v šestem letu spremljave ugotavljamo, da učenci in dijaki menijo, da razpolagajo z ustrežno socialno oporo.

4.2 Sinteza spoznanj glede na vse ugotovitve

V poskusu smo spremljali učinkovitost nove organiziranosti delovanja Vzgojnega zavoda Planina kot zavoda, ki poleg skrbi za otroke/mladostnike, ki imajo težave na področju vedenja in čustvovanja, z uvedbo modela vključuje tudi otroke in mladostnike s psihiatričnimi motnjami in duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem.

Analize, predstavljene v uvodnem delu, in podatki o številu zavrženih vlog v VZ Planina (v prilogah poročila) kažejo, da otroci in mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami pogosto niso vključeni v ustrezne izobraževalne programe. Če se vzgojnim težavam pridruži še psihiatrična motnja s pridruženim agresivnim vedenjem, obstaja velika verjetnost, da jih vzgojni zavodi ne bodo sprejeli. Otroci in mladostniki se tako vrtijo v začaranem krogu, v vzgojni zavod naj bi se vključili zaradi nujno potrebne pomoči in ker jim v družini pogosto ne zmorejo ali ne znajo pomagati, ker pa jih v vzgojnih zavodih ne sprejmejo, ostanejo doma – brez ustrezne pomoči.

Iz analiz, predstavljenih v uvodu poročila, ter na podlagi spoznanj in ugotovitev v času poteka poskusa, je nujno opozoriti na dejstvo, da je v zadnjih letih vse več vključevanja otrok in mladostnikov v vzgojne zavode s prisotnostjo hudih psihiatričnih motenj (tudi s pridruženim agresivnim vedenjem). Rezultati kvalitativne raziskave (Kranjčan in Šoln Vrbinč, 2015) so pokazali, da je v vzgojnih zavodih psihiatrično obravnavanih skoraj polovica otrok, a se za njih ne najde ustrezne pomoči (Priloga 15: Pregled števila vključitev otrok/mladostnikov v vzgojne zavode in mladinske domove od leta 2014 do 2018).

Na problematiko otrok in mladostnikov, ki potrebujejo intenzivno pedopsihiatrično zdravljenje, že več let opozarja urad varuha človekovih pravic, ki problematizira zlasti zapiranje otrok in mladostnikov v psihiatrične oddelke za odrasle v primeru težjih psihiatričnih motenj. Na pedopsihiatričnih oddelkih njihovega vedenja in agresivnih izbruhov ne zmorejo obvladovati, zato jih ne sprejemajo v obravnavo in jih odklanjajo. Po obravnavi na zaprtih psihiatričnih oddelkih za odrasle pa so napoteni nazaj v ustanove, ki so jih poslale v te zdravstvene zavode, ali se vrnejo v domače okolje. Zamiki pri diagnostiki in zdravljenju ter pomanjkljiva obravnava imajo hude posledice na njihovo zdravje in funkcioniranje ter povzročajo stopnjevanje težav, zaradi česar lahko pride do hudih posledic na področjih socialnega vključevanja, izobraževanja in zaposlovanja ter številnih incidentov. Nedvomno pa jim je s tem kršena ustavna pravica do izobraževanja in zdravstvenega varstva.

Problematika je znana že desetletja, vendar je do danes ostala nespremenjena – razlika je le v večjem številu otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami ali duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem. VZ Planina je samo v šolskem letu 2014/15 zavrnil 14, v šolskem letu 2015/16 20, v šolskem letu 2016/17 (kljub odprtju stanovanjskih skupin) 12, v šolskem letu 2017/18 10 in v šolskem letu 2018/19 18 pisnih vlog otrok in mladostnikov (pisne vloge CSD), za katere bi bilo nujno, da se vključijo v poskus (priloge 10, 11, 12, 13, 14: Pregled pisnih vlog, ki so bile zavržene zaradi prezasedenosti zavoda v šolskem letu ...).

Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela v VZ Planina temelji na celoviti obravnavi otrok, ne le otrok z znižanimi sposobnostmi ter s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki so se že in se bodo še naprej vključevali v VZ Planina, pač pa tudi otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem, ki zaradi težav potrebujejo individualni pristop, zdravljenje, oskrbo, ustrezno vodenje, spremljanje in zagotavljanje ustreznih oblik pomoči in obiskujejo večinske šole. Zaradi narave dela v vzgojnem zavodu in specifične populacije otrok in mladostnikov, za katere v Sloveniji ni ustrezno poskrbljeno, sta bila uvedba modela in njegovo delovanje nujna.

Vzgojni zavod Planina je z uvedbo modela primoran razvijati različne oblike in metode dela (pomoč in podpora) v okviru svojih zmožnosti glede na aktualne potrebe otrok in mladostnikov. Vsak otrok z vedenjem in naravo bolezni namreč kaže potrebo po specifični vrsti pomoči in podpori. Vzpostavljeno je sodelovanje pedagoškega in zdravstvenega osebja ter drugih zaposlenih (vzgojitelji, psihologinja, socialna delavka idr.). Začetek, vrsta pomoči in kdo od strokovnjakov v zavodu bo posameznemu otroku oziroma mladostniku zagotavljal določene oblike pomoči, pa je odvisno od tega, v kakšnem stanju (psihiatrična motnja, morebitna hospitalizacija, diagnostika, domače okolje, socialno-ekonomski položaj družine, vedenje idr.) se otrok vključi v vzgojni zavod, in od vzpostavitve odnosa, ki se razvije med otrokom in posameznim strokovnjakom.

Načrt za uvedbo poskusa (2014) je predvidel, da je v spremljavo poskusa hkrati vključenih 20 otrok/mladostnikov; v času izvajanja poskusa je bilo hkrati vključenih tudi 40 otrok/mladostnikov. Podatki o številu zavrženih vlog v času izvajanja poskusa (v prilogah poročila) kažejo, da so potrebe po vključitvi še veliko večje.

Povzetek ugotovitev glede na postavljene cilje in kriterije preverjanja ciljev spremljave

- Učenci/dijaki s psihiatričnimi motnjami in pridruženim agresivnim vedenjem se v zavodu počutijo dobro in sprejeto, bivanje v zavodu ocenjujejo pozitivno.
- Mnenje in stališče strokovnih delavcev v VZ Planina o poskusu je pozitivno. Strokovni delavci v VZ Planina so odprti za različne pristope in metode dela ter jih med seboj kombinirajo, upoštevajoč posameznikovo osebnost, psihiatrično motnjo in zdravljenje, stopnjo agresivnega vedenja, izobraževanje, domače okolje otroka, dogodke iz preteklosti (izguba staršev, bolezen staršev, alkohol/droge v družini, rejništvo, socialno-ekonomski status družine idr.).
- Mnenje in stališče zaposlenih na sodelujočih šolah o poskusu je pozitivno, imajo pozitivno stališče do vključevanja učencev/dijakov s psihiatričnimi motnjami in pridruženim agresivnim vedenjem v njihove šole. Imajo pa manj znanja za delo z njimi in se ne izražajo v smeri seznanjanja in načinov pomoči učencem/dijakom s tovrstnimi težavami.
- Izvedba pedagoškega procesa je skladna s programom in primerna zmožnostim vključenih učencev/dijakov.
- Učenci/dijaki s psihiatričnimi motnjami in pridruženim agresivnim vedenjem so v VZ Planina vključeni v razredne oddelke skupaj z učenci/dijaki brez diagnosticiranih psihiatričnih motenj ne glede na zdravstvene posebnosti vsakega izmed njih.
- Nekaj vključenih učencev/dijakov obiskuje zunanje šole in biva v VZ Planina, kjer so deležni ustrezne obravnave glede na naravo bolezni in vedenje. S tem VZ Planina odpravlja oziroma zmanjšuje stigmatizacijo učencev/dijakov s psihiatričnimi motnjami in agresivnim vedenjem, preprečuje izolacijo ter jim omogoča integracijo v širše družbeno okolje.
- Učenci/dijaki s psihiatričnimi motnjami in pridruženim agresivnim vedenjem so, ob vsej podpori tako zdravstvenega kot pedagoškega kadra v VZ Planina, učno uspešni, z izjemo nekaterih med njimi, ki zaradi bolezni ali njenega poslabšanja niso zmogli končati razreda/letnika. Uspešni so tudi pri zunanjem preverjanju znanja (tisti, ki so v času poskusa sodelovali pri zunanjem preverjanju znanja).
- Zaznati je manjše izboljšanje pri vedenju udeležencev tekom poskusa. Nezaželeno obnašanje pri udeležencih je slabše ob vključitvi v poskus.
- Izvedena merjenja tekom anketiranja kažejo razlike med šolskim in vzgojnim delom. Več težav se kaže pri vzgojnem delu (manj strukturirano delo in potek dela).
- Tekom poskusa se je pokazal rahel upad vseh oblik napadalnosti, kar lahko povezujemo z zdravstvenim stanjem, vedenjem, stopnjo agresivnosti, časom bivanja v VZ Planina, celovito obravnavo in številnimi drugimi dejavniki (npr. odnosi med vključenimi učenci/dijaki v VZ Planina). Med vrsto in pogostostjo napadalnosti je daleč največ verbalne napadalnosti, sledi telesna napadalnost do drugih oseb, predmetov, prav tako je precej samopoškodbenega vedenja.
- Učenci/dijaki imajo razvito vsaj minimalno socialno mrežo; zaposleni, sošolci/sošolke in prijatelji/prijateljice v VZ Planina ter družinski člani so pretežno tisti, ki jim dajejo oporo, ko jo potrebujejo.

Ugotovitve so pokazale, da se je preverjeni model dela z vidika postavljenih ciljev in kriterijev preverjanja ciljev poskusa potrdil kot učinkovit in uspešen. Večjo prepoznavnost, odprtost in kakovost delovanja modela pa bo v prihodnje mogoče dosežati le z ureditvijo področja na sistemski ravni.

4.3 Predlogi za morebitne spremembe

Projektna skupina na podlagi spremljave in sinteze navedenih spoznanj predlaga, da se poskus konča v skladu s prenovljenim načrtom poskusa (2017). Učenci/dijaki s psihiatričnimi motnjami in pridruženim agresivnim vedenjem, ki so bili v poskus vključeni pred 31. 8. 2019, ostanejo v VZ Planina in z njimi delamo v skladu s cilji in kriteriji poskusa. Nadaljnja spremljava pristojnega zavoda ni potrebna.

Predlagamo, da se zaradi nujno potrebne javne skrbi sočasno z izvajanjem projekta strokovnih centrov in spremembami v zakonodaji na področju otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami sistemsko uredi področje dela z otroki/mladostniki s psihiatričnimi motnjami in pridruženim agresivnim vedenjem. Naš predlog sovпада z ukrepom operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, ki predvideva razvoj skupnostnih programov in storitev za posamezne ciljne skupine uporabnikov institucionalnega varstva s težavami v duševnem zdravju in duševnem razvoju, vključno z razvojem alternativnih in inovativnih oblik bivanja za vse starostne skupine uporabnikov.

V skladu s Pravilnikom o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami (Ur. l. RS, št. 24/18 z dne 13. 4. 2018), je normativ za oblikovanje vzgojne skupine, v katero so vključeni otroci z motnjami vedenja in duševnimi boleznimi, štirje vključeni otroci. Pri oblikovanju standardov in normativov je treba upoštevati, da imajo (oziroma so tekom poskusa imeli) nekateri otroci/mladostniki zaradi težke psihiatrične problematike v povezavi s samopoškodbenim, samomorilnim vedenjem in agresijo, pri čemer so nevarni sebi in drugim, od pedopsihiatrov predpisano individualno obravnavo oziroma individualni 24-urni nadzor (pisna navodila in priporočila).

Glede na to, da se je preverjeni model dela z vidika postavljenih ciljev in kriterijev preverjanja ciljev poskusa potrdil kot učinkovit in uspešen, predlagamo, da se z načinom in metodami dela ter vključenostjo vsega strokovnega kadra nadaljuje tudi po preteku poskusa.

5.0 POROČILO O PORABLJENIH FINANČNIH SREDSTVIH

Tabela 63: Porabljen sredstva

Vrsta stroškov	Vrednost
Materialni stroški (službena potovanja, pisarniški material idr.)	1.600,00 EUR
Avtorski stroški	8.800,00 EUR
Skupaj	10.400,00 EUR

6.0 VIRI IN LITERATURA

1. Ameriška akademija za pediatrijo in Nacionalna pobuda za kakovost zdravstvenega varstva otrok (2002). *NICHQ Vanderbiltova ocenjevalna lestvica*.
2. Association, A. P. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5* (5. izd.). Washington, DC: American Psychiatric Association.
3. Callous and unemotional traits. (2016, 26. maj). V Wikipedia, The Free Encyclopedia. https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Callous_and_unemotional_traits&oldid=722123614.
4. Erskine, R. (2011). Attachment, Relational-Needs, and Psychotherapeutic Presence. Pridobljeno na spletni strani <http://www.integrativetherapy.com/en/articles.php?id=73>.
5. Florian, L. (2005). Inclusive practice: What, why and how? V K. Topping in S. Maloney (ur.), *The Routledge Falmer Reader in Inclusive Education* (str. 29–40). London: Routledge Falmer.
6. Frick, P. J. (2009). Extending the construct of psychopathy to youth: implications for understanding, diagnosing, and treating antisocial children and adolescents. *Canadian journal of psychiatry. Revue canadienne de psychiatrie*, 12, 803–812.
7. Frick, P. J., in Dickens, C. (2006). Current perspectives on conduct disorder. *Current psychiatry reports*, 1, 59–72.
8. Frick, P. J., in White, S. F. (2008). Research review: the importance of callous-unemotional traits for developmental models of aggressive and antisocial behavior. *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*, 4, 359–375.
9. Frick, P. J., Ray, J. V., Thornton, L. C., Kahn, R. E. (2014). Can Callous-Unemotional Traits Enhance the Understanding, Diagnosis and Treatment of Serious Conduct Problems in Children and Adolescents? A Comprehensive Review. *Psychological bulletin*, zv. 140, št. 1, str. 1–57.
10. Hawes, D. J., Brennan, J., in Dadds, M. R. (2009). Cortisol, callous-unemotional traits, and pathways to antisocial behavior. *Current opinion in psychiatry*, 4, 357–362.
11. Hlebec, V., in Kogovšek, T. (2006). *Merjenje socialnih omrežij*. Ljubljana: Študentska založba.
12. Hlebec, V., in Kogovšek, T. (2003). Konceptualizacija socialne opore. *Družboslovne razprave* 19(43), 103–125.

13. Inštitut RS za socialno varstvo. (2011). Otroci in mladostniki s hudimi motnjami vedenja – Analiza stanja. Ljubljana: Inštitut RS za socialno varstvo.
14. Kessler, R. C. (2007). The global burden of anxiety and mood disorders: Putting the European Study of the Epidemiology of Mental Disorders (ESEMeD) findings into perspective. *Journal of Clinical Psychiatry* 68 (priloga 2), 10–19.
15. Knorth, E. J., Klomp, M., Van den Bergh, P. M. in Noom, M. J. (2007). Aggressive adolescents in residential care: a selective review of treatment requirements and models. *Adolescents*, 42, 461–485. Pridobljeno na spletni strani http://www.researchgate.net/publication/5801167_Aggressive_adolescents_in_residential_care_A_selective_review_of_treatment_requirements_and_models.
16. Kogovšek, T. (2001). Ocenjevanje zanesljivosti in veljavnosti merjenja značilnosti egocentričnih socialnih omrežij. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
17. Kranjčan, M. (2006). Na pragu novega doma: Oddaja otrok v vzgojni zavod. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
18. Kranjčan, M. (2012). Dez institucionalizacija na področju vzgojnih zavodov. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo*, 39 (250).
19. Kranjčan, M., in Šoln Vrbinc, P. (2015). Med preteklostjo in prihodnostjo zavodske vzgoje. V A. Kobolt (ur.), Moči, izzivi, vizije vzgojnih zavodov (str. 11–37). Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
20. Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami (Ur. l. RS, št. 54/03, 93/04, 97/05, 25/06, 23/07 in 14/10).
21. Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami (Ur. l. RS, št. 0073-5/2015-1 (6100) z dne 30. 6. 2015).
22. Loeber, R., Burke, J. D., in Pardini, D. A. (2009). Development and etiology of disruptive and delinquent behavior. *Annual review of clinical psychology*, 291–310.
23. McMenamin T. (2011). The tenacity of special schools in an inclusive policy environment. *Support for learning* 2011; 26 (3): 97–102.
24. Meijer, C., Soriano, V., Watkins, A. (2003). *Special Needs Education in Europe: Inclusive Policies and Practices*. Odense: European Agency for Development in Special Needs Education.
25. MindMatters. (2010). *Vprašalnik MindMatters (MindMatters Student Survey – SHORT version)*. Pridobljeno na spletni strani <http://www.mindmatters.edu.au/docs/default-source/survey-examples/student-survey---short-version.pdf?sfvrsn=4>.
26. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (2013). Podatki o novih sprejemih v vzgojne zavode v šolskih letih 2011/12 in 2012/13.
27. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (2019). Pregled števila vključenih otrok v vzgojne zavode v letih 2014 do 2018.
28. Mitchell, D. (2008). What really works in special and inclusive education. Using evidence – based teaching strategies. London: Routhledge.
29. Mlakar, P. (2015). Mladostniki pred zaprtimi vrati vzgojnih zavodov. *Dnevnik*.
30. Moffitt, T. E., Caspi, A., Harrington, H., in Milne, B. J. (2002). Males on the life-course-persistent and adolescence-limited antisocial pathways: follow-up at age 26 years. *Development and psychopathology*, 1, 179–207.
31. Muijs D., Ainscow M., Chapman C., West M. (2011). *Collaboration and networking in Education*. London: Springer.
32. Norwich, B. (2010). A response to 'Special Educational Needs: A New Look'. V Terzi, L. (ur.) *Special Educational Needs: A New Look*. London: Continuum.
33. Opara, B., Barle Lakota, A., Globačnik, B., Kobal Grum, D., Košir, S., Macedoni Lukšič, M., Zorc, D. (2010). Analiza vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami v Sloveniji. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
34. Pinterič, A., Cankar, F., Vovk Ornik, N., Deutsch, T., Košir, S., Kobal Grum, D., Globačnik, B., Šimnic, K., Mulej, M., Murn, T., Lah, U., Kračun, I. (2012). Delovanje Zavoda za slepo in slabovidno mladino Ljubljana kot centra za zagotavljanje pomoči na področju inkluzivnega izobraževanja slepih in slabovidnih otrok in mladostnikov: zaključno poročilo o uvajanju poskusa. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
35. Poročilo notranje projektne skupine Vzgojnega zavoda Planina (2017).
36. Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami (Ur. l. RS, št. 24/18 z dne 13. 4. 2018). Pridobljeno na spletni strani <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7972>.

37. Skalar, V. (1995a). Družine otrok, ki so bili oddani v vzgojno ustanovo. V Pedagoško obrazovanje roditelja (str. 57–67). Rijeka: Pedagoški fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju.
38. Svenšek, A. (2014). Vzgojni zavod Planina orje ledino pri obravnavi agresivnih otrok. Ljubljana: MMC RTV SLO. Pridobljeno na spletni strani <http://www.rtvsllo.si/uspesna-slovenija/vzgojni-zavod-orje-ledino-pri-obravnavi-agresivnih-otrok/328678>.
39. Thompson P., Russell L. (2010). Whole school change: A literature review. Newcastle: Creativity, Culture and Education, 2010.
40. United Nations. (2006). Convention on the Rights of Persons with Disabilities. New York: United Nations.
41. Vincent, G. M., Vitacco, M. J., Grisso, T., in Corrado, R. R. (2003). Subtypes of adolescent offenders: affective traits and antisocial behavior patterns. Behavioral sciences & the law, 6, 695–712.
42. Wilce, H. (2006). Special-needs education: Does mainstream inclusion work? Pridobljeno na spletni strani <http://url.sio.si>.
43. World Health Organisation & World Bank. (2011). World Report of Disability, Geneva: World Health Organisation.
44. Yudofsky, S., Silver, J., Jackson, W., Endicott, J. (b. l.). Lestvica odkrite napadalnosti (Overt Aggression Scale).
45. Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Ur. l. RS, št. 58/11, 40/12-ZUJIF, 90/12-ZUOPP-1A).
46. Zalokar, L. (2015). Problemi institucionalne obravnave otrok in mladostnikov z duševnimi motnjami in neobvladljivim agresivnim vedenjem v Sloveniji na stičišču strokovnih služb – poziv k nujnim spremembam. Pravosodni bilten, 36(2), 233–265.
47. Zavod RS za šolstvo. (2016). Podatki o izdanih odločbah v RS po vrstah motnje za obdobje 2010–2015.
48. Zelechowski, A. D., Sharma, R., Baserra, K., Miquel, J. L., De Marco, M., in Spinazzola, J. (2013). Traumatized youth in residential treatment settings: Prevalence, clinical Presentation, treatment and policy implications. Springer science and Business media, 28 (10), str. 639–652. Pridobljeno na spletni strani http://www.traumacenter.org/products/pdf_files/Youth%20Trauma_Residential%20Treatment_Prevalence_Policy_Zelechowski_Spinazzola.pdf.
49. Zemljič, B., in Hlebec, V. (2001). Zanesljivost mer središčnosti in pomembnosti v socialnih omrežjih. Družboslovne razprave, 17 (37-38), 191–212.
50. Zorc - Maver, D. (2010). Otroci z vedenjskimi in čustvenimi motnjami. Delovno gradivo z dne 12. 5. 2010.
51. Žizak, A., in Koller - Trbovič, N. (2007). Temna stran družinskega življenja v doživljanju otrok in mladostnikov. Socialna pedagogika, 11(2), 147–171.

7.0 PRILOGE

Priloga 1: Obrazec za spremljavo pouka

Priloga 2: Vprašalnik MindMatters (modificirana različica) – do 2016/17

Priloga 3: NICHQ Vanderbiltova ocenjevalna lestvica – za učitelje (modificirana različica) – do 2016/17

Priloga 4: Lestvica odkrite napadalnosti – v izvorni (prevedeni) obliki

Priloga 5: Vprašalnik za pedagoške delavce in svetovalno službo na sodelujočih šolah

Priloga 6: Vprašalnik za strokovne delavce v VZ Planina

Priloga 7: VZ Planina – Vprašalnik za merjenje socialnega omrežja (2018)

Priloga 8: Vprašalnik NICHQ 2017 – od 2017/18

Priloga 9: Vprašalnik MindMatters 2017 – od 2017/18

Priloga 10: Pregled zavrženih vlog VZ Planina v šolskem letu 2014/15

Priloga 11: Pregled zavrženih vlog VZ Planina v šolskem letu 2015/16

Priloga 12: Pregled zavrženih vlog VZ Planina v šolskem letu 2016/17

Priloga 13: Pregled zavrženih vlog VZ Planina v šolskem letu 2017/18

Priloga 14: Pregled zavrženih vlog VZ Planina v šolskem letu 2018/19

Priloga 15: Pregled števila vključenih otrok v vzgojne zavode v letih 2014–2018

Priloga 16: Analiza podatkov za šolsko leto 2018/19

Priloga 1: Opazovanje pouka – beleženje opisov in ugotovitev

Zavod: _____ Vzgojni zavod Planina

Program: _____

Datum opazovanja: _____

Čas opazovanja: _____

Opazovalka: _____

Število prisotnih učencev, dijakov: _____

Pri uri so bili prisotni: a) učenci b) dijaki

Opis dela z učenci, dijaki (sosledje aktivnosti) in navedba posebnosti

Izvedba pouka

Skladnost izvedbe s programom	NE	DELNO	DA
Jasna in razumljiva navodila	NE	DELNO	DA
Vsebina in izvedba, primerni zmožnostim učencev, dijakov	NE	DELNO	DA
Ustreznost individualizacije in diferenciacije učnega procesa	NE	DELNO	DA
Obvladovanje situacije in ustreznost ukrepanja ob neprimernem vedenju	NE	DELNO	DA
Primernost socialnega in čustvenega vidika dela z učencem, dijakom	NE	DELNO	DA

Vloga učencev, dijakov

Zmožnost za delo (zdravstveno stanje)	NE	DELNO	DA
Interes in motivacija za delo	NE	DELNO	DA
Pozornost in koncentracija	NE	DELNO	DA
Primerno vedenje in odnos do drugih prisotnih	NE	DELNO	DA
Razumevanje obravnavane snovi	NE	DELNO	DA
Aktivno sodelovanje pri pouku	NE	DELNO	DA

Prostor izvedbe in uporaba pripomočkov

Ustreznost prostora in opreme	NE	DELNO	DA
Ustreznost didaktičnih in drugih pripomočkov	NE	DELNO	DA

Opombe

Priloga 2: Vprašalnik MindMatters (modificirana različica)

Dragi učenec/učenka, dijak/dijakinja.

Z vprašalnikom bi radi izvedeli, kaj meniš o šoli, ki jo obiskuješ, predvsem o tem, kako se počutiš v šoli in ali so ti zaposleni v pomoč, ko jo potrebuješ.

Ime in priimek: _____

Datum: _____

Ustrezno obkroži pri vsaki trditvi:

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti – niti	Se strinjam	Popolnoma se strinjam	Ne vem, brez odgovora
Rad/a hodim v šolo.	1	2	3	4	5	0
V šoli se počutim varno.	1	2	3	4	5	0
Zaposlene na šoli lahko prosim za pomoč ali nasvet.	1	2	3	4	5	0
Šolska pravila so poštena.	1	2	3	4	5	0
Na šoli probleme z nadlegovanjem ter nasiljem rešujemo pošteno in hitro.	1	2	3	4	5	0
Zaposlenim na šoli je moje dobro počutje pomembno.	1	2	3	4	5	0
Šolsko delo in obveznosti opravljam z veseljem.	1	2	3	4	5	0
V šoli imam prijatelje.	1	2	3	4	5	0
Zaposleni na šoli me razumejo.	1	2	3	4	5	0
Drugi učenci/dijaki so do mene prijazni.	1	2	3	4	5	0
V šoli se učimo ter pogovarjamo o duševnem zdravju.	1	2	3	4	5	0
Zaposlenim na šoli ni vseeno zame.	1	2	3	4	5	0

Hvala za sodelovanje.

Priloga 3: NICHQ Vanderbiltova ocenjevalna lestvica – za učitelje (modificirana različica)

Vsaka ocena mora biti upoštevana v takšnem kontekstu, ki je primeren za starost otroka, ki ga ocenjujete, in mora odražati določeno otrokovo vedenje v dovolj dolgem časovnem intervalu.

Ime in priimek učitelja: _____

Ime in priimek učenca/dijaka: _____

Datum ocenjevanja: _____

Je to ocenjevanje izvedeno v času, ko otrok:

- a) jemlje zdravila
- b) ne jemlje zdravil
- c) ne vem

Simptomi	Nikoli	Občasno	Pogosto	Zelo pogosto
1. Ni pozoren na podrobnosti ali dela površne napake pri delu v šoli.	0	1	2	3
2. Ima težave z ohranjanjem pozornosti pri nalogah ali igri.	0	1	2	3
3. Se zdi, da ne posluša, ko je ogovorjen.	0	1	2	3
4. Ne sledi navodilom in ne dokonča dela v šoli (ne zaradi nasprotujočega vedenja ali nerazumevanja).	0	1	2	3
5. Ima težave z organiziranjem nalog in aktivnosti.	0	1	2	3
6. Se izogiba nalogam, ki zahtevajo stalen umski napor, jih ne mara ali se jih loteva z odporom.	0	1	2	3
7. Izgublja stvari, potrebne za naloge ali aktivnosti (npr. naloge, pisala ali knjige).	0	1	2	3
8. Ga zlahka zmotijo zunanji dražljaji.	0	1	2	3
9. Je pozabljiv pri dnevnih aktivnostih.	0	1	2	3
10. Opleta z rokami ali nogami ali se vrti na stolu.	0	1	2	3
11. Zapusti svoje mesto v učilnici ali v situacijah, ko se pričakuje mirno sedenje.	0	1	2	3
12. Prekomerno teka naokoli ali pleza v situacijah, ko se pričakuje mirno sedenje.	0	1	2	3
13. Ima težave z mirnim igranjem ali vključevanjem v prostočasne aktivnosti.	0	1	2	3
14. Se nenehno premika ali pogosto deluje, kot da ga poganja motor.	0	1	2	3
15. Prekomerno govori.	0	1	2	3
16. Blekne odgovore, še preden so dokončana vprašanja.	0	1	2	3
17. Ima težavo s čakanjem v vrsti.	0	1	2	3
18. Prekinja ali moti druge (npr. se vmešava v pogovore ali igre).	0	1	2	3
19. Se razjezi.	0	1	2	3
20. Aktivno kljubuje ali odklanja izpolnjevanje zahtev ali pravil odraslih.	0	1	2	3
21. Je jezen ali nevoščljiv.	0	1	2	3
22. Je zloben in maščevalen.	0	1	2	3
23. Drugim grozi, jih ustrahuje ali se izživlja nad njimi.	0	1	2	3
24. Začenja fizične spopade.	0	1	2	3
25. Laže, da bi se okoristil ali izognil obveznostim (npr. druge »naplahta«).	0	1	2	3
26. Je fizično okruten do ljudi.	0	1	2	3
27. Je ukradel zelo vredne stvari.	0	1	2	3
28. Namerno uničuje lastnino drugih.	0	1	2	3
29. Je prestrašen, zaskrbljen ali vznemirjen.	0	1	2	3
30. Je sramežljiv ali hitro v zadregi.	0	1	2	3
31. Ga je strah poskusiti nove stvari iz strahu pred napako.	0	1	2	3

Simptomi (nadaljevanje)	Nikoli	Občasno	Pogosto	Zelo pogosto
32. Se počuti ničvrednega ali manjvrednega.	0	1	2	3
33. Krivi sebe za težave, se počuti krivega.	0	1	2	3
34. Se počuti osamljenega, nezaželenega ali neljubljenega; se pritožuje, da ga »nihče ne mara«.	0	1	2	3
35. Je žalosten, nesrečen ali potr.	0	1	2	3

Šolski uspeh	Težaven	Nekoliko težaven	Povprečen	Nadpovprečen	Odličen
36. Branje	1	2	3	4	5
37. Matematika	1	2	3	4	5
38. Pisno izražanje	1	2	3	4	5

Vedenje v razredu	Težavno	Nekoliko težavno	Povprečno	Nadpovprečno	Odlično
39. Odnosi z vrstniki	1	2	3	4	5
40. Upoštevanje navodil	1	2	3	4	5
41. Motenje razreda	1	2	3	4	5
42. Dokončanje nalog	1	2	3	4	5
43. Organizacijske sposobnosti	1	2	3	4	5

Pripombe:

Samo za interno uporabo

Skupno število vprašanj z 2 ali 3 točkami pri vprašanjih 1–9: _____

Skupno število vprašanj z 2 ali 3 točkami pri vprašanjih 10–18: _____

Skupno število točk simptomov za vprašanja 1–18: _____

Skupno število vprašanj z 2 ali 3 točkami pri vprašanjih 19–28: _____

Skupno število vprašanj z 2 ali 3 točkami pri vprašanjih 29–35: _____

Skupno število vprašanj s 4 ali 5 točkami pri vprašanjih 36–43: _____

Povprečna ocena uspeha: _____

Priporočila v tej publikaciji niso edini način zdravljenja in ne služijo kot predpis zdravstvene oskrbe. Ustrezajo lahko tudi druge oblike zdravljenja, ki upoštevajo posamezne okoliščine.

Avtorske pravice ©2002 Ameriška akademija za pediatrijo in Nacionalna pobuda za kakovost zdravstvenega varstva otrok
Po Vanderbiltovi ocenjevalni lestvici priredil in razvil Mark L. Wolraich, dr. med.
Revidirano – 0303

Ameriška akademija
za pediatrijo

NICHQ:

McNeil
Consumer & Specialty Pharmaceuticals

POSVEČENA ZDRAVJU VSEH OTROK™

Nacionalna pobuda za kakovost zdravstvenega varstva otrok

Priloga 4: Lestvica odkrite napadalnosti – v izvirni (prevedeni) obliki

Lestvica odkrite napadalnosti

(Overt Aggression Scale -OAS)

Stuart Yudofsky, M.D., Jonathan Silver, M.D., Wynn Jackson, M.D., and Jean Endicott, Ph.D.

Identifikacijski podatki

Bolnikovo ime:	Ocenjevalčevo ime:
Bolnikov spol: 1 moški 2 ženski	Datum: / / (dan/mesec/leto) Izmena: 1 nočna 2 dop. 3 pop.
☐ Med izmeno brez napadalnih izgrediv (besednih ali telesnih), usmerjenih proti sebi, drugim osebam ali premetom (označite tukaj)	

Napadalno vedenje (označite vse, kar ustreza)

Besedna napadalnost	Telesna napadalnost do sebe
☐ Je hrupen, ježno vpije ☐ Kriči blage osebne žaljivke (npr. „Neumen si!“) ☐ Grobo preklinja, ježno uporablja kletvice, srednje močno grozi drugim ali sebi ☐ Nedvoumno grozi z nasiljem do drugih ali do sebe („Ubil te bom!“) ali prosi za pomoč pri samoobvladovanju	☐ Si puli ali praska kožo, se udarja, si puli lase (brez ali z blago poškodbo) ☐ Udarja z glavo, udarja s pestmi v predmete, meče se na tla ali v predmete (se rani, a poškodba ni huda) ☐ Manjše ureznine ali modrice, blažje opekline ☐ Se poškoduje z globokimi urezninami, krvavečimi ugrizi, notranjimi poškodbami, zlomi, izgubo zavesti, izgubo zob
Telesna napadalnost do predmetov	Telesna napadalnost do drugih ljudi
☐ Loputa z vrati, razmetava obleko, dela nered ☐ Meče predmete na tla, brca pohištvo, ne da bi ga polomil, maže zid ☐ Uničuje predmete, razbija okna ☐ Zaneti ogenj, nevarno meče predmete	☐ Dela grozeče kretnje, zamahuje proti ljudem, grabi za obleko ☐ Udarja, brca, poriva, puli lase (brez poškodbe) ☐ Napada druge in povzroča blage do zmerne telesne poškodbe (udarnine, zvine, podplutbe) ☐ Napada druge in povzroča hude telesne poškodbe (zlom kosti, globoke rane, notranje poškodbe)
Čas začetka izgrediv: _ _ _ _ _	Trajanje izgrediv: _ _ _ _ _

Posredovanje (označite vse, kar ustreza)

☐ Brez ☐ Pogovor z bolnikom ☐ Bolj pozorno opazovanje ☐ Držanje bolnika	☐ Takojšnja medikacija – peroralno ☐ Takojšnja medikacija – z injekcijo ☐ Izolacija brez osamitve ('time out') ☐ Osamitev	☐ Oviranje ☐ Poškodba terja takojšnje zdravljenje bolnika ☐ Poškodba terja takojšnje zdravljenje druge osebe
--	--	---

Opombe

Priloga 5: Vprašalnik za pedagoške delavce in svetovalno službo na sodelujočih šolah

Spoštovani.

Prosimo, da odgovorite na krajši vprašalnik, ki se nanaša na vaše sodelovanje z VZ Planina in na vaše pedagoško delo z otrokom, ki je bil vključen v intenzivno obravnavo v VZ Planina (otrok iz VZ Planina). Anketni vprašalnik je anonimen.

Ali ste seznanjeni s poskusom *Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami ali duševnimi boleznimi s pridruženim agresivnim vedenjem*, ki poteka v VZ Planina?

- a) Ne
- b) Da

Ali ste se v zadnjih treh letih udeležili usposabljanja za delo z otroki z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem?

- a) Ne
- b) Da

Ocenite, koliko se strinjate z naslednjimi trditvami o izobraževanju otrok z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti – niti	Se strinjam	Popolnoma se strinjam
Prav je, da se otroke z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem za čas intenzivne obravnave vključi v za to primeren VIZ (v VZ Planina).	1	2	3	4	5
Otroci z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem se po uspešni intenzivni obravnavi lahko ponovno vključijo v redne VIZ.	1	2	3	4	5
Otrokom z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem mora biti tudi po ponovni vključitvi v redne VIZ namenjena posebna skrb.	1	2	3	4	5
Zaposleni v rednih VIZ potrebujemo redno pomoč in svetovanje zunanjih strokovnjakov pri izobraževanju otrok z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem po njihovi ponovni vključitvi v redne VIZ.	1	2	3	4	5
Vključitev otrok z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem v primeren VIZ (v VZ Planina) za čas intenzivne obravnave je tudi v njihovo dobro.	1	2	3	4	5

Ali ste ustrezno usposobljeni za delo z otrokom iz VZ Planina?

- a) Ne
- b) Da

Ali veste kako ukrepati, če bi se otrok iz VZ Planina vedel agresivno?

- a) Ne
- b) Da

Ali ste se glede dela z otrokom iz VZ Planina kdaj osebno posvetovali z zaposlenimi v VZ Planina oz. bili osebno deležni svetovanja, kako pristopiti k delu s tem otrokom?

- a) Ne
- b) Da

Ali se pri delu z otrokom iz VZ Planina usklajujete s sodelavci v timu?

- a) Ne
- b) Da, v manjši meri
- c) Da, v veliki meri

Se je otrok iz VZ Planina po vključitvi v vaš VIZ kdaj vedel agresivno?

- a) Ne
- b) Da, enkrat
- c) Da, več kot enkrat

Ali je vključitev otroka iz VZ Planina negativno vplivala na potek pouka v vašem VIZ?

- a) Ne
- b) Da, ker (pojasnite): _____

Kako otrok iz VZ Planina razume navodila pri pouku?

- a) Navodila razume brez težav.
- b) Pri razumevanju navodil ima manjše težave.
- c) Pri razumevanju navodil ima večje težave.

Kako otrok iz VZ Planina razume snov pri pouku?

- a) Snov razume brez težav.
- b) Pri razumevanju snovi ima manjše težave.
- c) Pri razumevanju snovi ima večje težave.

Ocenite, kako je otrok iz VZ Planina motiviran za obiskovanje pouka?

- a) Je nemotiviran.
- b) Je motiviran v manjši meri.
- c) Je zelo motiviran.

Ocenite, kakšni so odnosi otroka iz VZ Planina z ostalimi otroki v vašem VIZ.

- a) Z ostalimi otroki je v dobrih odnosih.
- b) Njegove odnose z ostalimi otroki ocenjujem kot slabe, ker (pojasnite): _____

Hvala za vaše sodelovanje.

Priloga 6: Vprašalnik za strokovne delavce v VZ Planina

Spoštovani.

Prosimo, da odgovorite na krajši vprašalnik, ki se nanaša na izvajanje poskusa Uvedba celostnega pedagoško-zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov s psihiatričnimi motnjami ali duševnimi boleznimi s pridruženim neobvladljivim agresivnim vedenjem, ki poteka v VZ Planina. Anketni vprašalnik je anonimen.

Ocenite, koliko držijo naslednje trditve o delu z učenci in dijaki v poskusu.

	Sploh ne drži	Ne drži	Niti – niti	Drži	Popolnoma drži
Sem ustrezno usposobljen/a za delo z učenci in dijaki v poskusu.	1	2	3	4	5
Organizacija pouka (urnik, individualno delo, delo v manjših skupinah ipd.) je ustrezna.	1	2	3	4	5
Imam dovolj informacij o vključenih učencih in dijakih (zdravstveno stanje, socialna problematika idr.) za kakovostno delo z njimi.	1	2	3	4	5
Kadar potrebujem pomoč ali nasvet, se lahko obrnem na vodstvo šole in druge sodelavce.	1	2	3	4	5
Za varnost zaposlenih in učencev ter dijakov je v VZ Planina dobro poskrbljeno.	1	2	3	4	5
Kadar pride do nasilnih ali neprimernih vedenj, situacijo v VZ Planina primerno razrešimo.	1	2	3	4	5
Motivacija in interes učencev ter dijakov v poskusu je dovolj velik za nemoteno delo z njimi.	1	2	3	4	5
Zdravstveno stanje učencev in dijakov v poskusu je dovolj stabilno za nemoteno delo z njimi.	1	2	3	4	5
Za delo z učenci in dijaki v poskusu se zaposleni v VZ Planina v zadostni meri usklajujemo med seboj.	1	2	3	4	5
Na voljo imam ustrezne prostore in pripomočke za kakovostno delo z učenci in dijaki v poskusu.	1	2	3	4	5

Ocenite, kakšen vpliv ima izvajanje poskusa na navedena področja.

	Zelo negativno	Negativno	Nima vpliva	Pozitivno	Zelo pozitivno
Vpliv izvajanja poskusa na delo VZ Planina kot celote	-2	-1	0	1	2
Vpliv izvajanja poskusa na obremenjenost zaposlenih v VZ Planina	-2	-1	0	1	2
Vpliv izvajanja poskusa na splošno počutje učencev in dijakov v poskusu	-2	-1	0	1	2
Vpliv izvajanja poskusa na socialni razvoj učencev in dijakov v poskusu	-2	-1	0	1	2
Vpliv izvajanja poskusa na pridobivanje znanja učencev in dijakov v poskusu	-2	-1	0	1	2
Vpliv izvajanja poskusa na zmožnost učencev in dijakov v poskusu za njihovo vključitev v družbo	-2	-1	0	1	2
Vpliv izvajanja poskusa na duševni razvoj učencev in dijakov v poskusu	-2	-1	0	1	2

Glede na vaše izkušnje kaj bi predlagali v zvezi z delom z učenci in dijaki v poskusu v prihodnje?

- a) Delo z njimi se naj v prihodnje izvaja na enak način kot sedaj.
- b) Delo z njimi bi bilo treba v prihodnje spremeniti, in sicer predlagam naslednje:

Koliko let delate v VZ Planina?

- a) Do 5 let
- b) Od 5 do 10 let
- c) Od 10 do 15 let
- d) Od 15 do 20 let
- e) Več kot 20 let

Hvala za vaše sodelovanje.

Vprašalnik je namenjen učencem in dijakom, vključenim v VZ Planina. Z vprašalnikom merimo socialna omrežja učencev in dijakov. Anketiranje izvede strokovni delavec oz. strokovna delavka iz VZ Planina, ki zapisuje odgovore, ki jih da učenec/učenka oz. dijak/dijakinja (anketiranec).

Ime in priimek učenca/učenke, dijaka/dijakinje: _____

Datum anketiranja: _____

Poimenovanje oseb, ki anketirancu dajejo socialno oporo

Anketiranec pri vsakem vprašanju navede od 0 do 5 oseb. Osebo navede po imenu, v specifičnih primerih lahko tudi po opisu (mama, oče, brat, sestra idr.). Pomembno je, da ne prihaja do podvojitve imen ali opisov (v primeru podvojitve imena ali opisa izpišemo tako ime kot opis, npr. brat Andrej in prijatelj Andrej ali brat Miha in brat Matjaž. Starše, stare starše ipd. navedemo posebej (npr. posebej vpišemo mama in posebej oče, ne starši).

Paziti je treba na ponavljanje istega imena pri dveh ali več vprašanjih. Če je npr. anketirani pri drugem ali tretjem vprašanju navedel isto ime kot pri prvem, ga povprašamo, ali gre to za isto osebo kot prej ali je to druga oseba z istim imenom. Če gre za drugo osebo z istim imenom, obe osebi posebej označimo, npr. dopišemo priimek ali opis osebe.

A1. Kdaj pa kdaj se želimo s kom pogovoriti o pomembnih osebnih stvareh, kot so težave doma, o svojem osebnem počutju, ljubezenskih težavah in podobnem. Kdo so osebe v tvojem življenju, s katerimi se lahko pogovarjaš o pomembnejših osebnih stvareh?

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

A2. Kdaj pa kdaj se moramo odločiti o pomembnih vprašanjih, ki vplivajo na našo prihodnost, kot je npr. izbira srednje šole, izbira službe, selitev in podobno. Kdo so osebe v tvojem življenju, na katere se lahko obrneš za nasvet, če bi bila pred tabo kakšna pomembna odločitev?

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

B1. Kdaj pa kdaj potrebujemo koga, da nam pomaga na primer pri domačih nalogah, učenju, nastavitvah računalnika ali telefona, uporabi aplikacij, izpolnjevanju prijav ipd. Kdo so osebe v tvojem življenju, na katere se lahko obrneš, ko potrebuješ pomoč pri takih stvareh?

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

B2. Kdaj pa kdaj nam zmanjka denarja in potrebujemo manjšo vsoto denarja, npr. 20 evrov. Kdo so osebe v tvojem življenju, na katere se lahko obrneš v taki situaciji, da ti dajo ali posodijo ta denar?

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

C1. Kdo so osebe v tvojem življenju, s katerimi se najbolj pogosto družiš oz. preživljaš prosti čas (po pouku, med vikendom ipd.)?

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Podatki o navedenih osebah, relacijah in bližini z anketirano osebo

V prvi stolpec vpišemo ime in/ali opis osebe (npr. mama, brat, Mojca, sestra Mojca); ime/opis naj bo zapisano identično kot zgoraj pri navajanju oseb iz socialnega omrežja. Vsako zgoraj navedeno osebo v tabelo vpišemo le enkrat (ne glede na to, pri koliko vprašanjih jo je anketiranec navedel). Po vpisu osebe v prvi stolpec anketirancu zastavimo preostalih pet vprašanj v tabeli za vsako navedeno osebo posebej (kjer je odgovor evidenten, npr. spol mame, to zgolj ustrezno zavedemo in anketiranca ne sprašujemo).

V drugi stolpec vpišemo ustrezno številko (vpišemo le eno številko), ki predstavlja odnos med anketirancem in navedeno osebo (npr. 1, če je navedena oseba družinski član). Če ni ustrezna nobena od ponujenih možnosti, vpišemo 0 in pripišemo natančen odnos s to osebo.

V tretji do šesti stolpec vpišemo ustrezno številko (vpišemo le eno številko) v skladu s ponujenimi odgovori.

Če anketiranec noče odgovoriti na posamezno vprašanje, pustimo prazen prostor; se pa poskušamo izogniti neodgovorom, če se le da, saj bodo zelo krnili rezultate.

[illegible]

Metodološka pojasnila

Socialna omrežja udeležencev v poskusu bomo merili po pristopu izmenjave. Po tem pristopu anketiranec (ego) našteje osebe (alterje), s katerimi sodeluje v različnih izmenjavah oziroma v izmenjavah različnih virov (Hlebec, Kogovšek, 2006, str. 39):

- emocionalne (čustvene) izmenjave (npr. pogovori o osebnih problemih, kot so problemi s partnerjem ali v službi, o pomembnih spremembah v življenju, kot sta selitev ali menjava službe, o depresiji ipd.),
- instrumentalne izmenjave (npr. skrb za dom, otroke, izposoja denarja, pomoč pri gospodinjskih opravilih, pomoč pri izpolnjevanju različnih formularjev ipd.),
- druženje (npr. soudeležba pri športnih aktivnostih, obiskovanje, nakupovanje, obisk kina, skupen izlet ipd.).

Z merjenjem socialnih omrežij po tem pristopu bomo pokrili štiri v teoriji izoblikovane glavne oblike socialne opore (Hlebec, Kogovšek, 2006, str. 16–17):

- emocionalno oporo,
- informacijsko oporo,
- instrumentalno (materialno) oporo,
- druženje.

Emocionalno in informacijsko oporo bomo merili skupaj kot emocionalne izmenjave, »saj jih je vsebinsko včasih težko popolnoma ločiti, pa tudi empirične raziskave kažejo, da so med seboj pogosto močno povezane« (Hlebec, Kogovšek, 2006, str. 39).

V vprašalniku smo anketirancem najprej zastavili pet vprašanj, ki so hkrati tudi generatorji imen. Socialno omrežje udeležencev poskusa, ki jim daje emocionalno (in informacijsko) oporo, smo merili z vprašanjem A1 in A2, socialno omrežje, ki jim daje instrumentalno (ali materialno) oporo, z vprašanjem B1 in B2, ter socialno omrežje, ki jim omogoča druženje, z vprašanjem C1.

V nadaljevanju smo anketirancem zastavili dodatna vprašanja, ki se nanašajo na navedene osebe (alterje). S tem pridobimo podrobnejše podatke o navedenih osebah in relacijah med anketirano osebo in navedenimi osebami ter kako blizu si je anketirana oseba z navedenimi osebami oz. z osebami v njenem socialnem omrežju.

Bližino akterjev v egocentričnem omrežju bomo preverjali s tristopenjsko lestvico, povzeto po koncentričnih krogih egocentričnega socialnega omrežja, ki sta jih razvila Kahn in Anotonucci (v Hlebec in Kogovšek, 2006, str. 53):

- prvi krog: osebe, ki so anketirancu zelo blizu, brez katerih si težko predstavlja svoje življenje;
- drugi krog: osebe, s katerimi si ni tako blizu, vendar so za anketiranca vseeno pomembne;
- tretji krog: osebe, ki so anketirancu nekoliko manj pomembne, vendar jih vseeno uvršča v svoje osebno omrežje.

V tej grafični ponazoritvi egocentričnega socialnega omrežja je v središču koncentričnih krogov, v katere so razvrščeni alterji (navedene osebe v socialnem omrežju), pozicioniran ego (anketirana oseba).

Vir: Hlebec, V., in Kogovšek, T. (2006). Merjenje socialnih omrežij. Ljubljana: Študentska založba.

Priloga 8: Vprašalnik NICHQ 2017

Vsaka ocena mora biti upoštevana v takšnem kontekstu, ki je primeren za starost otroka oz. mladostnika/ice, ki ga/jo ocenjujete, in mora odražati določeno otrokovo oz. mladostnikovo/ično vedenje v dovolj dolgem časovnem intervalu. Prosimo, da vprašalnik izpolnite v celoti.

Ocena otroka oz. mladostnika/ice je podana za (ustrezno obkrožite):

- a) šolski del – vprašalnik izpolni učitelj/ica
- b) vzgojni del – vprašalnik izpolni vzgojitelj/ica

Ime in priimek učitelja/ice oz. vzgojitelja/ice: _____

Ime in priimek otroka oz. mladostnika/ice: _____

Datum ocenjevanja: _____

Je to ocenjevanje izvedeno v času, ko otrok oz. mladostnik/ica:

- a) jemlje zdravila, ki vplivajo na vedenje
- b) ne jemlje zdravil, ki vplivajo na vedenje
- c) ne vem

Simptomi	Nikoli	Občasno	Pogosto	Zelo pogosto
1. Ni pozoren/na na podrobnosti ali dela površne napake pri delu.	0	1	2	3
2. Ima težave z ohranjanjem pozornosti pri delu ali igri.	0	1	2	3
3. Se zdi, da ne posluša, ko je ogovorjen/a.	0	1	2	3
4. Ne sledi navodilom ali ne dokonča dela.	0	1	2	3
5. Ima težave z organiziranjem dela in aktivnosti.	0	1	2	3
6. Se izogiba nalogam, ki zahtevajo stalen umski napor, jih ne mara ali se jih loteva z odporom.	0	1	2	3
7. Izgublja stvari, potrebne za delo ali aktivnosti.	0	1	2	3
8. Ga/jo zlahka zmotijo zunanji dražljaji.	0	1	2	3
9. Je pozabljiv/a.	0	1	2	3
10. Ne zna se sam/a zamotiti z delom ali aktivnostjo.	0	1	2	3
11. Ne more mirovati (npr. pri miru sedeti), ko se to od njega/nje pričakuje.	0	1	2	3
12. Ima težave v odnosu z vrstniki.	0	1	2	3
13. Ima težave z mirnim igranjem ali vključevanjem v prostočasne in druge aktivnosti.	0	1	2	3
14. Se nenehno premika ali deluje, kot da ga poganja motor.	0	1	2	3
15. Prekomerno govori.	0	1	2	3
16. Blekne odgovore, še preden so dokončana vprašanja.	0	1	2	3
17. Ima težave s čakanjem na vrsto.	0	1	2	3

Simptomi (nadaljevanje)	Nikoli	Občasno	Pogosto	Zelo pogosto
18. Prekinja ali moti druge pri pogovoru, delu ali aktivnostih.	0	1	2	3
19. Se hitro razjezi.	0	1	2	3
20. Namerno uničuje lastnino drugih.	0	1	2	3
21. Aktivno kljubuje ali odklanja izpolnjevanje zahtev ali pravil odraslih.	0	1	2	3
22. Kaže jezo in nevoščljivost.	0	1	2	3
23. Je zloben/na in maščevalen/na.	0	1	2	3
24. Drugim grozi, jih ustrahuje ali se verbalno izživlja nad njimi.	0	1	2	3
25. Začenja fizične spopade ali se fizično izživlja nad drugimi.	0	1	2	3
26. Laže, da bi se okoristil/a ali izognil/a obveznostim.	0	1	2	3
27. Krade stvari manjše ali večje vrednosti.	0	1	2	3
28. Namerno uničuje lastnino drugih.	0	1	2	3
29. Je prestrašen/a, zaskrbljen/a ali vznemirjen/na.	0	1	2	3
30. Je sramežljiv/a ali hitro v zadregi.	0	1	2	3
31. Ga/jo je strah poskusiti nove stvari iz strahu pred napako.	0	1	2	3
32. Se počuti ničvredno ali manjvredno.	0	1	2	3
33. Krivi sebe za težave, se počuti krivo.	0	1	2	3
34. Se počuti osamljeno, nezaželeno ali neljubljeno.	0	1	2	3
35. Je žalosten/na, nesrečen/na ali potr/a.	0	1	2	3

Opombe

Priloga 9: Vprašalnik MindMatters 2017

Dragi učenec/učenka, dijak/dijakinja.

Z vprašalnikom bi radi izvedeli, kaj meniš o VZ Planina, predvsem o tem, kako se tu počutiš in ali so ti zaposleni v pomoč, ko jo potrebuješ. Vprašanja se nanašajo tako na dopoldanski čas, ko imaš pouk, kot na popoldanski in preostali čas v VZ Planina, ki ga pretežno preživiš v svoji vzgojni skupini.

Ime in priimek: _____

Datum: _____

Naslednje trditve se nanašajo na VZ Planina kot celoto. Prosimo, ustrezno obkroži pri vsaki trditvi.

	Sploh ne drži	Ne drži	Niti – niti	Drži	Povsem drži
V VZ Planina se počutim varno.	1	2	3	4	5
Zaposlene v VZ Planina lahko prosim za pomoč ali nasvet.	1	2	3	4	5
Rad/a hodim k pouku.	1	2	3	4	5
Pravila v VZ Planina so poštena.	1	2	3	4	5
V VZ Planina probleme z nadlegovanjem ter nasiljem rešujemo pošteno in hitro.	1	2	3	4	5
Zaposlenim v VZ Planina je moje dobro počutje pomembno.	1	2	3	4	5
Šolsko delo in obveznosti opravljam z veseljem.	1	2	3	4	5
Zaposleni v VZ Planina me razumejo.	1	2	3	4	5
V VZ Planina se pogovarjamo o našem počutju, odnosih z drugimi ipd.	1	2	3	4	5
Zaposlenim v VZ Planina ni vseeno zame.	1	2	3	4	5
Drugi učenci/dijaki so do mene prijazni.	1	2	3	4	5
V VZ Planina imam prijatelje.	1	2	3	4	5
Z veseljem obiskujem interesne dejavnosti, ki se izvajajo v VZ Planina.	1	2	3	4	5
V VZ Planina imam dovolj možnosti za preživljanje prostega časa.	1	2	3	4	5

Naslednje trditve se nanašajo na tvojo vzgojno skupino. Prosimo, ustrezno obkroži pri vsaki trditvi.

	Sploh ne drži	Ne drži	Niti – niti	Drži	Povsem drži
V vzgojni skupini se počutim varno.	1	2	3	4	5
Med preostalimi učenci/dijaki v moji vzgojni skupini se počutim sprejeto.	1	2	3	4	5
Vzgojitelju/vzgojiteljici v moji vzgojni skupini zaupam.	1	2	3	4	5
Če rabim pomoč, se lahko obrnem na vzgojitelja/vzgojiteljico v moji vzgojni skupini.	1	2	3	4	5
V vzgojni skupini imam dovolj zasebnosti.	1	2	3	4	5
Če želim imeti čas zase, si ga lahko v vzgojni skupini brez težav vzamem.	1	2	3	4	5
V vzgojni skupini imam na voljo dovolj opreme (računalnik, revije, knjige, TV, radio idr.) za preživljanje prostega časa.	1	2	3	4	5
V vzgojni skupini lahko v prostem času počnem tisto, kar si sam/a želim.	1	2	3	4	5
Bivanje v vzgojni skupini je zame pozitivna izkušnja.	1	2	3	4	5

Hvala za sodelovanje.

Priloga 10: Pregled zavrnenih vlog zaradi prezasedenosti VZ Planina v šolskem letu 2014/15

Kratice – spol	Leto rojstva	CSD / prejeta – zavrjeno	Motnja	Indikacija za sprejem – intenzivna obravnava / vzgojna skupina
Z. H. – Ž	1999	Ribnica 15. 9. 2014 26. 9. 2014	Lažja motnja v duš. razvoju, popolna izguba sluha, vzg. zanemarjenost	Vzgojna skupina (specialna obravnava)
S.H. – Ž	2003	Ribnica 15. 9. 2014 26. 9. 2014	Lažja motnja v duš. razvoju, popolna izguba sluha, vzg. zanemarjenost	Vzgojna skupina (specialna obravnava)
M. B. – M	2005	Ribnica 15. 9. 2014 26. 9. 2014	Obojestranski napredovalni prirojeni glavkom, skoraj slep, primanjkljaj na govornem področju	Vzgojna skupina (specialna obravnava)
T. H. – Ž	2001	Ljutomer 29. 1. 2015 9. 2. 2015	Kronična travmatizacija, depresivno vedenjska motnja, evforični premiki v razpoloženju	Intenzivna obravnava
M.V. – M	2001	Ljubljana Šiška 27. 1. 2015 29. 1. 2015	Aspergerjev sindrom, tourettov sindrom, hiperkinetična motnja vedenja	Intenzivna obravnava
A. R. – M	1999	Koper 19. 11. 2014 26. 11. 2014	MVČ, suicidalne misli, poskus samomora, neobvladljivo avto- in heteroagresivno vedenje	Intenzivna obravnava
H. N. – M	1996	Izola Okrožno sodišče v Kopru – oddaja v vzgojni zavod 17. 11. 2014 26. 11. 2014	Kaznivo dejanje – spolno nasilje, izsiljevanje	Vzgojna skupina
S. M. – Ž	1999	Ljubljana Vič Rudnik 3. 10. 2014 6. 10. 2014	MVČ, sum na odvisnost od drog, stalno beganje	Vzgojna skupina
U. H. – M	2000	Grosuplje 5. 9. 2014 8. 9. 2014	MVČ, lažja motnja v duš. razvoju	Vzgojna skupina
T. K. – M	1996	Izola 2. 9. 2014 5. 9. 2014	Neobvladljivo heteroagresivno vedenje (huda motnja vedenja)	Intenzivna obravnava
A. P. – Ž	1999	Okrožno sodišče v Kopru 1. 10. 2014 6. 10. 2014	Neobvladljivo heteroagresivno vedenje, eksperimentiranje z drogo in alkoholom (huda motnja vedenja)	Intenzivna obravnava
N. G. S. – M	1997	Ljubljana Vič Rudnik 10. 4. 2015 15. 4. 2015	Hiperkinetična motnja, neobvladljivo heteroagresivno vedenje, sum na zlorabo drog (huda motnja vedenja)	Intenzivna obravnava
A. A. J. – M	1999	Ljubljana Šiška 20. 2. 2015 6. 3. 2015	ADHD, samopoškodbeno vedenje, depresivna motnja	Intenzivna obravnava
J. Š.	1999	Tolmin – opravljen ogled 30. 3. 2015 (prosijo za sprejem 1. 9. 2015)	Obsesivno-kompulzivna motnja, tourettov sindrom	Intenzivna obravnava
SKUPAJ				14

Priloga 11: Pregled zavrnenih vlog zaradi prezasedenosti VZ Planina v šol. letu 2015/16

**PREGLED VLOG, KI SO BILE ZAVRNJENE ZARADI PREZASEDOSTI ZAVODA V
ŠOLSKEM LETU 2015/2016 (pisno prejete; tu ne štejemo telefonskih prošenj in poizvedovanja;
skupno 20)**

ŠT.	IME IN PRIIMEK	Leto rojstva	CSD	Problematika	RAZLOG ZAVRNITVE
1.	Ž	2001	MARIBOR	Anksiozno depresivna motnja, samopoškodbeno vedenje, pogosti poskusi suicida, motnje hranjenja	Zasedenost kapacitet
2.	Ž	2001	TRŽIČ	Posttravmatska strdna motnja, sum spolne zlorabe v družini, motnje razpoloženja, hudi heteroagresivni preboji	Zasedenost kapacitet
3.	Ž	2001	MARIBOR	Samomorilne misli in dejanja, samopoškodbeno vedenje, anksiozna in depresivna motnja	Zasedenost kapacitet
4.	Ž	2002	Ptuj	Funkcionalno lažja motnja v duševnem razvoju, posttravmatska stresna motnja, samopoškodovalno vedenje, nekontrolirani izbruhi agresije, zloraba PAS	Zasedenost kapacitet
5.	M	2004	Kočevje	Motnja vedenja in čustvovanja, stalni begi od doma in iz zavoda, lažja motnja v duševnem razvoju, kazniva dejanja (kraja avtomobilov, ropi)	Zasedene kapacitete
6.	Ž	2001	Tržič	Posttravmatska stresna motnja, motnja razpoloženja, hudi agresivni preboji, težje oblike avto-agresivnega vedenja	Zasedene kapacitete
7.	M	2001	Ljubljana Šiška	ADHD, težji agresivni preboji, neposredno ogroža samega sebe in druge, zloraba PAS	Zasedene kapacitete
8.	Ž	1998	Velenje	Motnje vedenja in čustvovanja, motnja razpoloženja, eksperimentiranje s prepovedanimi drogami ter alkoholom, begi od doma, kazniva dejanja tatvine, nasilništvo, poškodovanje tujih stvari	Zasedene kapacitete

9.	M	2003	Ribnica	Motnja vedenja, neobčutljiv-brezčustven podtip	Zasedene kapacitete
10.	Ž	1999	Ljubljana Bežigrad	Motnja vedenja in čustvovanja, skrajno ogrožajoče vedenje do sebe in družinskih članov, samopoškodbeno vedenje-večkratni poskusi suicida, zloraba PAS, motnje razpoloženja	Zasedene kapacitete
11.	Ž	1999	Sežana	Motnja vedenja in čustvovanja, večkratni resni poskusi s suicidom, anksiozna motnja, ADHD	Zasedene kapacitete
12.	M	2002	Grosuplje	Lažja motnja v duševnem razvoju, samopoškodbeno vedenje, izbruhi hude agresije	Zasedene kapacitete
13.	M	2004	Laško	Motnje vedenja in čustvovanja, socialni umik v svoj svet, heteroagresivno vedenje	Zasedene kapacitete
14.	M	1997	Maribor	Hudo heteroagresivno vedenje s katerim ogroža neposredno okolico, kazniva dejanja nasilništva, zloraba PAS	Zasedene kapacitete
15.	M	1997	Ljubljana Vič Rudnik	Težje oblike heteroagresivnega vedenja, nasilništvo, motnja razpoloženja, zloraba PAS	Zasedene kapacitete
16.	M	2003	Ribnica	Motnja vedenja-neobčutljiv-brezčuten podtip	Zasedene kapacitete
17.	Ž	1999	Ljubljana Vič Rudnik	Samopoškodbeno vedenje, motnja vedenja in čustvovanja, stalni begi id doma, zloraba PAS, nevarno promiskuitetno vedenje	Zasedene kapacitete
18.	Ž	2002	Kamnik	ADHD, motnja vidno motorične percepcije in koordinacije z motnjo pozornosti ter vedenjske in čustvene motnje	Zasedene kapacitete
19.	Ž	1997	Ptuj	Lažja motnja v duševnem razvoju, simptomatska žariščna epilepsija, huda motnja vedenja in čustvovanja	Zasedene kapacitete
20.	Ž	1997	Ljubljana Šiška	Lažja motnja v duševnem razvoju, hiperkinetična motnja, izraziti izbruhi avto in heteroagresivnosti	

Spol	Leto rojstva	CSD / prejeto – zavrnjeno	Motnja	Indikacija za sprejem – intenzivna obravnava / vzgojna skupina
M	2002	Ribnica 29. 11. 2016 30. 11. 2016	Hiperkinetična motnja z motnjo vedenja, sekundarna enureza, avtistična razvojna motnja	Intenzivna obravnava
M	2000	Gornja Radgona 29. 11. 2016 1. 12. 2016	Težja motnja vedenja in čustvovanja, socialna fobija	Vzgojna skupina
M	2000	Maribor 7. 7. 2016 11. 9. 2016	Motnja vedenja in čustvovanja, nevarno heteroagresivno vedenje, socialna fobija	Intenzivna obravnava
M	2000	Postojna 26. 5. 2017 9. 6. 2017	Motnja vedenja in čustvovanja, nevarno heteroagresivno vedenje, zloraba PAS, beganje od doma	Intenzivna obravnava
M	2002	Ljubljana Šiška 19. 5. 2017 22. 5. 2017	MVČ, suicidalne misli, poskus samomora, neobvladljivo avto- in heteroagresivno vedenje	Intenzivna obravnava
Ž	2004	Grosuplje 21. 6. 2017 12. 7. 2017	Motnja vedenja in čustvovanja, lažja motnja v duševnem razvoju, odvzem iz družine	Vzgojna skupina
Ž	2006	Grosuplje 21. 6. 2017 12. 7. 2017	Motnja vedenja in čustvovanja, lažja motnja v duševnem razvoju, odvzem iz družine	Vzgojna skupina
M	2002	Celje 5. 7. 2017 11. 7. 2017	Motnja vedenja in čustvovanja, motnja avtističnega spektra, heteroagresivno vedenje	Intenzivna obravnava
M	2006	Jesenice 18. 7. 2017 20. 7. 2017	Motnja vedenja in čustvovanja, postravmatska stresna motnja	Intenzivna obravnava
M	2003	Ljubljana Šiška 25. 10. 2016 28. 10. 2016	Motnja vedenja in čustvovanja, težje heteroagresivno vedenje, abnormna družinska situacija	Intenzivna obravnava
M	2002	Grosuplje 4. 8. 2017 7. 8. 2017	Motnja vedenja in čustvovanja, lažja motnja v duševnem razvoju, odvzem iz družine	Vzgojna skupina
M	1999	Ljubljana Šiška 20. 2. 2015 6. 3. 2015	ADHD, samopoškodbeno vedenje, depresivna motnja	Intenzivna obravnava
SKUPAJ				12

Priloga 13: Pregled zavrnjenih vlog zaradi prezasedenosti VZ Planina v šolskem letu 2017/18

Kratice / spol	Leto rojstva	CSD / prejeto – zavrnjeno	Motnja	Indikacija za sprejem – intenzivna obravnava / vzgojna skupina
M. Š. – Ž	2000	Sežana 26. 9. 2017 2. 10. 2017	Posttravmatska stresna motnja, samopoškodbeno vedenje s poskusom suicida, motnje hranjenja	Intenzivna obravnava
S. Ž – M	2000	Ljubljana Šiška 18. 10. 2017 20. 10. 2017	Težja motnja vedenja in čustvovanja, socialna fobija, anksiozna motnja z napadi panike	Intenzivna obravnava
K. K. – M	2002	Škofja Loka 10. 11. 2017 27. 11. 2017	Motnja vedenja in čustvovanja, nevarno heteroagresivno vedenje	Intenzivna obravnava
O. M. – Ž	2002	Brežice 27. 9. 2017 05. 10. 2017	Anksiozna motnja s paničnimi napadi, OKM, socialna fobija	Intenzivna obravnava
D. B. – M	2003	Grosuplje 21. 3. 2018 29. 3. 2018	MVČ, suicidalne misli, anksiozna motnja s paničnimi napadi	Intenzivna obravnava
N. G. – Ž	2001	Kranj 27. 3. 2018 6. 4. 2018	Motnja vedenja in čustvovanja, globoka endogena depresija	Intenzivna obravnava
E. A. – M	2004	Koper 7. 6. 2018 15. 6. 2018	Motnja vedenja in čustvovanja, nevarno heteroagresivno vedenje	Intenzivna obravnava
G. U. – M	2005	Kočevje 25. 4. 2018 14. 5. 2018	Motnja vedenja in čustvovanja, ADHD, heteroagresivno vedenje	Intenzivna obravnava
D. F. – M	2003	Sežana 25. 5. 2018 5. 6. 2018	Težje heteroagresivno vedenje, abnormna družinska situacija	Intenzivna obravnava

Priloga 14: Pregled zavrženih vlog zaradi prezasedenosti VZ Planina v šolskem letu 2018/19

ŠT.	Ime in priimek	Leto rojstva	CSD	Problematika	RAZLOG ZAVRNITVE
1.	E. B. – M	2001	Ljubljana, Enota Center	Lažja motnja v duševnem razvoju, begi od doma, kazniva dejanja	Zasedene kapacitete
2.	A. S. – Ž	2001	Osrednja Slovenija Vzhod	Motnje razpoloženja, samopoškodbeno vedenje, pogoste hospitalizacije	Zasedene kapacitete
3.	S. A. – M	1999	Južna Primorska Enota Izola	Storilec kaznivih dejanj, osebnostna motnja	Zasedene kapacitete
4.	Ž. W. – M	2002	Severna Primorska	Storilec kaznivih dejanj, odvisnost od PAS	Zasedene kapacitete
5.	A. Z. – Ž	2001	Maribor, Enota Tezno	PTSM, samopoškodbeno vedenje s poskusi suicida	Zasedene kapacitete
6.	M. K. – Ž	2008	Maribor, Enota Lenart	Težje oblike vedenjskih in čustvenih motenj, avtizem – aspergerjev sindrom	Zasedene kapacitete
7.	H. J. – Ž	2001	Ljubljana, Enota Šiška	Mešana motnja vedenja in čustvovanja, mejna osebnostna motnja	Zasedene kapacitete
8.	D. N. N. – Ž	2006	Pomurje, Enota Lenart	PTSM, mejna osebnostna motnja	Zasedene kapacitete
9.	C. T. – Ž	2003	Osrednja Slovenija Vzhod Enota Kamnik	Motnja vedenja in čustvovanja, PTSM, socialna fobija	Zasedene kapacitete
10.	T. B. – M	2003	Ljubljana, Enota Šiška	Težja motnja vedenja in čustvovanja, kazniva dejanja	Zasedene kapacitete
11.	K. L. – M	2004	Severna Primorska Enota Nova Gorica	PTSM, abnormalno družinsko okolje,	Zasedene kapacitete
12.	S. Ž. – M	2001	Ljubljana Enota Šiška	Težja motnja vedenja in čustvovanja, cerebralna paraliza	Zasedene kapacitete
13.	A. K. – M	2008	Ljubljana Bežigrad	Težja motnja vedenja in čustvovanja	Zasedene kapacitete
14.	M. U. – M	2004	Ljubljana Moste Polje	Težja motnja vedenja in čustvovanja, PTSM	Zasedene kapacitete
15.	D. S. – M	2008	Ljubljana, Enota Šiška	Lažja motnja v duševnem razvoju, težja vedenjska in čustvena motnja	Zasedene kapacitete
16.	G. U. – M	2005	Ljubljana Enota Kočevje	Neobvladljivo agresivno vedenje, abnormna družinska situacija	Zasedene kapacitete
17.	K. U. – Ž	2004	Ljubljana Enota Kočevje	Begi od doma, samopoškodbeno vedenje	Zasedene kapacitete
18.	J. N. – Ž	2005	Južna Primorska, Enota Izola	Avtoagresivno vedenje, samopoškodbeno vedenje	Zasedene kapacitete
19.	D. A. K. – M	2007	Gorenjska, Enota Kranj	Težja vedenjska in čustvena motnja	Zasedene kapacitete
20.	L. M. – Ž	2004	Gorenjska, Enota Kranj	Težje motnje vedenja in čustvovanja, motnje hranjenja	Zasedene kapaciteta
21.	T. O. – Ž	2004	Savinsko Šaleška Enota Žalec	Samopoškodbeno vedenje in težja vedenjska in čustvena motnja	Zasedene kapacitete
22.	O. G. – M	2007	Ljubljana, Enota Šiška	Avtizem, huda vedenjska in čustvena motnja	Zasedene kapacitete
23.	D. M. – M	2011	Severna Primorska, Enota Nova Gorica	Težja vedenjska in čustvena motnja, avtizem	Zasedene kapacitete

Priloga 15: Pregled števila vključenih otrok v vzgojne zavode v letih 2014–2018 (podatki MIZŠ)

LETO 2014

Zap. št.	ZAVOD	JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL	MAJ	JUNIJ	JULIJ	AVGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
št.	št.	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev
1	Osnovna šola Veržej	27	28	29	30	32	32	32	32	22	23	25	25
2	Vzgojni zavod Planina pri Rakeku	30	30	32	33	34	34	10	9	31	31	31	30
3	Vzgojno izobraževalni zavod Frana Milčinskoga Smednik	36	36	37	37	36	36	36	36	24	24	26	28
4	Vzgojno izobraževalni zavod Višnja gora	44	45	45	46	46	44	27	15	34	31	36	40
5	Vzgojni zavod Kranj	40	39	40	37	37	37	37	37	38	38	39	38
6	Vzgojni zavod Slivnica pri Mariboru	29	28	27	25	25	25	22	22	19	19	16	20
7	Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec	39	38	40	42	42	38	36	36	38	38	36	34
8	Mladinski dom Jarše Ljubljana	35	35	36	34	33	33	34	34	36	34	35	35
9	Mladinski dom Maček Belčeve Ljubljana	51	52	57	60	57	60	58	58	60	60	60	60
10	Mladinski dom Maribor	38	35	40	42	44	40	38	38	43	43	43	42
	SKUPAJ	367	367	387	381	386	374	309	313	346	343	349	352

LETO 2015

Zap. št.	ZAVOD	JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL	MAJ	JUNIJ	JULIJ	AVGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
št.	št.	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev
1	Osnovna šola Veržej	27	26	26	31	31	32	32	32	27	27	26	29
2	Vzgojni zavod Planina pri Rakeku	32	32	32	32	31	32	32	12	9	26	29	30
3	Vzgojno izobraževalni zavod Frana Milčinskoga Smednik	42	34	42	42	44	44	44	43	38	38	37	38
4	Vzgojno izobraževalni zavod Višnja gora	41	37	39	36	36	35	12	12	32	32	34	32
5	Vzgojni zavod Kranj	39	39	37	37	37	37	37	37	31	31	34	36
6	Vzgojni zavod Slivnica pri Mariboru	22	26	27	25	25	22	22	22	16	17	18	16
7	Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec	35	36	40	36	35	33	32	35	32	34	35	33
8	Mladinski dom Jarše Ljubljana	33	34	33	29	30	30	33	2	33	31	30	30
9	Mladinski dom Maček Belčeve Ljubljana	60	59	59	59	59	59	58	57	57	57	60	60
10	Mladinski dom Maribor	45	46	46	46	46	43	46	15	12	44	43	44
	SKUPAJ	366	369	386	373	374	367	266	277	337	337	353	348

LETO 2016

Zap. št.	ZAVOD	JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL	MAJ	JUNIJ	JULIJ	AVGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
št.	št.	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev
1	Osnovna šola Veržej	30	35	37	38	41	40	8	8	30	33	35	35
2	Vzgojni zavod Planina pri Rakeku	31	31	32	32	32	31	16	12	31	35	36	39
3	Vzgojno izobraževalni zavod Frana Milčinskoga Smednik	35	40	42	41	42	42	17	19	33	31	35	36
4	Vzgojno izobraževalni zavod Višnja gora	41	41	41	41	41	39	10	14	30	29	29	30
5	Vzgojni zavod Kranj	36	34	34	35	36	33	10	22	30	29	35	34
6	Vzgojni zavod Slivnica pri Mariboru	9	18	19	18	20	18	2	11	0	0	0	0
7	Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec	33	31	31	32	34	34	10	10	35	34	33	36
8	Mladinski dom Jarše Ljubljana	31	30	33	29	28	27	20	29	30	27	28	30
9	Mladinski dom Maček Belčeve Ljubljana	60	60	60	60	62	60	26	49	54	54	58	60
10	Mladinski dom Maribor	44	43	43	43	44	44	17	13	57	62	62	62
	SKUPAJ	350	363	372	369	380	368	103	187	330	332	353	362

LETO 2017

Zap. št.	ZAVOD	JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL	MAJ	JUNIJ	JULIJ	AVGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
št.	št.	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev
1	Osnovna šola Veržej	39	40	40	42	43	43	6	8	30	30	32	33
2	Vzgojni zavod Planina pri Rakeku	41	41	42	41	42	42	10	12	47	48	50	49
3	Vzgojno izobraževalni zavod Frana Milčinskoga Smednik	36	36	39	41	41	41	32	22	32	32	34	36
4	Vzgojno izobraževalni zavod Višnja gora	39	37	37	34	37	38	6	14	32	33	35	39
5	Vzgojni zavod Kranj	32	32	34	35	35	33	3	15	26	28	29	31
6	Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec	34	34	33	32	32	29	5	7	27	28	32	33
7	Mladinski dom Jarše Ljubljana	32	29	28	26	27	21	0	31	32	30	32	31
8	Mladinski dom Maček Belčeve Ljubljana	61	62	64	66	67	66	17	23	58	68	67	67
9	Mladinski dom Maribor	61	57	57	63	67	66	24	24	59	56	57	57
	SKUPAJ	375	368	374	380	382	379	103	158	351	353	368	376

LETO 2018

Zap. št.	ZAVOD	JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL	MAJ	JUNIJ	JULIJ	AVGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
št.	št.	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev	št. goštev
1	Osnovna šola Veržej	37	41	40	41	42	42	13	7	39	40	43	46
2	Vzgojni zavod Planina pri Rakeku	47	47	51	53	54	45	11	10	46	47	49	48
3	Vzgojno izobraževalni zavod Frana Milčinskoga Smednik	36	37	40	41	43	43	1	2	39	39	38	37
4	Vzgojno izobraževalni zavod Višnja gora	39	37	40	37	33	34	3	3	31	33	35	33
5	Vzgojni zavod Kranj	30	30	31	29	32	29	6	1	29	28	30	31
6	Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec	30	28	28	28	28	25	3	3	32	33	36	31
7	Mladinski dom Jarše Ljubljana	29	27	26	27	32	31	0	1	32	33	29	27
8	Mladinski dom Maček Belčeve Ljubljana	67	67	67	65	64	64	21	16	54	54	52	53
9	Mladinski dom Maribor	61	61	69	69	71	72	21	22	69	74	83	80
	SKUPAJ	376	375	392	390	400	383	82	65	371	385	395	386

Priloga 16: VZ PLANINA – ANALIZA PODATKOV ZA ŠOLSKO LETO 2018/19

Opis vzorca

Prikazani vzorec udeležencev poskusa se nanaša na šolsko leto 2018/19 (1. september 2018 – 31. avgust 2019). Udeleženci poskusa, ki so izobraževanje v VZ Planina zaključili pred 1. septembrom 2018, niso prikazani. Dinamika spreminjanja vzorca v šolskem letu 2018/19 je razvidna iz podatka o datumu vključitve učencev in dijakov v VZ Planina ter iz podatka o datumu odhoda iz VZ Planina. V šolskem letu 2018/19 je bilo ves čas ali del šolskega leta v poskus vključenih 40 različnih udeležencev.

Tabela 1: Vzorec udeležencev poskusa (učenci in dijaki, vključeni v VZ Planina)

Udeleženec (spol)	Program ob vključitvi	Razred/letnik ob vključitvi	Datum vključitve	Razlog vključitve	Način vključitve	Datum odhoda
U 14 (m)	OŠ-NIS	3. razred	3. 3. 2014	Abnormna družinska situacija, agresivno vedenje	Odločba CSD	
U 22 (ž)	OŠ-NIS	8. razred	1. 9. 2015	Abnormna družinska situacija, hiperkinetična motnja, agresivno vedenje	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 25 (m)	OŠ-NIS	5. razred	8. 10. 2015	Abnormna družinska situacija, agresivno vedenje, ADHD	Odločba CSD	
U 28 (m)	OŠ-NIS	3. razred	23. 2. 2016	Hiperkinetična motnja, MVČ, PTSM, abnormna družinska situacija	Odločba CSD	
U 31 (m)	OŠ-NIS	3. razred	7. 9. 2016	ADHD, MVČ, spektroatistična motnja	Odločba CSD	
U 33 (ž)	OŠ-NIS	9. razred	5. 9. 2016	ADHD, MVČ, agresivnost, samopoškodbeno vedenje	Odločba CSD	29. 8. 2019
U 34 (ž)	SSI	3. letnik	1. 9. 2016	MVČ, PTSM, sum na psihozo	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 35 (ž)	SPI; od 1. 2. 2017 NPI	1. letnik	5. 9. 2016	Hiperkinetična motnja, MVČ, agresivno vedenje	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 36 (m)	OŠ-NIS	2. razred	30. 11. 2016	MVČ, hiperkinetična motnja, agresivno vedenje, neprimeren starševski nadzor, neobiskovanje šole	Odločba CSD	
U 37 (m)	OŠ-NIS	9. razred	7. 4. 2015	MVČ, PTSM	Odločba CSD	5. 6. 2019
U 38 (ž)	NPI	1. letnik	18. 10. 2016	MVČ, PTSM	Odločba CSD	26. 7. 2019
U 39 (ž)	OŠ-NIS	6. razred	10. 11. 2016	MVČ, avto- in heteroagresivno vedenje, neprimeren starševski nadzor, neobiskovanje šole	Odločba CSD	24. 6. 2019
U 41 (m)	NPI	1. letnik	15. 11. 2016	MVČ, duševne motnje zaradi uživanja sedativov, agresivno vedenje	Sklep sodišča	5. 2. 2019
U 42 (ž)	NPI	1. letnik	19. 4. 2018	Odvzem iz družine, PTSM	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 43 (ž)	NPI	1. letnik	14. 5. 2018	Depresivna motnja, poskusi suicida, samopoškodbeno vedenje	Odločba CSD	
U 44 (m)	OŠ-NIS	5. razred	8. 5. 2018	Odvzem iz družine, PTSM	Odločba CSD	
U 46 (m)	OŠ-NIS	7. razred	21. 3. 2017	MVČ, hiperkinetična motnja, agresivno vedenje, vzgojna nemoč staršev, droge, neobiskovanje šole	Odločba CSD	4. 12. 2018
U 49 (m)	NPI	1. letnik	5. 9. 2017	Psihoza, agresivno vedenje, samopoškodbeno vedenje, PTSM	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 50 (ž)	OŠ-NIS	7. razred	7. 9. 2017	Težja MVČ, ADHD, agresivno vedenje, samopoškodbeno vedenje	Odločba CSD	
U 51 (m)	OŠ-NIS	8. razred	4. 9. 2017	Težja MVČ, ADHD, agresivno vedenje, samopoškodbeno vedenje	Odločba CSD	
U 53 (ž)	OŠ-NIS	9. razred	7. 9. 2017	MVČ, PTSM, agresivno vedenje	Odločba CSD	8. 1. 2019
U 54 (m)	NPI	2. letnik	4. 9. 2017	MVČ, agresivno vedenje, nasilništvo	Sklep sodišča	12. 12. 2018
U 55 (m)	OŠ	6. razred	6. 9. 2017	Aspergerjev sindrom	Odločba CSD	
U 56 (m)	NPI	1. letnik	6. 9. 2017	Agresivno vedenje	Odločba CSD	31. 8. 2019

U 57 (ž)	SSI	1. letnik	17. 10. 2017	MVČ, motnja aktivnosti in pozornosti, motnja razpoloženja, abnormna družinska situacija	Odločba CSD	
U 58 (ž)	Gimnazija	2. letnik	28. 2. 2018	Poskusi suicida, akutna psihotična motnja, osebna motnja	Odločba CSD	18. 2. 2019
U 59 (ž)	NPI	1. letnik	26. 2. 2018	Samopoškodbeno vedenje, depresivna motnja	Odločba CSD	12. 6. 2019
U 60 (m)	NPI	1. letnik	5. 3. 2018	Psihoza, kazniva dejanja	Sklep sodišča	6. 5. 2019
U 61 (ž)	OŠ-NIS	9. razred	5. 11. 2018	MVČ, prilagoditvena motnja, odvzem iz družine	Odločba CSD	
U 62 (m)	OŠ-NIS	6. razred	20. 8. 2018	Odvzem iz družine, MVČ, ADHD	Odločba CSD	
U 63 (m)	OŠ-NIS	6. razred	20. 8. 2018	Odvzem iz družine, MVČ, ADHD	Odločba CSD	
U 64 (m)	OŠ-NIS	7. razred	1. 4. 2019	ADHD, MVČ	Odločba CSD	
U 65 (m)	OŠ-NIS	4. razred	8. 1. 2019	MVČ, ADHD	Odločba CSD	
U 66 (m)	NPI	2. letnik	21. 11. 2018	MVČ, PTSM, poskus suicida	Odločba CSD	31. 8. 2019
U 67 (m)	OŠ-NIS	2. razred	12. 2. 2019	PTSM, MVČ, abnormna družinska situacija	Odločba CSD	
U 68 (m)	OŠ-NIS	5. razred	3. 9. 2018	Depresivna vedenjska motnja, PTSM, odvzem iz družine, ADHD	Odločba CSD	
U 69 (m)	OŠ-NIS	8. razred	4. 9. 2018	MVČ, ADHD	Odločba CSD	
U 70 (m)	NPI	1. letnik	21. 1. 2019	ADHD, MVČ, PTSM	Odločba CSD	
U 71 (m)	OŠ-NIS	7. razred	5. 3. 2019	PTSM, MVČ, spektroatistična motnja	Odločba CSD	
U 72 (m)	NPI	1. letnik	5. 9. 2018	Kazniva dejanja, MVČ	Sklep sodišča	5. 3. 2019

Zbiranje podatkov

Opazovanje pouka (prvi cilj)

V šolskem letu 2018/19 so bili, tako kot v štirih šolskih letih pred tem, predvideni trije opazovalni dnevi. Vsa načrtovana opazovanja so bila realizirana v vsakem šolskem letu (100,0-odstotna realizacija), pri čemer je bilo v šolskem letu 2014/15 izpolnjenih 41, v šolskem letu 2015/16 44, v šolskem letu 2016/17 51, v šolskem letu 2017/18 55 in v šolskem letu 2018/19 80 opazovalnih obrazcev.

V šolskem letu 2018/19 je bil opazovan pouk osnovnošolskega programa z NIS (42 izpolnjenih opazovalnih obrazcev), pouk osnovnošolskega programa (1 izpolnjen opazovalni obrazec) in pouk srednješolskega programa NPI (37 izpolnjenih opazovalnih obrazcev).

Pri opazovanem pouku so v zadnjih petih šolskih letih prisostvovali od eden do šest učencev ali dijakov. V šolskem letu 2018/19 so pri pouku prisostvovali od dva do šest učencev ali dijakov (v povprečju 3,96 učencev ali dijakov).

Anketiranje strokovnih delavcev iz sodelujočih šol (prvi cilj)

Anketiranje strokovnih delavcev na sodelujočih šolah je potekalo v drugi polovici šolskega leta 2018/19. V anketiranje je bil vključen en strokovni delavec iz šole, na kateri je v sodelovanju z VZ Planina potekalo izobraževanje enega udeleženca poskusa. Upoštevajoč število sodelujočih šol v šolskem letu 2018/19 (sodelovala je ena zunanja šola), je realizacija zbiranja podatkov v tem delu spremljave 100,0-odstotna.

Učna uspešnost učencev in dijakov (drugi cilj)

Podatke o učni uspešnosti učencev in dijakov v poskusu smo pridobili prek poročanja odgovorne osebe v VZ Planina. Podatki so bili posredovani v obrazcu, s katerim so bili zbrani tudi podatki o vzorcu oz. udeležencih poskusa.

Podatki o uspehu so bili zbrani za 33 od 36 udeležencev poskusa ob koncu šolskega leta 2018/19, kar predstavlja 91,7-odstotno realizacijo.

Anketiranje in opazovanje učencev ter dijakov (tretji in četrti cilj)

Podatki so bili zbrani s pomočjo treh vprašalnikov, ki jih pri svojem delu uporabljajo v VZ Planina; dva vprašalnika so izpolnjevali učitelji in vzgojitelji (modificirana NICHQ Vanderbiltova ocenjevalna lestvica in Lestvica odkrite napadalnosti) in enega učenci ter dijaki v poskusu (modificirani vprašalnik MindMatters).

Vprašalnika NICHQ in MindMatters izpolnjujem približno na pol leta. Vprašalnike izpolnjujejo tako učitelji (šolski del) kot vzgojitelji (vzgojni del), ki največ delajo s posameznimi udeleženci poskusa. V šolskih letih 2017/18 in 2018/19 sta bila oba vprašalnika izpolnjevana dvakrat. V preteklih šolskih letih so ta dva vprašalnika (takratni verziji) izpolnjevali zgolj učitelji. V prvem terminu je z vprašalnikom NICHQ za šolski del udeležence poskusa ocenjevalo 10 učiteljev in v drugem terminu 12 učiteljev. Z vprašalnikom NICHQ za vzgojni del je udeležence poskusa v prvem terminu ocenjevalo 25 vzgojiteljev, v drugem terminu pa 23.

V šolskem letu 2018/19 so učitelji vprašalnik NICHQ ob prvem ocenjevanju izpolnili za 32 od 37 takratnih udeležencev poskusa (86,5-odstotna realizacija) in ob drugem ocenjevanju za 33 od 33 takratnih udeležencev poskusa (100,0-odstotna realizacija). Vzgojitelji so vprašalnik NICHQ ob prvem ocenjevanju izpolnili za 34 od 37 takratnih udeležencev poskusa (91,9-odstotna realizacija) in ob drugem ocenjevanju za 33 od 33 takratnih udeležencev poskusa (100,0-odstotna realizacija).

Vprašalnik MindMatters je v šolskem letu 2018/19 na prvem anketiranju izpolnilo 29 od 37 takratnih udeležencev poskusa (78,4-odstotna stopnja odgovora) in na drugem anketiranju 31 od 33 takratnih udeležencev poskusa (93,9-odstotna stopnja odgovora).

Vprašalnik Lestvica odkrite napadalnosti je bil v šolskem letu 2018/19 izpolnjen ob vsakem zaznanem incidentu v času pouka in tudi izven njega. Izpolnjenih je bilo 306 obrazcev, od tega so 162 obrazcev izpolnili učitelji in 144 obrazcev vzgojitelji – s tem so bili v celoti pokriti vsi incidenti, ki so se dogajali v času pouka (in čez dan v šoli) in tudi izven pouka (v vzgojni skupini). Sklepamo, da je stopnja realizacije 100,0-odstotna ali blizu 100,0 odstotkov.

V šolskem letu 2018/19 je bilo evidentiranih 306 agresivnih vedenj oz. incidentov, od tega so o 162 incidentih poročali učitelji (šolski del) in 144 incidentih vzgojitelji (vzgojni del). Število evidentiranih incidentov je nižje kot v preteklem šolskem letu, ko je bilo evidentiranih 377 agresivnih dejanj.

Vsi izpolnjeni obrazci so vsebovali podatke, ki se nanašajo na vrsto in stopnjo agresivnosti, medtem ko je pri vpisu izvedenih ukrepov nekaj manjkajočih podatkov; glede načina ukrepanja ob incidentu so v šolskem letu 2018/19 učitelji vpisali podatke v 145 od 162 obrazcev in vzgojitelji v 138 od 144 obrazcev.

Merjenje socialne opore učencev in dijakov (peti cilj)

Vprašalnik za merjenje socialnega omrežja oz. socialne opore učencev in dijakov smo aplicirali v drugi polovici šolskega leta 2018/19. Anketiranje udeležencev poskusa je izvedla svetovalna služba v VZ Planina.

V času anketiranja je bilo v poskus vključenih 33 učencev in dijakov. Anketiranje z namenom ugotavljanja obsega socialne opore je zavrnil en udeleženec; v merjenju egocentričnih omrežij je tako sodelovalo 32 udeležencev poskusa. Stopnja realizacije je 97,0-odstotna.

Rezultati za prvi cilj – opazovanje pouka

V nadaljevanju so prikazani rezultati, pridobljeni iz podatkov, ki so za preverjanje prvega cilja bili zbrani z opazovanjem vzgojno-izobraževalnega dela v VZ Planina. Podatki se nanašajo na pet šolskih let in sicer 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18 in 2018/19.

Opazovanje izvedbe pouka

Tabela 2: Skladnost izvedbe s programom

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	3	7,3	13	31,7	25	61,0	41	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	4	8,2	8	16,3	37	75,5	49	100,0
2017/18	0	0,0	5	9,1	50	90,9	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	7	2,6	26	9,7	236	87,7	269	100,0

Tabela 3: Jasna in razumljiva navodila

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	41	100,0	41	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	0	0,0	49	100,0	49	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	0	0,0	269	100,0	269	100,0

Tabela 4: Vsebina in izvedba, primerni zmožnostim učencev, dijakov

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	20	48,8	21	51,2	41	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	8	16,3	41	83,7	49	100,0
2017/18	0	0,0	1	1,8	54	98,2	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	29	10,8	240	89,2	269	100,0

Tabela 5: Ustreznost individualizacije in diferenciacije učnega procesa

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	40	100,0	40	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	0	0,0	49	100,0	49	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	0	0,0	268	100,0	268	100,0

Tabela 6: Obvladovanje situacije in ustreznost ukrepanja ob neprimernem vedenju

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	41	100,0	41	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	1	2,0	48	98,0	49	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	4	5,0	76	95,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	5	1,9	264	98,1	269	100,0

Tabela 7: Primernost socialnega in čustvenega vidika dela z učencem, dijakom

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	41	100,0	41	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	0	0,0	49	100,0	49	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	0	0,0	269	100,0	269	100,0

Opazovanje vloge učencev oz. dijakov pri pouku

Tabela 8: Zmožnost za delo (zdravstveno stanje)

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	6	14,6	29	70,7	6	14,6	41	100,0
2015/16	7	15,9	18	40,9	19	43,2	44	100,0

2016/17	8	15,7	35	68,6	8	15,7	51	100,0
2017/18	0	0,0	47	85,5	8	14,5	55	100,0
2018/19	8	10,0	62	77,5	10	12,5	80	100,0
Skupaj	29	10,7	191	70,5	51	18,8	271	100,0

Tabela 9: Interes in motivacija za delo

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	23	56,1	17	41,5	1	2,4	41	100,0
2015/16	9	20,5	18	40,9	17	38,6	44	100,0
2016/17	20	39,2	25	49,0	6	11,8	51	100,0
2017/18	15	27,3	37	67,3	3	5,5	55	100,0
2018/19	11	13,8	62	77,5	7	8,8	80	100,0
Skupaj	78	28,8	159	58,7	34	12,5	271	100,0

Tabela 10: Pozornost in koncentracija

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	21	51,2	20	48,8	0	0,0	41	100,0
2015/16	10	22,7	26	59,1	8	18,2	44	100,0
2016/17	15	29,4	35	68,6	1	2,0	51	100,0
2017/18	12	21,8	42	76,4	1	1,8	55	100,0
2018/19	11	13,8	64	80,0	5	6,3	80	100,0
Skupaj	69	25,5	187	69,0	15	5,5	271	100,0

Tabela 11: Primerno vedenje in odnos do drugih prisotnih

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	5	12,2	29	70,7	7	17,1	41	100,0
2015/16	0	0,0	7	15,9	37	84,1	44	100,0
2016/17	1	2,0	19	37,3	31	60,8	51	100,0
2017/18	6	10,9	24	43,6	25	45,5	55	100,0
2018/19	4	5,0	43	53,8	33	41,3	80	100,0
Skupaj	16	5,9	122	45,0	133	49,1	271	100,0

Tabela 12: Razumevanje obravnavane snovi

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	1	2,4	31	75,6	9	22,0	41	100,0
2015/16	3	6,8	26	59,1	15	34,1	44	100,0
2016/17	4	7,8	36	70,6	11	21,6	51	100,0
2017/18	2	3,6	43	78,2	10	18,2	55	100,0
2018/19	4	5,0	60	75,0	16	20,0	80	100,0
Skupaj	14	5,2	196	72,3	61	22,5	271	100,0

Tabela 13: Aktivno sodelovanje pri pouku

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	23	56,1	14	34,1	4	9,8	41	100,0
2015/16	13	29,5	18	40,9	13	29,5	44	100,0
2016/17	23	45,1	24	47,1	4	7,8	51	100,0
2017/18	28	50,9	25	45,5	2	3,6	55	100,0
2018/19	24	30,0	48	60,0	8	10,0	80	100,0
Skupaj	111	41,0	129	47,6	31	11,4	271	100,0

Opazovanje prostora in uporabljenih pripomočkov

Tabela 14: Ustreznost prostora in opreme

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	40	100,0	40	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	0	0,0	51	100,0	51	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	0	0,0	270	100,0	270	100,0

Tabela 15: Ustreznost didaktičnih in drugih pripomočkov

Šolsko leto	Ne		Delno		Da		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
2014/15	0	0,0	0	0,0	40	100,0	40	100,0
2015/16	0	0,0	0	0,0	44	100,0	44	100,0
2016/17	0	0,0	0	0,0	51	100,0	51	100,0
2017/18	0	0,0	0	0,0	55	100,0	55	100,0
2018/19	0	0,0	0	0,0	80	100,0	80	100,0
Skupaj	0	0,0	0	0,0	270	100,0	270	100,0

Rezultati za prvi cilj – anketiranje strokovnih delavcev iz sodelujočih šol

V nadaljevanju so prikazani odgovori zaposlenih na šolah, na katerih se izobražujejo dijaki, vključeni v VZ Planina (udeleženci poskusa). V šolskem letu 2018/19 je na vprašalnik odgovarjal en strokovni delavec. Zaradi velikih specifik v populacijah iz posameznih šolskih let spremljave in velikih razlikah v številu odgovorov po letih, podatki v tem delu niso primerjani s predhodnimi šolskimi leti.

Odgovori strokovnega delavca

Tabela 16: Ali ste seznanjeni s poskusom, ki poteka v VZ Planina?

	Število
Ne	0
Da	1

Tabela 17: Ali ste se v zadnjih treh letih udeležili usposabljanja za delo z dijaki z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem?

	Število
Ne	1
Da	0

Tabela 18: Stališča o izobraževanju oseb z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti – niti	Se strinjam	Popolnoma se strinjam
Prav je, da se dijake z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem za čas intenzivne obravnave vključi v za to primeren VIZ (v VZ Planina).	0	0	1	0	0
Dijake z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem se po uspešni intenzivni obravnavi lahko ponovno vključi v redne VIZ.	0	0	1	0	0
Dijakom z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem mora biti tudi po ponovni vključitvi v redne VIZ namenjena posebna skrb.	0	0	0	1	0
Zaposleni v rednih VIZ potrebujemo redno pomoč in svetovanje zunanjih strokovnjakov pri izobraževanju dijakov z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem po njihovi ponovni vključitvi v redne VIZ.	0	0	0	0	1
Vključitev dijakov z duševnimi boleznimi in agresivnim vedenjem v primeren VIZ (v VZ Planina) za čas intenzivne obravnave je tudi v njihovo dobro.	0	0	0	0	1

Tabela 19: Ali ste ustrezno usposobljeni za delo z dijakom iz VZ Planina?

	<i>Število</i>
<i>Ne</i>	1
<i>Da</i>	0

Tabela 20: Ali veste, kako ukrepati, če bi se dijak iz VZ Planina vedel agresivno?

	<i>Število</i>
<i>Ne</i>	0
<i>Da</i>	1

Tabela 21: Ali ste se glede dela z dijakom iz VZ Planina kdaj osebno posvetovali z zaposlenimi v VZ Planina oz. bili osebno deležni svetovanja, kako pristopiti k delu s tem dijakom?

	<i>Število</i>
<i>Ne</i>	0
<i>Da</i>	1

Tabela 22: Ali se pri delu z dijakom iz VZ Planina usklajujete s sodelavci v timu?

	<i>Število</i>
<i>Ne</i>	0
<i>Da, v manjši meri</i>	0
<i>Da, v veliki meri</i>	1

Tabela 23: Se je dijak iz VZ Planina po vključitvi v vaš VIZ kdaj vedel agresivno?

	<i>Število</i>
<i>Ne</i>	0
<i>Da, enkrat</i>	0
<i>Da, več kot enkrat</i>	1

Tabela 24: Ali je vključitev dijaka iz VZ Planina negativno vplivala na potek pouka v vašem VIZ?

	<i>Število</i>
<i>Ne</i>	1
<i>Da</i>	0

Tabela 25: Kako dijak iz VZ Planina razume navodila pri pouku?

	<i>Število</i>
Navodila razume brez težav.	0
Pri razumevanju navodil ima manjše težave.	0
Pri razumevanju navodil ima večje težave.	1

Tabela 26: Kako dijak iz VZ Planina razume snov pri pouku?

	<i>Število</i>
Snov razume brez težav.	0
Pri razumevanju snovi ima manjše težave.	0
Pri razumevanju snovi ima večje težave.	1

Tabela 27: Ocenite, kako je dijak iz VZ Planina motiviran za obiskovanje pouka?

	<i>Število</i>
Je nemotiviran.	0
Je motiviran v manjši meri.	1
Je zelo motiviran.	0

Tabela 28: Ocenite, kakšni so odnosi dijaka iz VZ Planina z drugimi dijaki v vašem VIZ.

	<i>Število</i>
Z drugimi dijaki je v dobrih odnosih.	1
Njegove odnose z drugimi dijaki ocenjujem kot slabe.	0

Rezultati za drugi cilj – učna uspešnost

Podatki o učenem uspehu učencev in dijakov so prikazani v tabeli 29. Zaradi nekaterih posebnosti v podatkih in majhnega števila udeležencev v posameznih programih so prikazani vsi zbrani podatki (brez izračuna frekvenc ali povprečij). V tabeli je prikazan učni uspeh za štiri šolska leta (za šolsko leto 2018/19 in pretekla tri šolska leta) ter uspeh na zaključnem preverjanju znanja za tiste udeležence, ki so končali izobraževanje na določeni stopnji.

Tabela 29: Učni uspeh učencev in dijakov v poskusu

<i>Udeleženec (spol)</i>	<i>Uspeh v šolskem letu 2015/16</i>	<i>Uspeh v šolskem letu 2016/17</i>	<i>Uspeh v šolskem letu 2017/18</i>	<i>Uspeh v šolskem letu 2018/19</i>	<i>Zaključno preverjanje znanja</i>
U 14 (m)	1 x odl(5), 2 x pd(4), 4 x zd(2)	1 x odl(5), 7 x db(3), 1 x zd(2)	1 x odl(5), 4 x pd(4), 2 x db(3), 2 x zd(2)	1 x odl(5), 4 x pd(4), 2 x db(3), 4 x zd(2)	
U 22 (ž)	5 x pd(4), 4 x db(3), 2 x zd(2)	1 x odl(5), 3 x pd(4), 7 x db(3)	8 x pd(4), 3 x db(3)	8 x pd(4), 3 x db(3)	Zaključni izpit 3,0 točke
U 25 (m)	6 x pd(4), 3 x db(3)	8 x db(3), 1 x zd(2)	1 x odl(5), 2 x pd(4), 4 x db(3), 2 x zd(2), 2 x nzd(1)	1 x odl(5), 2 x pd(4), 4 x db(3), 2 x zd(2), 2 x nzd(1)	
U 28 (m)	OŠPP z NIS: Opisna ocena – napreduje	3 x odl(5), 3 x pd(4), 1 x db(3)	3 x odl(5), 7 x pd(4)	1 x odl(5), 2 x pd(4), 7 x db(3)	
U 31 (m)	Opisno ocenjen – napreduje	Opisno ocenjen – napreduje	5 x odl(5), 2 x pd(4)	1 x odl(5), 4 x pd(4), 4 x db(3)	
U 33 (ž)	3 x odl(5), 2 x pd(4), 5 x db(3), 1 x zd(2)	1 x odl(5), 8 x db(3), 2 x zd(2)	2 x odl(5), 6 x pd(4), 3 x db(3)	2 x odl(5), 4 x pd(4), 4 x db(3), 2 x zd(2)	Zaključni izpit 4,0 točke
U 34 (ž)	2. letnik – odličen uspeh	3 x odl(5), 4 x pd(4), 2 x db(3)	3 x odl(5), 5 x pd(4)	Izpisala – neocenjena	
U 35 (ž)		4 x pd(4), 5 x db(3), 2 x zd(2)	5 x pd(4), 5 x db(3), 1 x zd(2)	5 x odl(5), 2 x pd(4)	Zaključni izpit 4,0 točke
U 36 (m)	Ne napreduje – opisno ocenjevanje	Prešolanje v OŠ NIS: napreduje – opisno ocenjevanje	Opisno ocenjevanje – napreduje	1 x odl(5), 5 x pd(4), 3 x db(3), 1 x zd(2)	
U 37 (m)	2 x odl(5), 5 x pd(4), 4 x db(3)	4 x odl(5), 5 x pd(4), 2 x db(3)	1 x odl(5), 3 x pd(4), 3 x db(3)	2 x odl(5), 1 x pd(4), 5 x db(3)	Zaključni izpit 4,0 točke
U 38 (ž)	8. razred: 1 x odl(5), 5 x pd(4), 7 x db(3), 2 x zd(2)	3 x odl(5), 7 x pd(4), 1 x db(3)	3 x odl(5), 7 x pd(4), 1 x db(3)	2 x odl(5), 7 x pd(4), 1 x db(3)	Zaključni izpit 5,0 točke
U 39 (ž)	3 x db(3), 2 x2 (zd), 3 x nzd(1), 3 x neoc.	2 x pd(4), 4 x db(3), 3 x2 (zd)	2 x odl(5), 5 x pd(4), 3 x db(3), 1 x zd(2)	4 x pd(4), 5 x db(3), 2 x zd(2)	
U 41 (m)		3 x pd(4), 5 x db(3)	2 x odl(5), 6 x db(3)		Zaključni izpit 3,0 točke
U 42 (ž)			3 x pd(4), 5 x db(3), 3 x zd(2), ni opravila PUD	Ni podatka	
U 43 (ž)			11 x neocenjena, ni opravila PUD	Ni podatka	
U 44 (m)	Opisno ocenjevanje – napreduje	6 x odl(5), 1 x pd(4), 1 x db(3)	3 x odl(5), 5 x pd(4), 3 x db(3), 1 x zd(2)	Ni podatka	
U 46 (m)	6. razred OŠ: 1 x pd(4), 4 x db(3), 3 x zd(2), 3 x nzd(1)	OŠ NIS: 1 x odl(5), 6 x pd(4), 4 x db(3)	6 x odl(5), 3 x pd(4), 2 x db(3)		
U 49 (m)			2 x odl(5), 2 x pd(4), 3 x db(3)	1 x odl(5), 4 x pd(4), 3 x db(3)	Zaključni izpit 3,0 točke
U 50 (ž)	6. razred redne OŠ: 4 x pd(4), 5 x db(3), 3 x zd(2)	7. razred redne OŠ: 13 x nzd(1)	8 x odl(5), 1 x pd(4), 3 x db(3)	3 x odl(5), 5 x pd(4), 3 x db(3)	
U 51 (m)			1 x odl(5), 1 x pd(4), 8 x db(3), 1 x zd(2)	2 x odl(5), 5 x pd(4), 3 x db(3)	
U 53 (ž)			1 x pd(4), 5 x db(3), 2 x zd(2), 3 x nzd(1)		
U 54 (m)			2 x odl(5), 6 x pd(4)		Zaključni izpit 4,0 točke
U 55 (m)			1 x odl(5), 8 x pd(4), 2 x db(3)	2 x odl(5), 6 x pd(4), 3 x db(3)	
U 56 (m)			1 x pd(4), 3 x db(3), 3 x zd(2)	1 x pd(4), 1 x db(3), 10 x neoc.	Zaključni izpit 3,0 točke

U 57 (ž)			1 x pd(4), 1 db(3), 10 x neoc.	5 x pd(4), 6 x db(3), 2 x zd(2), 1 x nzd(1)	
U 58 (ž)			12 x neoc.	Neocenjena	
U 59 (ž)			5 x odl(5), 6 x pd (4), ni opravil PUD	8 x odl(5), 3 x pd(4)	Zaključni izpit 5,0 točke
U 60 (m)			1 x pd(4), 2 x db(3), 1 x zd(2), ni opravil PUD	Neocenjen	
U 61 (ž)			3 x odl(5), 3 x pd(4), 5 x db(3)	2 x odl(5), 6 x pd(4), 1 x db(3), 2 x zd(2)	
U 62 (m)			1 x odl(5), 4 x pd(4), 5 x db(3)	1 x odl(5), 2 x pd(4), 4 x db(3), 2 x zd(2)	
U 63 (m)			4 x odl(5), 2 x pd(4), 5 x db(3)	3 x pd (4), 4 x db(3), 2 x 2(zd)	
U 64 (m)			2 x odl(5), 4 x pd(4), 2 x db (3), 1 x zd(2)	1 x odl(5), 3 x pd(4), 2 x db(3)	
U 65 (m)			Opisno ocenjevanje – napreduje	2 x odl(5), 3 x pd(4), 2x db(3)	
U 66 (m)			1 x odl(5), 6 x pd(4)	4 x odl(5), 3 x pd(4)	Zaključni izpit 5,0 točke
U 67 (m)		Opisno ocenjevanje – ne napreduje	Opisno ocenjevanje – ne napreduje	Opisno ocenjevanje – ne napreduje	
U 68 (m)			3 x odl(5), 2 x pd(4), 2 x zd(2)	2 x pd(4), 5 x db(3), 2 x zd(2)	
U 69 (m)			2 x odl(5), 2 x pd(4), 6 x db(3), 1 x zd(2)	2 x pd(4), 4 x db(3), 5 x zd(2)	
U 70 (m)			Neocenjen	6 x pd(4), 2 x db(3)	
U 71 (m)			4 x pd(4), 5 x db(3), 2 x zd(2)	1 x odl(5), 7 x pd(4), 2 x db(3), 1 x zd(2)	
U 72 (m)				Neocenjen	

Rezultati za tretji in četrti cilj – vprašalnik MindMatters

V nadaljevanju so prikazani podatki, ki so bili zbrani z vprašalnikom MindMatters: v tabeli 30 podatki, zbrani s sklopom trditev, ki se nanašajo na šolski del, s katerimi preverjamo napredek učencev in dijakov pri tretjem cilju, in v tabeli 31 podatki, zbrani s sklopom trditev, ki se nanašajo na vzgojni del, s katerimi preverjamo napredek učencev in dijakov pri četrtem cilju. V tabelah 32 in 33 je narejena primerjava na šolsko leto 2017/18 (primerjani so podatki iz drugega anketiranja v šolskih letih 2017/18 in 2018/19).

Prikazana povprečja so izračunana na podlagi petstopenjske lestvice z vrednostmi od 1 – sploh se ne strinjam do 5 – popolnoma se strinjam. Ali so povprečja različna od srednje vrednosti 3, je preverjeno s t-testom za en vzorec (testna vrednost je 3). Zaradi modifikacije vprašalnika v šolskem letu 2017/18 je narejena zgolj primerjava na to šolsko leto, ne pa tudi na predhodna šolska leta.

Tabela 30: Vprašalnik MindMatters (šolski del) – povprečja pri posameznih trditvah

	Prvo anketiranje		Drugo anketiranje	
	Povprečje (n)	t-test za en vzorec*; t (sig.)	Povprečje (n)	t-test za en vzorec*; t (sig.)
V VZ Planina se počutim varno.	3,83 (29)	3,722 (0,001)	4,03 (31)	5,177 (0,000)
Zaposlene v VZ Planina lahko prosim za pomoč ali nasvet.	4,19 (26)	8,113 (0,000)	4,26 (31)	6,789 (0,000)
Rad/a hodim k pouku.	3,46 (28)	1,609 (0,119)	3,37 (30)	1,515 (0,141)
Pravila v VZ Planina so poštena.	3,31 (29)	1,159 (0,256)	3,32 (31)	1,222 (0,231)
V VZ Planina probleme z nadlegovanjem ter nasiljem rešujemo pošteno in hitro.	3,86 (28)	3,753 (0,001)	3,65 (31)	2,808 (0,009)
Zaposlenim v VZ Planina je moje dobro počutje pomembno.	4,04 (28)	5,291 (0,000)	4,13 (31)	6,820 (0,000)
Šolsko delo in obveznosti opravljam z veseljem.	3,44 (27)	1,688 (0,103)	3,45 (31)	1,916 (0,065)
Zaposleni v VZ Planina me razumejo.	3,66 (29)	3,272 (0,003)	3,65 (31)	2,559 (0,016)
V VZ Planina se pogovarjamo o našem počutju, odnosih z drugimi ipd.	4,07 (29)	5,396 (0,000)	3,81 (31)	3,673 (0,001)
Zaposlenim v VZ Planina ni vseeno zame.	4,30 (27)	8,180 (0,000)	3,87 (31)	4,124 (0,000)

Drugi učenci/dijaki so do mene prijazni.	3,52 (29)	2,483 (0,019)	3,29 (31)	1,223 (0,231)
V VZ Planina imam prijatelje.	4,17 (29)	6,298 (0,000)	3,90 (31)	4,030 (0,000)
Z veseljem obiskujem interesne dejavnosti, ki se izvajajo v VZ Planina.	4,17 (29)	5,557 (0,000)	3,81 (31)	3,449 (0,002)
V VZ Planina imam dovolj možnosti za preživljanje prostega časa.	3,76 (29)	3,211 (0,003)	3,71 (31)	2,990 (0,006)
MindMatters (šolski del) – skupaj	3,84 (29)	6,572 (0,000)	3,73 (31)	4,877 (0,000)

* Testna vrednost = 3.

Tabela 31: Vprašalnik MindMatters (vzgojni del) – povprečja pri posameznih trditvah

	Prvo anketiranje		Drugo anketiranje	
	Povprečje (n)	t-test za en vzorec*; t (sig.)	Povprečje (n)	t-test za en vzorec*; t (sig.)
V vzgojni skupini se počutim varno.	3,97 (29)	4,944 (0,000)	3,90 (31)	3,947 (0,000)
Med preostalimi učenci/dijaki v moji vzgojni skupini se počutim sprejeto.	3,97 (29)	4,653 (0,000)	3,97 (31)	5,140 (0,000)
Vzgojitelju/vzgojiteljici v moji vzgojni skupini zaupam.	4,00 (29)	5,588 (0,000)	4,10 (31)	5,376 (0,000)
Če potrebujem rabim pomoč, se lahko obrnem na vzgojitelja/vzgojiteljico v moji vzgojni skupini.	4,00 (28)	5,612 (0,000)	4,29 (31)	6,523 (0,000)
V vzgojni skupini imam dovolj zasebnosti.	3,55 (29)	2,289 (0,030)	3,13 (31)	,502 (0,619)
Če želim imeti čas zase, si ga lahko v vzgojni skupini brez težav vzamem.	3,31 (29)	1,330 (0,194)	3,48 (31)	1,848 (0,074)
V vzgojni skupini imam na voljo dovolj opreme (računalnik, revije, knjige, TV, radio idr.) za preživljanje prostega časa.	3,52 (27)	1,929 (0,065)	3,90 (31)	4,317 (0,000)
V vzgojni skupini lahko v prostem času počnem tisto, kar si sam/a želim.	3,31 (29)	1,224 (0,231)	3,58 (31)	2,683 (0,012)
Bivanje v vzgojni skupini je zame pozitivna izkušnja.	3,62 (29)	2,306 (0,029)	3,81 (31)	3,206 (0,003)
MindMatters (vzgojni del) – skupaj	3,70 (29)	4,341 (0,000)	3,80 (31)	4,888 (0,000)

* Testna vrednost = 3.

Tabela 32: Vprašalnik MindMatters (šolski del) – drugo anketiranje – primerjava med šolskima letoma

	Drugo anketiranje	
	Šolsko leto 2017/18 (n)	Šolsko leto 2018/19 (n)
V VZ Planina se počutim varno.	4,00 (34)	4,03 (31)
Zaposlene v VZ Planina lahko prosim za pomoč ali nasvet.	4,24 (34)	4,26 (31)
Rad/a hodim k pouku.	3,58 (33)	3,37 (30)
Pravila v VZ Planina so poštena.	3,24 (34)	3,32 (31)
V VZ Planina probleme z nadlegovanjem ter nasiljem rešujemo pošteno in hitro.	3,32 (34)	3,65 (31)
Zaposlenim v VZ Planina je moje dobro počutje pomembno.	4,06 (33)	4,13 (31)
Šolsko delo in obveznosti opravljam z veseljem.	3,59 (34)	3,45 (31)
Zaposleni v VZ Planina me razumejo.	3,70 (33)	3,65 (31)
V VZ Planina se pogovarjamo o našem počutju, odnosih z drugimi ipd.	3,88 (34)	3,81 (31)
Zaposlenim v VZ Planina ni vseeno zame.	3,88 (33)	3,87 (31)
Drugi učenci/dijaki so do mene prijazni.	3,79 (33)	3,29 (31)
V VZ Planina imam prijatelje.	4,48 (33)	3,90 (31)
Z veseljem obiskujem interesne dejavnosti, ki se izvajajo v VZ Planina.	4,03 (33)	3,81 (31)
V VZ Planina imam dovolj možnosti za preživljanje prostega časa.	3,64 (33)	3,71 (31)
MindMatters (šolski del) – skupaj	3,81 (34)	3,73 (31)

Tabela 33: Vprašalnik MindMatters (vzgojni del) – drugo anketiranje – primerjava med šolskima letoma

	Drugo anketiranje
--	-------------------

	Šolsko leto 2017/18 (n)	Šolsko leto 2018/19 (n)
V vzgojni skupini se počutim varno.	3,88 (34)	3,90 (31)
Med preostalimi učenci/dijaki v moji vzgojni skupini se počutim sprejeto.	3,97 (34)	3,97 (31)
Vzgojitelju/vzgojiteljici v moji vzgojni skupini zaupam.	3,88 (32)	4,10 (31)
Če potrebujem pomoč, se lahko obrnem na vzgojitelja/vzgojiteljico v moji vzgojni skupini.	4,00 (34)	4,29 (31)
V vzgojni skupini imam dovolj zasebnosti.	3,24 (33)	3,13 (31)
Če želim imeti čas zase, si ga lahko v vzgojni skupini brez težav vzamem.	3,62 (34)	3,48 (31)
V vzgojni skupini imam na voljo dovolj opreme (računalnik, revije, knjige, TV, radio idr.) za preživljanje prostega časa.	3,76 (33)	3,90 (31)
V vzgojni skupini lahko v prostem času počnem tisto, kar si sam/a želim.	3,30 (33)	3,58 (31)
Bivanje v vzgojni skupini je zame pozitivna izkušnja.	3,79 (34)	3,81 (31)
MindMatters (vzgojni del) – skupaj	3,72 (34)	3,80 (31)

Rezultati za tretji in četrti cilj – vprašalnik NICHQ

V nadaljevanju so prikazani podatki, ki so bili zbrani z vprašalnikom NICHQ, s katerimi preverjamo napredek učencev in dijakov pri tretjem cilju (šolski del) in četrtim cilju (vzgojni del). V tabelah 34a (šolski del) in 34b (vzgojni del) so prikazani podatki za šolsko leto 2018/19. Primerjava podatkov s podatki iz šolskega leta 2017/18 (primerjano je drugo anketiranje) se za šolski del nahaja v tabeli 35 in za vzgojni del v tabeli 36. Prikazana povprečja so izračunana na podlagi štiristopenjske lestvice z vrednostmi 0 – nikoli, 1 – občasno, 2 – pogosto, 3 – zelo pogosto.

Tabela 34a: Simptomi po NICHQ – povprečja po posameznih trditvah za šolski del

	Prvo anketiranje (n)	Drugo anketiranje (n)
Ni pozoren/na na podrobnosti ali dela površne napake pri delu.	1,53 (32)	1,73 (33)
Ima težave z ohranjanjem pozornosti pri delu ali igri.	1,66 (32)	1,76 (33)
Se zdi, da ne posluša, ko je ogovorjen/a.	1,38 (32)	1,52 (33)
Ne sledi navodilom ali ne dokonča dela.	1,53 (32)	1,48 (33)
Ima težave z organiziranjem dela in aktivnosti.	1,50 (32)	1,61 (33)
Se izogiba nalogam, ki zahtevajo stalen umski napor, jih ne mara ali se jih loteva z odporom.	1,97 (32)	1,82 (33)
Izgublja stvari, potrebne za delo ali aktivnosti.	1,19 (32)	0,88 (33)
Ga/jo zlahka zmotijo zunanji dražljaji.	1,88 (32)	1,67 (33)
Je pozabljiv/a.	1,34 (32)	1,12 (33)
Ne zna se sam/a zamotiti z delom ali aktivnostjo.	1,34 (32)	0,85 (33)
Ne more mirovati (npr. pri miru sedeti), ko se to pričakuje od njega/nje.	1,31 (32)	1,03 (33)
Ima težave v odnosu z vrstniki.	1,72 (32)	1,58 (33)
Ima težave z mirnim igranjem ali vključevanjem v prostočasne in druge aktivnosti.	1,09 (32)	0,97 (33)
Se nenehno premika ali deluje, kot da ga poganja motor.	1,09 (32)	1,12 (33)
Prekomerno govori.	1,16 (32)	1,48 (33)
Blekne odgovore, še preden so dokončana vprašanja.	1,13 (32)	1,33 (33)
Ima težave s čakanjem na vrsto.	1,28 (32)	1,24 (33)
Prekinja ali moti druge pri pogovoru, delu ali aktivnostih.	1,47 (32)	1,52 (33)
Se hitro razjezi.	1,63 (32)	1,48 (33)
Namerno uničuje lastnino drugih.	0,66 (32)	0,58 (33)
Aktivno kljubuje ali odklanja izpolnjevanje zahtev ali pravil odraslih.	1,66 (32)	1,52 (33)
Kaže jezo in nevoščljivost.	1,47 (32)	1,42 (33)
Je zloben/na in maščevalen/na.	0,88 (32)	0,88 (32)
Drugim grozi, jih ustrahuje ali se verbalno izživilja nad njimi.	1,19 (32)	0,91 (32)
Začenja fizične spopade ali se fizično izživilja nad drugimi.	0,84 (32)	0,72 (32)
Laže, da bi se okoristil/a ali izognil/a obveznostim.	1,28 (32)	0,82 (33)
Krade stvari manjše ali večje vrednosti.	0,42 (31)	0,13 (31)
Je prestrašen/a, zaskrbljen/a ali vznemirjen/na.	1,66 (32)	1,36 (33)
Je sramežljiv/a ali hitro v zadregi.	0,84 (32)	0,88 (33)
Ga/je je strah poskusiti nove stvari iz strahu pred napako.	1,00 (32)	1,06 (33)
Se počuti ničvredno ali manjvredno.	1,00 (32)	0,97 (33)

Krivi sebe za težave, se počuti krivo.	0,81 (32)	0,52 (33)
Se počuti osamljeno, nezaželeno ali neljubljeno.	0,94 (32)	1,06 (33)
Je žalosten/na, nesrečen/na ali potr/a.	1,31 (32)	1,00 (33)
NICHQ – skupaj	1,25 (32)	1,16 (33)

Tabela 34b: Simptomi po NICHQ – povprečja po posameznih trditvah za vzgojni del

	Prvo anketiranje (n)	Drugo anketiranje (n)
Ni pozoren/na na podrobnosti ali dela površne napake pri delu.	1,47 (34)	1,73 (33)
Ima težave z ohranjanjem pozornosti pri delu ali igri.	1,50 (34)	1,58 (33)
Se zdi, da ne posluša, ko je ogovorjen/a.	1,18 (34)	1,15 (33)
Ne sledi navodilom ali ne dokonča dela.	1,21 (34)	1,27 (33)
Ima težave z organiziranjem dela in aktivnosti.	1,41 (34)	1,39 (33)
Se izogiba nalogam, ki zahtevajo stalen umski napor, jih ne mara ali se jih loteva z odporom.	1,71 (34)	1,67 (33)
Izgublja stvari, potrebne za delo ali aktivnosti.	0,94 (34)	1,06 (33)
Ga/jo zlahka zmotijo zunanji dražljaji.	1,97 (34)	1,82 (33)
Je pozabljiv/a.	1,18 (34)	1,18 (33)
Ne zna se sam/a zamotiti z delom ali aktivnostjo.	1,21 (34)	1,12 (33)
Ne more mirovati (npr. pri miru sedeti), ko se to od pričakuje njega/nje.	1,06 (34)	1,06 (33)
Ima težave v odnosu z vrstniki.	1,59 (34)	1,48 (33)
Ima težave z mimim igranjem ali vključevanjem v prostočasne in druge aktivnosti.	1,21 (34)	1,06 (33)
Se nenehno premika ali deluje, kot da ga poganja motor.	1,03 (34)	1,09 (33)
Prekomerno govori.	1,26 (34)	1,42 (33)
Blekne odgovore, še preden so dokončana vprašanja.	1,32 (34)	1,39 (33)
Ima težave s čakanjem na vrsto.	1,35 (34)	1,45 (33)
Prekinja ali moti druge pri pogovoru, delu ali aktivnostih.	1,45 (33)	1,39 (33)
Se hitro razjezi.	1,74 (34)	1,64 (33)
Namerno uničuje lastnino drugih.	0,56 (34)	0,42 (33)
Aktivno kljubuje ali odklanja izpolnjevanje zahtev ali pravil odraslih.	1,36 (33)	1,21 (33)
Kaže jezo in nevoščljivost.	1,41 (34)	1,33 (33)
Je zloben/na in maščevalen/na.	0,74 (34)	0,64 (33)
Drugim grozi, jih ustrahuje ali se verbalno izživlja nad njimi.	0,91 (34)	0,91 (33)
Začenja fizične spopade ali se fizično izživlja nad drugimi.	0,74 (34)	0,58 (33)
Laže, da bi se okoristil/a ali izognil/a obveznostim.	1,24 (34)	1,09 (33)
Krade stvari manjše ali večje vrednosti.	0,47 (34)	0,24 (33)
Je prestrašen/a, zaskrbljen/a ali vznemirjen/na.	1,50 (34)	1,36 (33)
Je sramežljiv/a ali hitro v zadregi.	1,15 (34)	1,00 (33)
Ga/je strah poskusiti nove stvari iz strahu pred napako.	1,24 (34)	1,18 (33)
Se počuti ničvredno ali manjvredno.	1,32 (34)	1,00 (33)
Krivi sebe za težave, se počuti krivo.	1,00 (34)	0,82 (33)
Se počuti osamljeno, nezaželeno ali neljubljeno.	1,26 (34)	1,12 (33)
Je žalosten/na, nesrečen/na ali potr/a.	1,32 (34)	1,21 (33)
NICHQ – skupaj	1,21 (34)	1,15 (33)

Tabela 35: Simptomi po NICHQ (šolski del) – drugo anketiranje – primerjava med šolskima letoma

	Drugo anketiranje	
	Šolsko leto 2017/18 (n)	Šolsko leto 2018/19 (n)
Ni pozoren/na na podrobnosti ali dela površne napake pri delu.	1,73 (33)	1,73 (33)
Ima težave z ohranjanjem pozornosti pri delu ali igri.	1,88 (33)	1,76 (33)
Se zdi, da ne posluša, ko je ogovorjen/a.	1,64 (33)	1,52 (33)
Ne sledi navodilom ali ne dokonča dela.	1,64 (33)	1,48 (33)
Ima težave z organiziranjem dela in aktivnosti.	1,45 (33)	1,61 (33)
Se izogiba nalogam, ki zahtevajo stalen umski napor, jih ne mara ali se jih loteva z odporom.	1,79 (33)	1,82 (33)

Izgublja stvari, potrebne za delo ali aktivnosti.	0,94 (33)	0,88 (33)
Ga/jo zlahka zmotijo zunanji dražljaji.	1,82 (33)	1,67 (33)
Je pozabljiv/a.	1,24 (33)	1,12 (33)
Ne zna se sam/a zamotiti z delom ali aktivnostjo.	1,15 (33)	0,85 (33)
Ne more mirovati (npr. pri miru sedeti), ko se to pričakuje od njega/nje.	1,21 (33)	1,03 (33)
Ima težave v odnosu z vrstniki.	1,97 (33)	1,58 (33)
Ima težave z mirnim igranjem ali vključevanjem v prostočasne in druge aktivnosti.	1,09 (33)	0,97 (33)
Se nenehno premika ali deluje, kot da ga poganja motor.	1,12 (33)	1,12 (33)
Prekomerno govori.	1,58 (33)	1,48 (33)
Blekne odgovore, še preden so dokončana vprašanja.	1,33 (33)	1,33 (33)
Ima težave s čakanjem na vrsto.	1,36 (33)	1,24 (33)
Prekinja ali moti druge pri pogovoru, delu ali aktivnostih.	1,61 (33)	1,52 (33)
Se hitro razjezi.	1,70 (33)	1,48 (33)
Namerno uničuje lastnino drugih.	0,76 (33)	0,58 (33)
Aktivno kljubuje ali odklanja izpolnjevanje zahtev ali pravil odraslih.	1,55 (33)	1,52 (33)
Kaže jezo in nevoščljivost.	1,52 (33)	1,42 (33)
Je zloben/na in maščevalen/na.	1,09 (33)	0,88 (32)
Drugim grozi, jih ustrahuje ali se verbalno izživlja nad njimi.	1,27 (33)	0,91 (32)
Začenja fizične spopade ali se fizično izživlja nad drugimi.	0,82 (33)	0,72 (32)
Laže, da bi se okoristil/a ali izognil/a obveznostim.	1,06 (33)	0,82 (33)
Krade stvari manjše ali večje vrednosti.	0,30 (33)	0,13 (31)
Je prestrašen/a, zaskrbljen/a ali vznemirjen/na.	1,73 (33)	1,36 (33)
Je sramežljiv/a ali hitro v zadregi.	0,91 (33)	0,88 (33)
Ga/jo je strah poskusiti nove stvari iz strahu pred napako.	1,15 (33)	1,06 (33)
Se počuti ničvredno ali manjvredno.	1,42 (33)	0,97 (33)
Krivi sebe za težave, se počuti krivo.	1,06 (33)	0,52 (33)
Se počuti osamljeno, nezaželeno ali neljubljeno.	1,30 (33)	1,06 (33)
Je žalosten/na, nesrečen/na ali potr/a.	1,61 (33)	1,00 (33)
NICHQ – skupaj	1,33 (33)	1,16 (33)

Tabela 36: Simptomi po NICHQ (vzgojni del) – drugo anketiranje – primerjava med šolskima letoma

	Drugo anketiranje	
	Šolsko leto 2017/18 (n)	Šolsko leto 2018/19 (n)
Ni pozoren/na na podrobnosti ali dela površne napake pri delu.	1,51 (35)	1,73 (33)
Ima težave z ohranjanjem pozornosti pri delu ali igri.	1,29 (35)	1,58 (33)
Se zdi, da ne posluša, ko je ogovorjen/a.	1,12 (34)	1,15 (33)
Ne sledi navodilom ali ne dokonča dela.	1,06 (35)	1,27 (33)
Ima težave z organiziranjem dela in aktivnosti.	1,23 (35)	1,39 (33)
Se izogiba nalogam, ki zahtevajo stalen umski napor, jih ne mara ali se jih loteva z odporom.	1,49 (35)	1,67 (33)
Izgublja stvari, potrebne za delo ali aktivnosti.	0,74 (35)	1,06 (33)
Ga/jo zlahka zmotijo zunanji dražljaji.	1,66 (35)	1,82 (33)
Je pozabljiv/a.	1,14 (35)	1,18 (33)
Ne zna se sam/a zamotiti z delom ali aktivnostjo.	1,03 (35)	1,12 (33)
Ne more mirovati (npr. pri miru sedeti), ko se to pričakuje od njega/nje.	0,76 (34)	1,06 (33)
Ima težave v odnosu z vrstniki.	1,26 (35)	1,48 (33)
Ima težave z mirnim igranjem ali vključevanjem v prostočasne in druge aktivnosti.	0,94 (35)	1,06 (33)
Se nenehno premika ali deluje, kot da ga poganja motor.	0,80 (35)	1,09 (33)
Prekomerno govori.	0,94 (35)	1,42 (33)
Blekne odgovore, še preden so dokončana vprašanja.	0,97 (35)	1,39 (33)
Ima težave s čakanjem na vrsto.	1,11 (35)	1,45 (33)
Prekinja ali moti druge pri pogovoru, delu ali aktivnostih.	0,91 (35)	1,39 (33)
Se hitro razjezi.	1,34 (35)	1,64 (33)
Namerno uničuje lastnino drugih.	0,31 (35)	0,42 (33)

Aktivno kljubuje ali odklanja izpolnjevanje zahtev ali pravil odraslih.	1,17 (35)	1,21 (33)
Kaže jezo in nevoščljivost.	1,03 (34)	1,33 (33)
Je zloben/na in maščevalen/na.	0,66 (35)	0,64 (33)
Drugim grozi, jih ustrahuje ali se verbalno izživlja nad njimi.	0,80 (35)	0,91 (33)
Začenja fizične spopade ali se fizično izživlja nad drugimi.	0,57 (35)	0,58 (33)
Laže, da bi se okoristil/a ali izognil/a obveznostim.	0,94 (35)	1,09 (33)
Krade stvari manjše ali večje vrednosti.	0,17 (35)	0,24 (33)
Je prestrašen/a, zaskrbljen/a ali vznemirjen/na.	1,40 (35)	1,36 (33)
Je sramežljiv/a ali hitro v zadregi.	1,09 (35)	1,00 (33)
Ga/jo je strah poskusiti nove stvari iz strahu pred napako.	1,29 (35)	1,18 (33)
Se počuti ničvredno ali manjvredno.	0,97 (34)	1,00 (33)
Krivi sebe za težave, se počuti krivo.	0,71 (35)	0,82 (33)
Se počuti osamljeno, nezaželeno ali neljubljeno.	0,77 (35)	1,12 (33)
Je žalosten/na, nesrečen/na ali potr/a.	1,03 (35)	1,21 (33)
NICHQ – skupaj	0,98 (35)	1,15 (33)

Rezultati za tretji in četrti cilj – vprašalnik Lestvica odkrite napadalnosti

V šolskem letu 2018/19 je bilo evidentiranih 306 agresivnih vedenj oz. incidentov, od tega so o 162 incidentih poročali učitelji (šolski del) in 144 incidentih vzgojitelji (vzgojni del). Število evidentiranih incidentov je nižje kot v preteklem šolskem letu, ko je bilo evidentiranih 377 agresivnih dejanj.

Vsi izpolnjeni obrazci so vsebovali podatke, ki se nanašajo na vrsto in stopnjo agresivnosti, medtem ko je pri vpisu izvedenih ukrepov nekaj manjkajočih podatkov; glede načina ukrepanja ob incidentu so v šolskem letu 2018/19 učitelji vpisali podatke v 145 od 162 obrazcev in vzgojitelji v 138 od 144 obrazcev.

V tabelah 37a (šolski del) in 37b (vzgojni del) so prikazani incidenti v šolskem letu 2018/19, do katerih je prišlo v času pouka (poročajo učitelji) in v času izven pouka (poročajo vzgojitelji). Kako so strokovni delavci ukrepali ob incidentih, je prikazano v tabelah 38a (šolski del) in 38b (vzgojni del). Ker je pri posameznem incidentu praviloma dokumentiranih več različnih agresivnih vedenj (in ukrepanj), se seštevek prikazanih frekvenc v tem delu ne ujema s številom incidentov.

Prikazani odstotki v tabelah 37a in 37b so izračunani glede na skupno število izpolnjenih obrazcev oz. skupno število zabeleženih incidentov (162 v šolskem delu in 144 v vzgojnem delu) in prikazani odstotki v tabelah 38a in 38b glede na število obrazcev, v katerih je bil zabeležen podatek o ukrepanju (145 v šolskem delu in 138 v vzgojnem delu).

Tabela 37a: Zaznani incidenti z lestvico odkrite napadalnosti (šolski del)

	Število	Odstotek
<i>Besedna napadalnost: prva stopnja</i>	116	71,6
<i>Besedna napadalnost: druga stopnja</i>	123	75,9
<i>Besedna napadalnost: tretja stopnja</i>	101	62,3
<i>Besedna napadalnost: četrta stopnja</i>	32	19,8
<i>Telesna napadalnost do predmetov: prva stopnja</i>	58	35,8
<i>Telesna napadalnost do predmetov: druga stopnja</i>	52	32,1
<i>Telesna napadalnost do predmetov: tretja stopnja</i>	17	10,5
<i>Telesna napadalnost do predmetov: četrta stopnja</i>	0	0,0
<i>Telesna napadalnost do sebe: prva stopnja</i>	5	3,1
<i>Telesna napadalnost do sebe: druga stopnja</i>	12	7,4
<i>Telesna napadalnost do sebe: tretja stopnja</i>	2	1,2
<i>Telesna napadalnost do sebe: četrta stopnja</i>	0	0,0
<i>Telesna napadalnost do drugih: prva stopnja</i>	73	45,1
<i>Telesna napadalnost do drugih: druga stopnja</i>	45	27,8
<i>Telesna napadalnost do drugih: tretja stopnja</i>	3	1,9
<i>Telesna napadalnost do drugih: četrta stopnja</i>	0	0,0

Tabela 37b: Zaznani incidenti z lestvico odkrite napadalnosti (vzgojni del)

	Število	Odstotek
<i>Besedna napadalnost: prva stopnja</i>	98	68,1
<i>Besedna napadalnost: druga stopnja</i>	64	44,4
<i>Besedna napadalnost: tretja stopnja</i>	77	53,5

<i>Besedna napadalnost: četrta stopnja</i>	30	20,8
Telesna napadalnost do predmetov: <i>prva stopnja</i>	41	28,5
Telesna napadalnost do predmetov: <i>druga stopnja</i>	45	31,3
Telesna napadalnost do predmetov: <i>tretja stopnja</i>	20	13,9
Telesna napadalnost do predmetov: <i>četrta stopnja</i>	2	1,4
Telesna napadalnost do sebe: <i>prva stopnja</i>	10	6,9
Telesna napadalnost do sebe: <i>druga stopnja</i>	21	14,6
Telesna napadalnost do sebe: <i>tretja stopnja</i>	15	10,4
Telesna napadalnost do sebe: <i>četrta stopnja</i>	2	1,4
Telesna napadalnost do drugih: <i>prva stopnja</i>	46	31,9
Telesna napadalnost do drugih: <i>druga stopnja</i>	44	30,6
Telesna napadalnost do drugih: <i>tretja stopnja</i>	8	5,6
Telesna napadalnost do drugih: <i>četrta stopnja</i>	1	0,7

Tabela 38a: Ukrepanje ob zaznanih incidentih – šolski del

	Število	Odstotek
Brez	1	0,7
Pogovor	136	93,8
Opazovanje	52	35,9
Držanje	31	21,4
Medikacija – peroralno	0	0,0
Medikacija – injekcija	1	0,7
Izolacija brez osamitve	69	47,6
Osamitev	1	0,7
Oviranje	25	17,2
Zdravljenje poškodbe otroka/mladostnika	1	0,7
Zdravljenje poškodbe druge osebe	17	11,7

Tabela 38b: Ukrepanje ob zaznanih incidentih – vzgojni del

	Število	Odstotek
Brez	1	0,7
Pogovor	129	93,5
Opazovanje	104	75,4
Držanje	50	36,2
Medikacija – peroralno	4	2,9
Medikacija – injekcija	4	2,9
Izolacija brez osamitve	10	7,2
Osamitev	15	10,9
Oviranje	17	12,3
Zdravljenje poškodbe otroka/mladostnika	3	2,2
Zdravljenje poškodbe druge osebe	1	0,7

Rezultati za peti cilj – merjenje socialne opore

V šolskem letu 2018/19 smo v celoti zbrali podatke o socialnih omrežjih 32 udeležencev poskusa. Odgovori so bili zbrani z za ta namen pripravljenim vprašalnikom. Analiza je izvedena na dveh ravneh, na ravni anketiranih udeležencev poskusa (32 udeležencev) in na ravni oseb, ki so jih udeleženci navedli kot člane njihovih socialnih omrežij (315 navedb).

Podatki iz šolskega leta 2018/19 so primerjani s podatki iz šolskega leta 2017/18, ko je v anketiranju sodelovalo 33 udeležencev poskusa. Statistična značilnost razlik je preverjena s t-testom za neodvisne vzorce in X^2 -testom.

Anketirane osebe (udeleženci poskusa)

Spol udeleženca poskusa

Tabela 39: Spol udeleženca poskusa

	Število	Odstotek
Moški	20	62,5

Ženski	12	37,5
Skupaj	32	100,0

Starost udeleženca poskusa (dve skupini)

Tabela 40: Starost udeleženca poskusa

	Število	Odstotek
Do vključno 16 let	14	43,8
17 ali več let	18	56,3
Skupaj	32	100,0

Trajanje vključitve (dve skupini)

Tabela 41: Trajanje vključitve

	Število	Odstotek
Do vključno 1,5 leta	20	62,5
Nad 1,5 leta	12	37,5
Skupaj	32	100,0

Število vseh oseb v socialnem omrežju osebe

Tabela 42: Število vseh oseb v omrežju

	Število	Odstotek
Do 5 oseb	2	6,3
Od 6 do 10 oseb	17	53,1
Od 11 do 15 oseb	11	34,4
16 ali več oseb	2	6,3
Skupaj	32	100,0

Število oseb, ki anketirancu zagotavljajo emocionalno oporo (1): Pogovor o pomembnih osebnih stvareh

Tabela 43: Število oseb za emocionalno oporo (1)

	Število	Odstotek
0 oseb	0	0,0
1 oseba	3	9,4
2 osebi	3	9,4
3 osebe	6	18,8
4 osebe	6	18,8
5 oseb	14	43,8
Skupaj	32	100,0

Število oseb, ki anketirancu zagotavljajo emocionalno oporo (2): Posvetovanje o pomembnih odločitvah

Tabela 44: Število oseb za emocionalno oporo (2)

	Število	Odstotek
0 oseb	1	3,1
1 oseba	3	9,4
2 osebi	3	9,4
3 osebe	7	21,9
4 osebe	3	9,4
5 oseb	15	46,9
Skupaj	32	100,0

Število oseb, ki anketirancu zagotavljajo instrumentalno oporo (1): Pomoč pri vsakodnevnih stvareh

Tabela 45: Število oseb za instrumentalno oporo (1)

	Število	Odstotek
0 oseb	1	3,1
1 oseba	3	9,4

2 osebi	5	15,6
3 osebe	6	18,8
4 osebe	6	18,8
5 oseb	11	34,4
Skupaj	32	100,0

Število oseb, ki anketirancu zagotavljajo instrumentalno oporo (2): Izposoja manjše vsote denarja

Tabela 46: Število oseb za instrumentalno oporo (2)

	Število	Odstotek
0 oseb	3	9,4
1 oseba	3	9,4
2 osebi	8	25,0
3 osebe	8	25,0
4 osebe	5	15,6
5 oseb	5	15,6
Skupaj	32	100,0

Število oseb, s katerimi se anketiraneec pogosto družī oz. z njimi preživlja prosti čas

Tabela 47: Število oseb za druženje

	Število	Odstotek
0 oseb	2	6,3
1 oseba	1	3,1
2 osebi	1	3,1
3 osebe	7	21,9
4 osebe	4	12,5
5 oseb	17	53,1
Skupaj	32	100,0

Povprečno število oseb v socialnem omrežju (skupaj in po posameznih vrstah opore) glede na spol anketiranca

Tabela 48: Povprečno število oseb v socialnem omrežju glede na spol anketiranca

Spol (n)	Število vseh oseb v omrežju	Emocionalna opora 1	Emocionalna opora 2	Instrumentalna opora 1	Instrumentalna opora 2	Druženje v prostem času
Moški (20)	9,95	4,05	3,90	3,55	2,60	3,65
Ženski (12)	9,67	3,33	3,25	3,25	3,00	4,33
Skupaj (32)	9,84	3,78	3,66	3,44	2,75	3,91

Povprečno število oseb v socialnem omrežju (skupaj in po posameznih vrstah opore) glede na starost anketiranca

Tabela 49: Povprečno število oseb v socialnem omrežju glede na starost anketiranca

Starost (n)	Število vseh oseb v omrežju	Emocionalna opora 1	Emocionalna opora 2	Instrumentalna opora 1	Instrumentalna opora 2	Druženje v prostem času
Do 16 let (14)	9,43	3,79	3,71	3,50	2,64	3,36
17 ali več let (18)	10,17	3,78	3,61	3,39	2,83	4,33
Skupaj (32)	9,84	3,78	3,66	3,44	2,75	3,91

Povprečno število oseb v socialnem omrežju (skupaj in po posameznih vrstah opore) glede na trajanje vključitve anketiranca v VZ Planina

Tabela 50: Povprečno število oseb v socialnem omrežju glede na trajanje vključitve

Trajanje vključitve v letih (n)	Število vseh oseb v omrežju	Emocionalna opora 1	Emocionalna opora 2	Instrumentalna opora 1	Instrumentalna opora 2	Druženje v prostem času
Do 1,5 leta (20)	9,60	3,75	3,65	3,60	2,80	3,95
Nad 1,5 leta (12)	10,25	3,83	3,67	3,17	2,67	3,83
Skupaj (32)	9,84	3,78	3,66	3,44	2,75	3,91

Navedene osebe (ki dajejo socialno oporo anketiranim osebam)

V kakšnem odnosu so navedene osebe z anketiranimi (z udeleženci poskusa)

Tabela 51: Odnos med navedenimi osebam in anketirancem

	Število	Odstotek
Družinski član	96	30,5
Sorodnik, družinski prijatelj, sosed	19	6,0
Prijatelj/ica (ali fant/punca) iz VZ Planina	70	22,2
Prijatelj/ica (ali fant/punca), ki ni iz VZ Planina	23	7,3
Zaposleni v VZ Planina	104	33,0
Zaposleni izven VZ Planina	2	0,6
Drugo	1	0,3
Skupaj	315	100,0

Spol navedenih oseb

Tabela 52: Spol navedenih oseb

	Število	Odstotek
Moški	144	45,7
Ženski	171	54,3
Skupaj	315	100,0

Način običajnega stika z navedenimi osebam

Tabela 53: Način običajnega stika z navedenimi osebam

	Število	Odstotek
Osebo	166	52,7
Prek medija	6	1,9
Osebo in prek medija	143	45,4
Skupaj	315	100,0

Pogostost stikov z navedenimi osebam

Tabela 54: Pogostost stikov z navedenimi osebam

	Število	Odstotek
Vsak dan ali skoraj vsak dan	206	65,4
Tedensko	78	24,8
Enkrat do dvakrat mesečno	28	8,9
Nekajkrat na leto	3	1,0
Skupaj	315	100,0

Kako blizu so anketirancu navedene osebe

Tabela 55: Socialna bližina navedenih oseb

	Število	Odstotek
Zelo blizu	203	64,4
Ni zelo blizu, vendar pomemben	93	29,5
Manj pomembna oseba v omrežju	19	6,0
Skupaj	315	100,0

Primerjava med šolskima letoma 2017/18 in 2018/19

Povprečno število oseb v socialnem omrežju (skupaj in po posameznih vrstah opore) glede na šolsko leto

Tabela 56: Povprečno število oseb v socialnem omrežju – primerjava med letoma

Šolsko leto (n)	Število vseh oseb v omrežju	Emocionalna opora 1	Emocionalna opora 2	Instrumentalna opora 1	Instrumentalna opora 2	Druženje v prostem času
2017/18 (33)	10,36	4,00	3,39	3,18	3,06	3,73

2017/18 (32)	9,84	3,78	3,66	3,44	2,75	3,91
t (sig.)	0,590 (0,558)	0,688 (0,494)	-0,727 (0,470)	-0,675 (0,502)	0,893 (0,375)	-0,463 (0,645)

Način običajnega stika z navedenimi osebami glede na šolsko leto

Tabela 57: Način običajnega stika z navedenimi osebami – primerjava med letoma

	Šolsko leto 2017/18		Šolsko leto 2018/19	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek
Osebno	178	52,2	166	52,7
Prek medija	19	5,6	6	1,9
Osebno in prek medija	144	42,2	143	45,4
Skupaj	341	100,0	315	100,0

X^2 (sig.) = 6,161 (0,046)

Pogostost stikov z navedenimi osebami glede na šolsko leto

Tabela 58: Pogostost stikov z navedenimi osebami – primerjava med letoma

	Šolsko leto 2017/18		Šolsko leto 2018/19	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek
Vsak dan ali skoraj vsak dan	209	61,3	206	65,4
Tedensko	94	27,6	78	24,8
Enkrat do dvakrat mesečno	31	9,1	28	8,9
Nekajkrat na leto	7	2,1	3	1,0
Skupaj	341	100,0	315	100,0

X^2 (sig.) = 2,236 (0,525)

Kako blizu so anketirancu navedene osebe glede na šolsko leto

Tabela 59: Socialna bližina navedenih oseb – primerjava med letoma

	Šolsko leto 2017/18		Šolsko leto 2018/19	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek
Zelo blizu	200	58,5	203	64,4
Ni zelo blizu, vendar pomemben	126	36,8	93	29,5
Manj pomembna oseba v omrežju	16	4,7	19	6,0
Skupaj	342	100,0	315	100,0

X^2 (sig.) = 4,149 (0,126)